

การศึกษาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของกลุ่มเครือข่ายส่งเสริม
ประสิทธิภาพ ศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 8

ชินนภา ชันธพันธ์

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเสนอเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

พฤษภาคม 2566

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยพะเยา

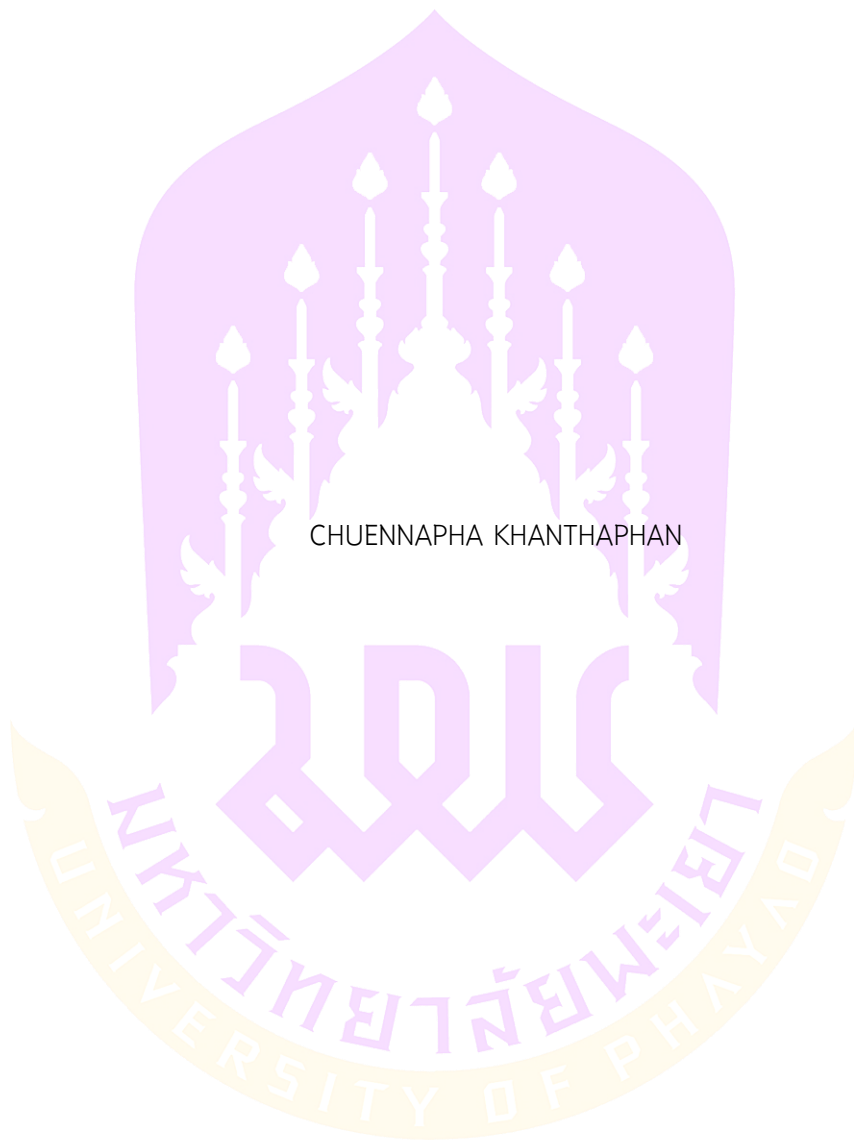
การศึกษาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของกลุ่มเครือข่ายส่งเสริม
ประสิทธิภาพ ศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 8

ชินนภา ชันธพันธ์

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเสนอเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
พฤษภาคม 2566
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยพะเยา

A STUDY OF LEARNING RESOURCE MANAGEMENT OF SCHOOL ADMINISTRATORIN
THE NETWORK PROMOTE EFFICIENCY OF SPECIAL EDUCATION CENTER GROUP 8

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment
of the Requirements for the Master of Education Degree
in Educational Administration

May 2023

Copyright 2023 by University of Phayao

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

เรื่อง

การศึกษาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของกลุ่มเครือข่ายส่งเสริม
ประสิทธิภาพ ศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 8

ของ ชื่นนภา ชันธพันธ์

ได้รับพิจารณาอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

ของมหาวิทยาลัยพะเยา

..... ประธานกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง
(รองศาสตราจารย์ ดร. นลอง ชาติรูปประชีวิน)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง
(ดร. ณัฐวุฒิ สัพโส)

..... อาจารย์บัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยพะเยา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. น้ำฝน กันมา)

..... คณบดีวิทยาลัยการศึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร. รักษ์ิต สุทธิพงษ์)

- เรื่อง:** การศึกษาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของกลุ่มเครือข่ายส่งเสริม
ประสิทธิภาพ ศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 8
- ผู้ศึกษาค้นคว้า:** ชื่นนภา ชื่นพันธ์, การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง: กศ.ม. (การบริหารการศึกษา),
มหาวิทยาลัยพะเยา, 2565
- อาจารย์ที่ปรึกษา:** ดร. ณัฐวดี สัพโส
- คำสำคัญ:** การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้, ศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 8, กลุ่มเครือข่าย
ส่งเสริมประสิทธิภาพ

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของกลุ่มเครือข่าย
ส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 8 2) เพื่อเปรียบเทียบระดับการบริหารจัดการ
แหล่งเรียนรู้ของกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ ศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 8 จำแนกตาม
วุฒิการศึกษาและประสบการณ์การทำงาน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ บุคลากรทางการศึกษาของ
กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ ศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 8 จำนวน 248 คน ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่าง
แบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) แล้วนำมากำหนดสัดส่วน ตามขนาดของประชากรในแต่ละศูนย์
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่
ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ค่า (t-test), (F-test) และวิเคราะห์
ความแปรปรวนทางเดียว (One way ANOVA) เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ เปรียบเทียบโดยวิธีของเชฟเฟ
(Scheffe's Method) ผลการวิจัย พบว่า

1) ระดับการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ
กลุ่มเครือข่ายที่ 8 พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่
ด้านงบประมาณ ด้านการวางแผน ด้านการดำเนินงานบริหารแหล่งเรียนรู้ ด้านสรุปรายงานการปรับปรุงและแก้ไข
การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ และด้านการประเมินการบริหารแหล่งเรียนรู้

2) ผลการเปรียบเทียบระดับการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของกลุ่มเครือข่ายส่งเสริม
ประสิทธิภาพ ศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 8 จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยภาพรวมมีความแตกต่างกัน
อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติและจำแนกตามประสบการณ์การทำงาน โดยภาพรวมมีความแตกต่างกันอย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

Title: A STUDY OF LEARNING RESOURCE MANAGEMENT OF SCHOOL ADMINISTRATORIN THE NETWORK PROMOTE EFFICIENCY OF SPECIAL EDUCATION CENTER GROUP 8

Author: Chuennapha Khanthaphan, Independent Study: M.Ed. (Educational Administration), University of Phayao, 2022

Advisor: Dr. Natthawut Sabphaso

Keywords: Learning Resource Management Administratorin the Network Promote Efficiency of Special Education Center Group 8

ABSTRACT

The objective of this research is : (1) to study the management level of learning resources of the special education center efficiency promotion network group; Network group 8 (2) to compare the level of management of learning resources of the network to promote efficiency. special education center Network group 8 classified by educational background and work experience The sample used in the research were educational personnel of the efficiency promotion network group. special education center The 8th network group consisted of 248 people. The instruments used in this study were five-level rating scale the data were analyzed by descriptive statistics including percentage, frequency average, standard deviation, t-test (Independent Samples) and inferential statistics: One-Way ANOVA, analysis of variance. "Scheffe" method.

1) The level of management of learning resources of the special education center efficiency promotion network group The 8th network found that the overall picture was at the highest level. Sort the average from the highest to the lowest, including the budget, planning. Operational management of learning resources Summary of reports on improvements and corrections to the management of learning resources and assessment of the management of learning resources, respectively.

2) Comparison of learning resource management levels of the efficiency promotion network group special education center Network group 8 classified by educational qualifications Overall, there was no statistically significant difference and classified by work experience. The overall difference was statistically significant at the .05 level.

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี โดยได้รับความกรุณาเป็นอย่างดียิ่งจาก ดร.ณัฐวุฒิ ลัพโส อาจารย์ที่ปรึกษาได้ให้คำปรึกษาแนะนำ ตรวจสอบ ปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ตั้งแต่เริ่มการศึกษาค้นคว้าจนเสร็จสมบูรณ์จึงขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 ท่าน ซึ่งมีรายชื่อดังต่อไปนี้ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุนทร คล้ายอ่ำ อาจารย์ประจำวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา นายสุวิทย์ สุทาลา ผู้อำนวยการ ชำนาญการพิเศษ ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดพะเยา และนางสาวปาริฉัตร ปริงเชื้อว หัวหน้ากลุ่มบริหารวิชาการ ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดพะเยา ที่ได้กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความถูกต้อง ให้คำแนะนำแก้ไขตรวจสอบเครื่องมือและความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถามที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า จนทำให้การศึกษาในครั้งนี้มีความสมบูรณ์และมีคุณค่า

ขอขอบพระคุณ ครอบครัว ผู้คอยให้กำลังใจและสนับสนุนในการทำงานในทุก ๆ ด้าน มาโดยตลอดทำให้การศึกษานี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี คุณค่าและประโยชน์จากการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาขอมอบเพื่อเป็นการตอบแทนพระคุณบิดา มารดา ญาติ พี่น้อง สมาชิกทุกคน ในครอบครัวและครูอาจารย์ทุกท่าน ที่ได้อบรมสั่งสอนประสิทธิประสาทวิชาความรู้ ตลอดจนให้กำลังใจที่ดีแก่ผู้ศึกษา

ชินนภา ชันธพันธ์

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญภาพ	ฉ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
คำถามการวิจัย.....	3
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
สมมติฐานของการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
ประโยชน์ที่จะได้รับการวิจัย.....	7
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการ.....	8
แนวคิดเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้.....	12
แนวคิดการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา	23
บทบาทหน้าที่ของสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ	40
เครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ ศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 8	41
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	41

กรอบแนวคิดการวิจัย.....	49
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย.....	50
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	50
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	51
การเก็บรวบรวมข้อมูล	54
การวิเคราะห์ข้อมูล	54
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	58
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	58
ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของกลุ่มเครือข่ายส่งเสริม ประสิทธิภาพ ศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 8	59
ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการเปรียบเทียบการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของ กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ ศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 8 จำแนก ตามวุฒิการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน.....	67
บทที่ 5 บทสรุป.....	74
สรุปผลการวิจัย	74
อภิปรายผลการวิจัย.....	77
ข้อเสนอแนะ	82
บรรณานุกรม	84
ภาคผนวก	90
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ.....	91
ภาคผนวก ข ผลการตรวจค่าความสอดคล้องข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของแบบสอบถามเพื่อ การวิจัย (Item Congruence Index: IOC)	92
ภาคผนวก ค ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม.....	97
ประวัติผู้วิจัย.....	103

สารบัญตาราง

หน้า

ตาราง 1 แสดงการสังเคราะห์การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้.....	30
ตาราง 2 แสดงข้อมูลประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย	51
ตาราง 3 แสดงจำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามวุฒิ การศึกษา.....	58
ตาราง 4 แสดงจำนวนและร้อยละของสถานภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนก ตามประสบการณ์การทำงาน	59
ตาราง 5 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของกลุ่ม เครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ ศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 8 ภาพรวมแต่ละด้าน (n = 248).....	59
ตาราง 6 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของกลุ่ม เครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ ศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 8 รายด้านการวางแผน (n = 248).....	60
ตาราง 7 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของกลุ่ม เครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ ศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 8 รายด้านการดำเนินงาน บริหารแหล่งเรียนรู้ (n = 248)	61
ตาราง 8 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของกลุ่ม เครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ ศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 8 รายด้านการประเมินการ บริหารแหล่งเรียนรู้ (n = 248)	63
ตาราง 9 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของกลุ่ม เครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ ศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 8 รายด้านสรุปรายงาน การปรับปรุงและแก้ไขการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ (n = 248).....	64
ตาราง 10 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของ กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ ศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 8 รายด้าน งบประมาณ (n = 248).....	65

ตาราง 11 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของ กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ ศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 8 จำแนกตามวุฒิ การศึกษา.....	67
ตาราง 12 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของ กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ ศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 8 จำแนกตาม ประสบการณ์การทำงาน	69
ตาราง 13 แสดงเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการ บริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ ศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่ม เครือข่ายที่ 8 ด้านการวางแผน จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน.....	70
ตาราง 14 แสดงเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการ บริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ ศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่ม เครือข่ายที่ 8 ด้านการดำเนินงานบริหารแหล่งเรียนรู้ จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน ..	71
ตาราง 15 แสดงเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการ บริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ ศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่ม เครือข่ายที่ 8 ด้านการประเมินการบริหารแหล่งเรียนรู้ จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน	71
ตาราง 16 แสดงเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการ บริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ ศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่ม เครือข่ายที่ 8 ด้านสรุป รายงานการปรับปรุงและแก้ไขการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ จำแนก ตามประสบการณ์การทำงาน.....	72
ตาราง 17 แสดงเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการ บริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ ศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่ม เครือข่ายที่ 8 ด้านงบประมาณ จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน	72

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย	49
--------------------------------	----

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สังคมในยุคปัจจุบันนี้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงทางด้านนวัตกรรมต่าง ๆ อย่างรวดเร็ว การจัดการศึกษาจึงมีความสำคัญอย่างมากในการที่จะทำให้มนุษย์เป็นผู้ที่มีความรู้ มีความพร้อมในการปรับตัวให้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น กระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนไม่ได้จำกัดเฉพาะการเรียนรู้ในห้องเรียนและครูเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้เท่านั้น ยังรวมถึงการเรียนรู้จากนอกห้องเรียนที่เกิดจากสภาพแวดล้อม ทั้งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อมที่บุคคลสร้างขึ้น การจัดสภาพแวดล้อม สังคมภูมิปัญญาท้องถิ่น แหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนที่มีอยู่อย่างเพียงพอและมีประสิทธิภาพ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เรียนรู้เต็มศักยภาพ ยิ่งในยุคสังคมไร้พรมแดน ผู้เรียนต้องมีการเรียนรู้ตลอดเวลาทั้งในและนอกห้องเรียนเพื่อให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ส่งผลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อผู้เรียนทุกคน ดังนั้นการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่ในโรงเรียนในท้องถิ่นและชุมชน ตลอดจนสิ่งที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน จึงเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่ง ดังที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545) ในมาตรา 4 ได้บัญญัติความหมายของการศึกษาไว้ว่า “กระบวนการการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึกการอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์ จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้ขึ้นจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคมการเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต” มาตรา 24 (5) กำหนดให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียนการสอนและสิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการจัดการเรียนรู้ ทั้งนี้ ผู้สอนและผู้เรียนจะได้เรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ในการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพตามกระบวนการเรียนรู้ในระบบโรงเรียนที่พึงประสงค์ ต้องมีการจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอก เพื่อสนับสนุนให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองตามศักยภาพมีการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลาย

พระราชบัญญัตินี้กล่าวข้างต้นนำไปสู่การดำเนินการปฏิรูปการศึกษารอบแรกขึ้นในระหว่างปี พ.ศ. 2542 ถึง พ.ศ. 2551 ผลของการปฏิรูปพบว่าระบบการศึกษาของไทย

ยังไม่สามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพได้ตามที่ตั้งไว้ จนนำมาสู่การปฏิรูปการศึกษารอบสอง หรือที่เรียกว่า การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง พ.ศ. 2552 ถึง พ.ศ. 2561 ปัจจุบันได้ดำเนินการไปแล้ว ซึ่งปัญหาคุณภาพการศึกษาของไทยยังเป็นปัญหาอยู่ โดยเฉพาะปัญหาด้านคุณภาพการศึกษาคุณภาพผู้เรียน ด้านครูคณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา ด้านประสิทธิภาพของการบริหารจัดการศึกษาด้านการเพิ่มและกระจายโอกาสทางการศึกษาที่ไม่ทั่วถึง เท่าเทียม และด้านการผลิตและพัฒนากำลังคนเพื่อเพิ่มศักยภาพการแข่งขัน ยังไม่สามารถตอบสนองความต้องการของประเทศได้

การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้เป็นการจัดการเรียนรู้ที่โรงเรียนสามารถจัดกิจกรรมที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้หลายลักษณะเป็นการเรียนรู้ตามความสนใจของผู้เรียนแต่ละคนและเป็นการเรียนรู้จากสภาพจริง ซึ่งการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ในชุมชน และการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ใกล้ตัว จะทำให้ผู้เรียนสามารถสร้างและสรุปองค์ความรู้ได้ด้วยตนเองเป็นการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติ ซึ่งทำให้ผู้เรียนสามารถออกแบบการเรียนรู้ได้เหมาะสมกับความต้องการของตนเองเป็นการเรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5 ทำให้ความรู้หรือการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีประสบการณ์เป็นการเรียนรู้ที่มีความหมาย (Meaningful Learning) และประทับอยู่ในความทรงจำของผู้เรียนตลอดไป สอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปการศึกษาที่เน้นให้ผู้เรียนเรียนรู้อย่างมีความสุข (Joyful Learning) และเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับแนวทางการจัดการเรียนรู้ในหลักสูตรสถานศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ที่เน้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับบริบทที่แตกต่างกันของแต่ละโรงเรียนและแต่ละชุมชน มีแหล่งการเรียนรู้ที่แตกต่างกันที่ผู้สอนและผู้เรียนสามารถจัดการเรียนรู้ให้ตอบสนองต่อความแตกต่างกัน ทั้งในด้านศักยภาพและความสามารถของผู้เรียนแต่ละคน และความแตกต่างกันของบริบทในโรงเรียนและชุมชน ดังนั้น การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ถือได้ว่าเป็นภารกิจสำคัญที่โรงเรียนต้องรับผิดชอบ โดยเริ่มจากการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ให้เป็นระบบ มีการวางแผนใช้แหล่งเรียนรู้ ควบคุมกำกับ ตรวจสอบ และติดตามประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ รวมทั้งแสวงหาแหล่งเรียนรู้ใหม่ที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นในการเรียนรู้

สถานศึกษาของกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 8 มีนโยบายในการจัดการศึกษาและได้ตระหนักถึงความสำคัญในการจัดการศึกษา ส่งเสริม สนับสนุน ให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ทุกเวลา ทุกที่ จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ซึ่งแหล่งเรียนรู้ไม่ได้จำกัดอยู่เฉพาะในห้องเรียน ตำราเรียน หรือในสถานศึกษา

เท่านั้น แต่รวมถึงแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายทั้งในและนอกสถานศึกษา ดังนั้น สถานศึกษาของกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 8 จึงมีแนวคิดในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้และให้ผู้เรียนสามารถใช้แหล่งเรียนรู้อย่างคุ้มค่าเป็นประโยชน์สูงสุดต่อการจัดการเรียนรู้ สามารถพัฒนาความสามารถได้เต็มศักยภาพ โดยมีแนวทางในการบริหารจัดการตามวิสัยทัศน์และพันธกิจของสถานศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนมีแนวคิดที่มีความสัมพันธ์เชิงเหตุผล สามารถแสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ผู้สอนสามารถใช้เทคโนโลยีในการแสวงหาความรู้เพื่อนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียน ปัจจัยสำคัญที่จะทำให้บรรลุเป้าหมายของการจัดการศึกษานั้น สถานศึกษาจะต้องสำรวจหรือเตรียมข้อมูลแล้วนำไปพิจารณาให้แหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ที่มีอยู่ในท้องถิ่นของตนมาใช้ในการจัดการศึกษา โดยส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักและใช้ประโยชน์จากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ และดำเนินการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษานั้น

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ ศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 8 เพื่อเป็นข้อมูลในการใช้เป็นแนวทางการวางแผน พัฒนา ปรับปรุง และแก้ไขการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ซึ่งจะส่งผลดีต่อการจัดการเรียนการสอนและการพัฒนาผู้เรียนให้ได้รับประสบการณ์ตรงในการใช้แหล่งเรียนรู้

คำถามการวิจัย

1. การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ ศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 8 อยู่ในระดับใด
2. การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ ศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 8 จำแนกตามวุฒิการศึกษาและประสบการณ์การทำงาน มีความแตกต่างกันหรือไม่

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 8

2. เพื่อเปรียบเทียบระดับการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ ศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 8 จำแนกตามวุฒิการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน

สมมติฐานของการวิจัย

การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ ศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 8 จำแนกตามวุฒิการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน มีความแตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ บุคลากรทางการศึกษาของกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ ศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 8 ประกอบด้วย ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัด 8 จังหวัดภาคเหนือตอนบน รวมทั้งหมด 654 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ บุคลากรทางการศึกษาของกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ ศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 8 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970 อ้างอิงใน ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2557, หน้า 64) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 248 คน ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) แล้วนำมากำหนดสัดส่วน ตามขนาดของประชากรในแต่ละศูนย์ฯ และทำการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาและสังเคราะห์จากนักวิชาการ และผู้ที่ศึกษาเกี่ยวกับการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ทั้งหมด 14 แหล่ง ซึ่งเกณฑ์ที่ใช้ในการเลือก มีค่าความถี่ ตั้งแต่ 4 ขึ้นไป เพื่อที่จะนำมาใช้เป็นกรอบในการศึกษาครั้งนี้ โดยทำการศึกษาเอกสาร ตั้งแต่ปี 2550-2564 ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2550; กระทรวงศึกษาธิการ, 2551; ภัยญญาณัฐ อินปันสา, 2559; พระครูวิสิฐวรนาถ ทองอินทร์ พองคำดี, 2560; มนัสสินิตย์ จงปัญญาพนธ์, 2560; ศิริญาญ์ เลียบคง, 2560; สายชล วัฒนเกษภรณ์, 2560; กมลวรรณ คุณสวัสดิ์, 2561; ขนิษฐา กาตั้ง, 2561; รุ่งนภา มาอุต, 2561; สุดารัตน์ งามวิสัย, 2561; จิรภา อินนาสี, 2564; โชคชัย แสนวิชา, 2564

ผู้วิจัยได้หลักเกณฑ์การพิจารณาที่สอดคล้องกัน เพื่อที่จะใช้เป็นกรอบในการศึกษาครั้งนี้ และการสังเคราะห์งานวิจัยข้างต้นพบว่า หลักการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้นั้น มีประเด็นที่น่าสนใจในการศึกษาอยู่หลายประเด็นด้วยกัน ซึ่งในการศึกษางานวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้พิจารณาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ที่มีค่าความถี่สูงตั้งแต่ 5 ขึ้นไป เพื่อคัดสรรเป็นการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาที่เป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาครั้งนี้

3. ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรที่ศึกษา คือ

3.1 ตัวแปรอิสระ

3.1.1 วุฒิการศึกษา

- 1) ระดับปริญญาตรี
- 2) ระดับสูงกว่าปริญญาตรี

3.1.2 ประสบการณ์การทำงาน

- 1) น้อยกว่า 5 ปี
- 2) 5-10 ปี
- 3) 10 ปีขึ้นไป

3.2 ตัวแปรตาม คือ ได้แก่ การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ ศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 8 ซึ่งได้จากการสังเคราะห์ดังนี้

3.2.1 ด้านการวางแผน

3.2.2 ด้านการดำเนินงานบริหารแหล่งเรียนรู้

3.2.3 ด้านการประเมินการบริหารแหล่งเรียนรู้

3.2.4 ด้านสรุปรายงานการปรับปรุงและแก้ไขการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้

3.2.5 ด้านงบประมาณ

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการการดำเนินงานที่มีแนวทางเป็นลักษณะการปฏิบัติจริง เพื่อพัฒนากระบวนการสร้างสรรค์แหล่งเรียนรู้ที่ผู้สอนใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ทำให้ผู้เรียนได้แสวงหาความรู้และเรียนรู้ด้วยตนเองตามอัธยาศัยอย่างต่อเนื่องทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน ส่งเสริม สนับสนุนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและสามารถศึกษา ค้นคว้า หาความรู้ได้ด้วยตนเองทั้งภายในและภายนอกของสถานศึกษา

2. การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ
ศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 8 หมายถึง การใช้หลักการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้
 ของกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ ศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 8
 ซึ่งประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผน ด้านการดำเนินงานบริหารแหล่งเรียนรู้
 ด้านการประเมินการบริหารแหล่งเรียนรู้ ด้านสรุปรายงานการปรับปรุงและแก้ไขการบริหาร
 จัดการแหล่งเรียนรู้ ด้านงบประมาณ ดังนี้

2.1 ด้านการวางแผน หมายถึง สถานศึกษามีการกำหนดนโยบายและเป้าหมาย
 การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ โดยให้คณะครู นักเรียนและชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนด
 จัดทำคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการหรือผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจร่วมเป็นคณะกรรมการสำรวจ
 แหล่งเรียนรู้ภายในและภายนอกสถานศึกษา เพื่อวิเคราะห์สภาพความพร้อมในการพัฒนา
 แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนและชุมชน สร้างความเข้าใจแก่บุคลากรของสถานศึกษาและชุมชน
 เพื่อเปิดโอกาสให้ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ เกิดความร่วมมือในการ
 สนับสนุน ช่วยเหลือ และเกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า

2.2 ด้านการดำเนินงานบริหารแหล่งเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการเรียนรู้
 โดยมีนโยบายการสำรวจ ประชุมชี้แจง อบรม และจัดแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายที่มี
 สภาพแวดล้อมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ประชาสัมพันธ์สนับสนุน
 งบประมาณ สนับสนุนให้บุคลากรทางการศึกษาใช้แหล่งเรียนรู้มี สถานศึกษามีการชี้แจง
 ให้บุคลากรทางการศึกษาเล็งเห็นความสำคัญของการเรียนรู้ โดยใช้แหล่งเรียนรู้ภายใน
 และภายนอกสถานศึกษา ผู้เรียนได้มีการใช้แหล่งเรียนรู้อย่างคุ้มค่าและเหมาะสม
 มีการรวบรวมข้อมูลการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อเป็นข้อมูลกำหนดแนวทางในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้
 ต่อไป

2.3 ด้านการประเมินการบริหารแหล่งเรียนรู้ หมายถึง ในการดำเนินการ
 บริหารแหล่งเรียนรู้ การประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ เพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาการใช้
 แหล่งเรียนรู้โดยสถานศึกษามีการจัดทำแบบบันทึกการใช้แหล่งเรียนรู้ภายในและภายนอก
 มีการวางแผนแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินผลติดตามการดำเนินการ การรายงานประเมินผล
 การนิเทศ กำกับ ติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ
 มีการแก้ไขปัญหา อุปสรรคระหว่างการทำงาน ประเมินทบทวน ปรับปรุง กระบวนการ
 การดำเนินการให้เกิดการพัฒนาและมีการใช้แหล่งเรียนรู้ตามแนวทางการดำเนินการ
 ของสถานศึกษา

2.4 ด้านสรุปรายงานการปรับปรุงและแก้ไขการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้

หมายถึง การรวบรวมข้อมูลตั้งแต่เริ่มดำเนินการเป็นกระบวนการขั้นตอนจนสิ้นสุด ทุกกระบวนการการดำเนินการ การปฏิบัติตามแผนงาน การตรวจสอบการดำเนินงาน ตามเป้าหมายที่กำหนด พัฒนา ปรับปรุงระบบสารสนเทศให้เป็นปัจจุบันอย่างต่อเนื่อง แล้วนำมาสรุปเป็นรายงานผลการดำเนินการเมื่อเสร็จสิ้นการดำเนินการทุกกระบวนการ เพื่อที่จะนำเสนอให้หน่วยงานต้นสังกัดทุกระดับที่เกี่ยวข้องทราบตลอดจนถึงจัดให้มีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ เพื่อให้เกิดการใช้แหล่งเรียนรู้ให้กว้างขวางมากยิ่งขึ้น เพื่อเป็นการส่งเสริม พัฒนาต่อยอดและเตรียมการวางแผนในอนาคตต่อไป

2.5 ด้านงบประมาณ หมายถึง การจัดทำงบประมาณ ตามแผนปฏิบัติการ

ประจำปี เพื่อใช้ในการดำเนินงานตามโครงการทั้งหมด ดำเนินการและควบคุมการจัดซื้อ-จ้าง วัสดุครุภัณฑ์ ตลอดจนถึงค่าใช้จ่ายทรัพยากรที่จำเป็นในการสนับสนุนการดำเนินงานได้อย่างถูกต้อง โปร่งใส ตรวจสอบสอบได้ตามระเบียบของทางราชการ เพื่อส่งเสริมการใช้ แหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษารวมถึงการจัดทำรางวัลเกียรติบัตรเพื่อสนับสนุนกิจกรรม ในแหล่งเรียนรู้ภายในและภายนอกสถานศึกษาให้บังเกิดประโยชน์สูงสุดคุ้มค่ามากที่สุด

3. บุคลากรทางการศึกษา หมายถึง ผู้อำนวยการสถานศึกษา หรือรักษาการ

ในตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา ครู ในศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดของกลุ่ม เครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ ศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 8

4. กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ ศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 8

หมายถึง ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดของกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ ศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 8 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ จำนวน 8 จังหวัดภาคเหนือตอนบน ประกอบด้วย จังหวัดแม่ฮ่องสอน จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดลำพูน จังหวัดลำปาง จังหวัดเชียงราย จังหวัดพะเยา จังหวัดแพร่และจังหวัดน่าน

ประโยชน์ที่จะได้รับการวิจัย

1. ผลการวิจัยในครั้งนี้สามารถนำไปวางแผนการการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ของกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ ศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 8 เพื่อให้เกิด คุณภาพต่อการบริหารสถานศึกษายิ่งขึ้น
2. ผลการวิจัยนำไปใช้เพื่อเป็นประโยชน์ในการปรับปรุง และพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ของของกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ ศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 8 เพื่อให้มี ประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัย เรื่อง การศึกษาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ ศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 8 ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดและทฤษฎี ตลอดจนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาเป็นแนวทางในการวิจัยดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการ
 - 1.1 ความหมายของการบริหารจัดการ
 - 1.2 ความสำคัญของการบริหารจัดการ
 - 1.3 หลักการการบริหารจัดการ
2. แนวคิดเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้
 - 2.1 ความหมายของแหล่งเรียนรู้
 - 2.2 ความสำคัญของแหล่งเรียนรู้
 - 2.3 ประเภทของแหล่งเรียนรู้
 - 2.4 ประโยชน์ของแหล่งเรียนรู้
3. แนวคิดการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา
4. บทบาทหน้าที่ของสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ
5. เครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ ศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 8
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
7. กรอบแนวคิดการวิจัย

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการ

ความหมายของการบริหารจัดการ

ความหมายของการบริหาร

คำว่า การบริหาร ได้มีผู้ให้คำจำกัดความไว้มากมาย ซึ่งความหมายเหล่านี้ก็ได้กล่าวไว้เป็นทางเดียวกัน ซึ่งได้ให้ความสำคัญกับผู้บริหารหรือผู้นำไปสู่ความสำเร็จ และการให้ความหมายของการบริหารอาจจะแตกต่างกันไป แต่อย่างไรก็ตามแนวทางของนักบริหารหรือนักวิชาการการศึกษาแต่ละท่านที่ได้ศึกษามา ดังนี้

ปัทมพร วงศ์เณร (2555, หน้า 10) การบริหาร หมายถึง กระบวนการนำทรัพยากรการบริหารมาใช้ให้บรรลุวัตถุประสงค์ และเป็นการปฏิบัติงานร่วมกันของบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป

ตามขั้นตอนการบริหาร คือการวางแผน การจัดองค์การ การชี้นำ และการควบคุมเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ขององค์กร

นัยนา ตรงบรรทัด (2557, หน้า 12) ได้สรุปไว้ว่า การบริหารเป็นการดำเนินกิจกรรมโดยกลุ่มบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป โดยใช้ทรัพยากรทางการบริหารต่าง ๆ ได้แก่ คน เงิน วัสดุ การจัดการเป็นเครื่องมือในการดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร

อภิภัทร มีแสงเพชร (2560, หน้า 20) ได้สรุปความหมายของนักวิชาการต่าง ๆ ไว้ว่า การบริหาร หมายถึง กระบวนการดำเนินงานที่เกิดขึ้นจากกลุ่มบุคคลที่เข้ามาก็จะทำงานร่วมกันเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีการวางแผนการจัดการองค์การ การจัดบุคลากร การสั่งการ การประสานงาน การควบคุม เป็นต้น

สรุปได้ว่า การบริหารเป็นกระบวนการปฏิบัติงานร่วมกัน ตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป โดยมีกระบวนการนำทรัพยากรการบริหารมาใช้อย่างมีขั้นตอนและเป็นระบบมีการวางแผน การจัดองค์การ การชี้นำ และการควบคุม และใช้ทรัพยากรทางการบริหารต่าง ๆ ทั้งคน เงิน วัสดุ การจัดการเป็นเครื่องมือในการดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร

ความหมายของการจัดการ

ชนงกรณ์ กุณฑลบุตร (2557, หน้า 2) อธิบายว่า การจัดการจะต้องประกอบด้วย “คนตั้งแต่สองคนขึ้นไปร่วมกันทำงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกัน” และผู้จัดการหรือผู้บริหาร คือ ผู้ที่ประสานทรัพยากรต่าง ๆ ไม่จะเป็นคน (Man) เงิน (Money) สิ่งของ (Material) วิธีการจัดการ (Management) เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์โดยมุ่งหวังว่าจะเกิดประสิทธิภาพที่สูงสุด

กิจจา บานชื่น (2559, หน้า 34-35) กล่าวว่า การจัดการ หมายถึง กระบวนการกิจกรรมหรือการศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ในอันที่จะเชื่อมั่นได้ว่า กิจกรรมต่าง ๆ ดำเนินไปในแนวทางที่จะบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหน้าที่อันที่จะสร้างและรักษาไว้ซึ่งสภาวะที่จะเอื้ออำนวยต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ ด้วยความพยายามร่วมกันของกลุ่มบุคคล

จิรภา อินนารี (2564, หน้า 8) กล่าวว่า การบริหารจัดการเป็นการร่วมกันดำเนินงานหรือปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ โดยใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดหรือเป้าหมายที่ตั้งไว้ร่วมกันอย่างชัดเจนด้วยความพยายามภายในกลุ่มบุคคลนั้น

สรุปได้ว่า การบริหารจัดการเป็นกระบวนการดำเนินงาน และกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะต้องประกอบไปด้วยคนตั้งแต่สองคนขึ้นไปทำงานร่วมกัน ดำเนินงานไปในทิศทางเดียวกัน

เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ให้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ขององค์การ โดยมุ่งหวังให้เกิดประสิทธิภาพที่สูงสุด

ความสำคัญของการบริหารจัดการ

ประภาพรณ รักเลี้ยง (2556, หน้า 1) ได้กล่าวว่า การบริหารเป็นสิ่งที่จำเป็นและสำคัญอย่างยิ่ง เพราะว่าการดำเนินงานใด ๆ ก็ตาม หากไม่มีการบริหารโอกาสที่จะประสบผลสำเร็จมีน้อยมาก หรือหากว่าสามารถดำเนินงานจนประสบผลสำเร็จ แต่จะพบว่าการดำเนินงานนั้นไม่มีประสิทธิภาพ กล่าวคือ มีการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ มากมาย อาทิ คน วัสดุ อุปกรณ์ งบประมาณ และเงินลงทุน และเทคนิควิธีการเป็นจำนวนมาก และอาจใช้เวลายาวนาน การบริหารสามารถช่วยขจัดปัญหาเหล่านี้ได้ เพราะการบริหารจะมีการวางแผนไว้ล่วงหน้าอย่างเป็นระบบว่าจะทำอะไร (กำหนดวัตถุประสงค์) อย่างไร (ระบุกิจกรรมและกำหนดทรัพยากรที่ใช้) ที่ไหน (ระบุสถานที่) เมื่อใด (กำหนดเวลา) และโดยใคร (ระบุบุคคลที่รับผิดชอบ) ในขั้นตอนการดำเนินงานแผนก็จะมีการประสานความร่วมมือกับผู้ที่เกี่ยวข้อง การติดตามและกำกับ เพื่อดูความก้าวหน้าของงาน คุณภาพของงาน ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน และหาแนวทางแก้ไขปัญหานั้น นอกจากนั้นยังมีการประเมินผลและรายงานผลการดำเนินงานให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้ทราบ

จิรภา อินนารี (2564, หน้า 9) กล่าวสรุปไว้ว่า การบริหารจัดการจำเป็นต้องมีในทุกองค์กรและมีความสำคัญยิ่ง เพื่อเป็นกลไกในการนำเอาทรัพยากร บุคคลและวัตถุดิบมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการปฏิบัติงานและดำเนินงานขององค์กรให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ ประสานการทำงานร่วมกันให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อองค์กร

สรุปได้ว่า การบริหารจัดการย่อมเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นต่อการองค์กร การที่องค์กรจะสำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้นั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการบริหารที่ดี และนำทรัพยากรต่าง ๆ มากมาย เช่น คน วัสดุ อุปกรณ์ งบประมาณ และเงินลงทุน และเทคนิควิธีการเป็นจำนวนมาก มาเป็นกลไกในการใช้ให้เกิดประโยชน์ สิ่งเหล่านี้จะทำให้การทำงานเป็นไปด้วยความราบรื่นและส่งผลให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อองค์กร

หลักการการบริหารจัดการ

ณัฏ เดชทรัพย์ (2550, หน้า 21) กล่าวว่า หลักการบริหารเพื่อให้การดำเนินการตามวัตถุประสงค์ขององค์กรประสบความสำเร็จนั้น นักบริหารต้องให้ความสนใจในด้านทรัพยากรหรือปัจจัย ซึ่งประกอบไปด้วย คน เงิน วัสดุ เครื่องจักร วิธีการบริหาร หรือวิธีการปฏิบัติ

วันชาติ มีชาติ (2548, หน้า 32-39) ได้สรุปแนวคิดของ Fayol ที่ได้เขียนหลักการบริหารจากประสบการณ์การเป็นนักบริหารมาเป็นเวลานาน แบ่งเป็น 3 ส่วน คือ

1. หน้าที่เกี่ยวกับการบริหาร แบ่งได้ 5 ข้อ ดังนี้ การวางแผน การจัดองค์การ การบังคับบัญชาสั่งการ การประสานงาน และการควบคุม
2. ลักษณะของผู้บริหาร ต้องพร้อมไปด้วยความสามารถทางด้านร่างกาย จิตใจ ไหวพริบปฏิภาณ การศึกษาหาความรู้ เทคนิคการทำงาน และประสบการณ์ต่าง ๆ
3. หลักการบริหาร ในการใช้สำหรับเป็นแนวทางปฏิบัติสำหรับผู้บริหาร 14 ประการ ดังนี้

- 3.1 หลักอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ
- 3.2 หลักของการมีเอกภาพในการบังคับบัญชา
- 3.3 หลักการมีเอกภาพในการสั่งการ
- 3.4 หลักการดำรงไว้ซึ่งสายการบังคับบัญชา
- 3.5 หลักการแบ่งงานกันทำ
- 3.6 หลักเกี่ยวกับความมีระเบียบวินัย
- 3.7 หลักการถือผลประโยชน์ของบุคคลเป็นรองจากผลประโยชน์ส่วนรวม
- 3.8 หลักของการให้ผลประโยชน์ตอบแทน
- 3.9 หลักการรวมอำนาจไว้ที่ส่วนกลาง
- 3.10 หลักของการมีระเบียบข้อบังคับ
- 3.11 หลักของความเสมอภาค
- 3.12 หลักของความมีเสถียรภาพในการว่าจ้างงาน
- 3.13 หลักของความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
- 3.14 หลักของความสามัคคี

โชติ บดีรัฐ (2558, หน้า 43-50) ได้กล่าวถึง ความคิดของ Frederick Winslow Taylor สรุปได้ว่า หลักการบริหารที่มีหลักเกณฑ์ของ Taylor มีพื้นฐานอยู่บนหลักการที่สำคัญ 4 ประการ ได้แก่

1. การคิดค้นและกำหนดสิ่งที่ดีที่สุด
2. การคัดเลือกและพัฒนาคนงาน
3. การพิจารณาอย่างรอบคอบเกี่ยวกับวิธีการทำงานควบคู่กับการพิจารณาคนงาน
4. การประสานงานอย่างใกล้ชิดระหว่างผู้บริหารและคนงาน

ผู้บริหารตามแนวคิดของ Taylor จะมีความเป็นผู้นำอย่างแท้จริง ต้องรับภาระหนักกว่าคนงาน ต้องใช้สมองคิด วิเคราะห์ปัญหาของกลุ่ม จัดเตรียมและกำหนดวิธีการทำงานที่ดีกว่าง่ายกว่า และได้ผลมากกว่าให้กับกลุ่ม

สรุปได้ว่า หลักการบริการจัดการจำเป็นต้องอาศัยองค์ประกอบหลายประการของปัจจัยบุคคล และทรัพยากรต่าง ๆ ที่เป็นองค์ประกอบพื้นฐานที่สำคัญ รวมไปถึงหน้าที่การบริหาร ลักษณะของผู้บริหารและหลักการบริหารที่ไวใช้สำหรับเป็นแนวทางปฏิบัติสำหรับผู้บริหาร รวมไปถึงการร่วมมือและประสานงานด้วยระบบที่ชัดเจนภายใต้ระเบียบข้อบังคับ เพื่อการดำเนินงานบรรลุตามเป้าหมาย

แนวคิดเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้

ความหมายของแหล่งเรียนรู้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2545) ได้กำหนดความหมายไว้ว่า หมายถึง แหล่ง หรือ ที่รวม เป็นสถานที่ หรือศูนย์รวมที่ประกอบด้วยข้อมูล ข่าวสารความรู้ และกิจกรรมที่มีกระบวนการเรียนรู้หรือกระบวนการเรียนการสอนที่มีครูเป็นผู้สอน เป็นผู้กระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้กำหนดเวลาการเกิดการเรียนรู้ยืดหยุ่นสอดคล้องกับความต้องการและความพร้อมของผู้เรียนการประเมินและการวัดผลการเรียนมีลักษณะเฉพาะ สร้างขึ้นให้เหมาะสมกับการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องไม่จำเป็นต้องเป็นแบบเดียวกับการประเมินผลในชั้นเรียน

พิมพ์พิมล คงจินดา (2560, หน้า 8) ได้สรุปว่า แหล่งเรียนรู้ คือ ข้อมูลข่าวสาร สถานที่แหล่งรวบรวมข้อมูล บุคคล สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ ที่สามารถใช้ศึกษาค้นคว้าหาความรู้ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ได้ประสบการณ์กับผู้เรียนรวมทั้งส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องนำไปสู่การเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้แบบยั่งยืน

สายชล วัฒนเกษกรณ์ (2560, หน้า 28) ได้สรุปว่า แหล่งเรียนรู้ หมายถึง แหล่งข้อมูล ความรู้ วิชาการ ภูมิปัญญา เทคโนโลยี บุคคล สถานที่ ที่ครูใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ทั้งในหรือนอกห้องเรียนของสถานศึกษา

มนัสสินธ์ จงปัญญาพนธ์ (2560, หน้า 9) ได้สรุปว่า แหล่งเรียนรู้ คือ สิ่งต่าง ๆ ทั้งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต สถานที่ทั้งที่เป็นไปตามธรรมชาติและสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นกิจกรรมทางด้านศิลปวัฒนธรรมข้อมูลข่าวสารที่บุคคลสามารถใช้ศึกษาค้นคว้าหรือฝึกปฏิบัติทั้งด้วยตนเองหรือผ่านการถ่ายทอดจากบุคคลอื่นเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของตนเอง

พระสมุห์วินิตย์ ธีรจิตโต (การะเกตุ) (2561, หน้า 14) ได้สรุปว่า แหล่งเรียนรู้ หมายถึง แหล่งวิชาการหรือแหล่งทรัพยากรที่สามารถให้เป็นที่ศึกษาความรู้ ความเข้าใจ ความชำนาญ ซึ่งอาจเป็นได้ทั้งสิ่งที่เป็นธรรมชาติหรือสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น เป็นได้ทั้งบุคคล สิ่งมีชีวิตและไม่มีชีวิต ได้แก่ บุคคล สถานที่ต่าง ๆ แหล่งวิชาการ ธรรมชาติ สภาพสังคม เศรษฐกิจ การเมืองและเทคโนโลยีสารสนเทศต่าง ๆ (ที่เสริมสร้างให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้และเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยประสบการณ์ตรง เพื่อให้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้)

ญานิศา ดวงสีทอง (2561, หน้า 20) ได้สรุปว่า แหล่งเรียนรู้ หมายถึง สภาพแวดล้อม ทุกอย่างภายในโรงเรียน ทั้งอาคารสถานที่ แบ่งเป็น 2 ด้าน คือ ด้านวิชาการและด้านสนับสนุน วิชาการ รวมถึงผู้บริหาร ครูและนักเรียน ทั้งวัสดุ ครุภัณฑ์ต่าง ๆ เพื่อใช้ประกอบการจัดการ เรียนรู้ให้บรรลุเป้าหมายตามหลักสูตรการศึกษาแกนกลาง เพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษา หากแต่โลก ที่เปลี่ยนแปลงไปจึงจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนแนวทางการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับ ความเปลี่ยนแปลงการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นยุคของข้อมูลข่าวสาร ความก้าวหน้าทางวิชาการเป็นไปอย่างรวดเร็ว ดังนั้น กระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนจำเป็นต้อง มีการเปลี่ยนแปลง เพื่อเสริมสร้างศักยภาพของผู้เรียนโดยเน้นที่องค์ความรู้ทักษะ ความเชี่ยวชาญและสมรรถนะที่เกิดกับผู้เรียนให้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในสังคมยุคปัจจุบันได้ การเรียนรู้ยุคปัจจุบันจึงไม่จำเป็นต้องเรียนในห้องเรียนเท่านั้น แต่ต้องมีการเรียนรู้จากแหล่ง เรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียนและที่สำคัญต้องสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ให้เกิดกับผู้เรียนได้

อรุณรัตน์ ดุยาสัย (2561, หน้า 10) ได้สรุปว่า แหล่งเรียนรู้เป็นแหล่งที่ให้ข้อมูล ข่าวสาร ความรู้ และประสบการณ์ต่าง ๆ กับผู้เรียน เป็นแหล่งส่งเสริม สนับสนุน ให้ผู้เรียนเกิด การใฝ่รู้ใฝ่เรียน ซึ่งอาจเป็นสิ่งที่อยู่ในโรงเรียนและในชุมชนหรือสภาพแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ องค์ความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นตลอดจนบุคคลสำคัญในชุมชน ขนบธรรมเนียมประเพณี วิถีชีวิต ที่ผู้เรียนสามารถแสวงหาความรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง

วัฒน์ ลาพิงค์ (2562, หน้า 18) ได้สรุปว่า แหล่งเรียนรู้ หมายถึงบุคคล สถานที่ ข้อมูล ข่าวสาร แหล่งเรียนรู้ วัตถุสิ่งของต่าง ๆ ที่มีอยู่ในโรงเรียนหรือท้องถิ่น ซึ่งอาจเกิดจากธรรมชาติ หรือที่มนุษย์สร้างขึ้น สามารถนำมาใช้ในการจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้

จิรภา อินนารี (2564, หน้า 15) ได้สรุปว่า แหล่งเรียนรู้ หมายถึง ทุกสิ่งที่อยู่รอบ ๆ ตัว อยู่ในรูปแบบของสิ่งมีชีวิตและสิ่งไม่มีชีวิต สิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นและเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ ซึ่งเป็นแหล่งที่ให้ข้อมูลข่าวสารความรู้ทางวิชาการต่าง ๆ สามารถจัดกระบวนการเรียนรู้

เพื่อขยายประสบการณ์ของผู้เรียนปลูกฝังนิสัยแห่งการเรียนรู้และเชื่อมโยงสู่การใช้ในชีวิตประจำวันนักเรียน อาจเรียนรู้ร่วมกับเพื่อนตามกระบวนการเรียนการสอนหรือเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง

กล่าวโดยสรุปได้ว่า แหล่งเรียนรู้ หมายถึง แหล่งข้อมูลข่าวสาร สารสนเทศ ประสบการณ์ต่าง ๆ สถานที่ทั้งที่เป็นไปตามธรรมชาติและสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้น ที่ผู้สอนใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ทำให้ผู้เรียนได้แสวงหาความรู้และเรียนรู้ด้วยตนเองตามอัธยาศัยอย่างต่อเนื่องทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน สร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้กับผู้เรียน รวมไปถึงการเสริมสร้างให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้และเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้

ความสำคัญของแหล่งเรียนรู้

สำนักงานปฏิรูปการศึกษา (2545) กล่าวถึงความสำคัญของแหล่งเรียนรู้ว่า การที่ผู้เรียนได้เรียนรู้จากแหล่งต่าง ๆ จากผู้คนที่หลากหลาย จะทำให้ผู้เรียนและผู้สอนสามารถเชื่อมโยงการเรียนการสอนเข้ากับวิถีชีวิตมีความผูกพันกับท้องถิ่น เห็นคุณค่าและอนุรักษ์วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมและยังสามารถบูรณาการภูมิปัญญาไทยและสากล เพื่อนำปรับใช้กับวิถีไทยได้

ลักษณะเด่นของการจัดการเรียนรู้ จากแหล่งเรียนรู้มีดังนี้ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2550, หน้า 1)

1. ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง ค้นคว้าหาความรู้ได้ด้วยตนเอง
2. ผู้เรียนได้ฝึกการทำงานเป็นกลุ่มร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ปัญหาต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยให้เกิดการเรียนรู้ และทักษะกระบวนการต่าง ๆ
3. ผู้เรียนได้ฝึกทักษะการสังเกต การเก็บข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล การตีความหมาย และการสรุป ความคิดแก้ปัญหาอย่างมีระบบ
4. ผู้เรียนได้ประเมินผลการทำงานได้ด้วยตนเอง
5. ผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้และเผยแพร่ความรู้ได้
6. ผู้สอนเป็นที่ปรึกษา ให้ความรู้ ให้คำแนะนำ ให้การสนับสนุน

กระทรวงศึกษาธิการ (2553, หน้า 6) ได้กล่าวถึงความสำคัญกับแหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น และการวัด การประเมินผลอย่างหลากหลายควบคู่กัน เพื่อให้เกิดการพัฒนาผู้เรียนอย่างแท้จริงด้วยเหตุนี้สถานศึกษาควรให้การส่งเสริมสนับสนุนให้มีการนำสื่อไปใช้ในการพัฒนาการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อผู้เรียนอย่างหลากหลายและพอเพียง โดยจัดให้มีแหล่งเรียนรู้ ศูนย์สื่อการเรียนรู้ ระบบสารสนเทศและเครือข่ายการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ

ทั้งในสถานศึกษาและชุมชน รวมทั้งการศึกษาค้นคว้าวิจัยและพัฒนาสื่อการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้และศักยภาพของผู้เรียน

จิราภรณ์ ขยัน (2558, หน้า 34) ได้สรุปว่า ความสำคัญของแหล่งเรียนรู้ หมายถึง เป็นแหล่งที่ช่วยส่งเสริมพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน ได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงและมุ่งให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ผูกการปฏิบัติจริงทำให้ผู้เรียนเกิดความเชื่อมั่นในตนเองและเป็นแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิต

สมศักดิ์ ทองสมุทร (2558, หน้า 28) ได้สรุปว่า ความสำคัญของแหล่งเรียนรู้ เป็นแหล่งเสริมสร้างจินตนาการและความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ที่ทุกคนสามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิตเพื่อเสริมสร้างความรู้ ความคิดและประสบการณ์ ปลูกฝังค่านิยมรักการอ่าน และการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองเป็นแหล่งสร้างความคิดให้เกิดอาชีพใหม่และส่งเสริมมิตรภาพความสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชนหรือผู้เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น

จิระพล พุกกัน (2559, หน้า 23-24) ได้กล่าวว่า การใช้แหล่งเรียนรู้มีความสำคัญในกระบวนการจัดการเรียนรู้สำหรับผู้เรียน เพราะผู้เรียนสามารถเรียนรู้จากสภาพจริง การจัดการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้จะเกี่ยวข้องกับบุคคล สถานที่ ธรรมชาติ หน่วยงาน องค์กร สถานประกอบการชุมชน และสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ ซึ่งผู้เรียนผู้สอนสามารถศึกษาและค้นคว้าหาความรู้หรือเรื่องที่สนใจศึกษาได้จากแหล่งเรียนรู้ทางที่เป็นธรรมชาติและที่มนุษย์สร้างขึ้น ชุมชนและธรรมชาติเป็นขุมทรัพย์มหาศาลที่เราสามารถค้นพบความรู้ได้ไม่รู้จบ ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง

สายชล วัฒนเกษกรณ์ (2560:หน้า 29) ได้สรุปว่า แหล่งเรียนรู้มีความสำคัญต่อกระบวนการเรียนการสอนของผู้เรียนและเป็นหน้าที่ของสถานศึกษาและชุมชนที่จะต้องร่วมมือกันสำรวจ แสวงหา จัดหาจัดสร้างแหล่งเรียนรู้ขึ้นอย่างหลากหลาย เพื่อใช้ประกอบการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพสูงสุดตามแนวทางปฏิรูปการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่สุด เพื่อให้ได้ผลผลิตสุดท้าย คือ ผู้เรียนที่มีคุณภาพและสามารถดำรงอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

ศิริญา เลียบคง (2560:หน้า 23) ได้กล่าวว่า แหล่งเรียนรู้ เป็นองค์ประกอบที่สำคัญและนับว่าเป็นเป้าหมายของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ กล่าวคือ องค์ประกอบด้านการเรียนรู้ ซึ่งมีลักษณะที่แตกต่างจากเดิมที่เน้นเนื้อหาสาระเป็นสำคัญ และสอดคล้องกับองค์ประกอบด้านการจัดการเรียนรู้ ทั้งนี้เพราะการจัดการเรียนรู้ก็เพื่อเน้นให้มีผลต่อการเรียนรู้ดังนั้นตัวบ่งชี้ที่บอกถึงลักษณะการเรียนรู้ของผู้เรียนประกอบด้วย

1. การเรียนรู้อย่างมีความสุข
2. การเรียนรู้จากการได้คิดและลงมือปฏิบัติจริง
3. การเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายและเรียนรู้ร่วมกับบุคคลอื่น

พระสมุห์วิมลธัมม ธีรจิตโต (การะเกตุ) (2561, หน้า 16) ได้สรุปว่า ความสำคัญของแหล่งเรียนรู้ มีความหลากหลาย สามารถตอบสนองความต้องการของแต่ละบุคคลในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง เพราะบุคคลมีความต้องการแตกต่างกันไปตามความสามารถ ความสนใจ ความถนัดและความพร้อมที่จะเรียนรู้หากสามารถดำเนินการจัดแหล่งเรียนรู้ได้เพียงพอและมีประสิทธิภาพก็สามารถส่งเสริมให้บุคคลเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตและเกิดสังคมแห่งการเรียนรู้ได้ทั่วทุกแห่ง

ญานิศา ดวงสีทอง (2561, หน้า 20) ได้สรุปว่า ความสำคัญของแหล่งเรียนรู้ ต้องมีความหลากหลายที่สามารถตอบสนองความต้องการของแต่ละบุคคลในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง เพราะบุคคลมีความต้องการแตกต่างกันไปตามความสามารถ ความสนใจ ความถนัดและความพร้อมที่จะเรียนรู้หากสามารถดำเนินการจัดแหล่งเรียนรู้ได้อย่างเพียงพอและมีประสิทธิภาพก็สามารถส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตและเกิดสังคมแห่งการเรียนรู้ได้ทุกที่

อรธวัจน์ ตูยาลัย (2561, หน้า 12) ได้สรุปว่า แหล่งเรียนรู้เป็นศูนย์กลางของการจัดการเรียนรู้มุ่งให้ผู้เรียนรักการเรียนรู้ เสริมสร้างประสบการณ์ สนับสนุนการเรียนรู้ของคนในยุคปัจจุบันได้พัฒนาเต็มศักยภาพก้าวหน้าทันเทคโนโลยี และสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันซึ่งมีความจำเป็นและสำคัญต่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

วิวัฒน์ ลาพิงค์ (2562, หน้า 18) ได้สรุปว่า แหล่งความรู้เป็นแหล่งที่ตอบสนองต่อการเรียนรู้ได้ด้วยตนเองจากการปฏิบัติจริงของผู้เรียน ตามความสนใจและความถนัดได้ทุกโอกาส ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาเป็นไปตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ

สรุปได้ว่า แหล่งเรียนรู้เป็นจุดศูนย์กลางของการจัดการเรียนการสอนที่มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อสถานศึกษา สถานศึกษาคควรให้การส่งเสริมสนับสนุนให้มีการนำสื่อไปใช้ในการพัฒนาการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อผู้เรียนอย่างหลากหลายและพอเพียงต่อการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนและผู้สอนได้ใช้ประโยชน์สูงสุดในการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนมุ่งให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้ด้วยตนเองให้ได้รับประสบการณ์โดยตรง ผูกการปฏิบัติจริงส่งเสริม สนับสนุน ให้ผู้เรียนเกิดความเชื่อมั่นในตนเองและเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต

ประเภทของแหล่งเรียนรู้

แหล่งเรียนรู้สามารถจัดประเภทได้หลายแบบตามความสอดคล้องกับสถานศึกษานั้น ๆ เพื่อประโยชน์ในการใช้งานและการจัดการเรียนการสอน ซึ่งมีนักวิชาการหลากหลายท่านที่ได้กล่าวถึงประเภทของแหล่งเรียนรู้ไว้ดังนี้

กระทรวงศึกษาธิการ (2552) ได้จำแนกประเภทของแหล่งเรียนรู้เป็นประเภทต่าง ๆ ได้ 4 ประเภท ได้แก่

1. แหล่งการเรียนรู้ประเภทบุคคล ได้แก่ บุคคลทั่วไปที่อยู่ในชุมชน ซึ่งสามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับผู้เรียนได้ เช่น ชาวนา ชาวนสวน ชาวไร่ ช่างฝีมือ พ่อค้า นักธุรกิจ พนักงานบริษัท ข้าราชการ ภูมิปัญญาชน ศิลปิน นักกีฬา
2. แหล่งเรียนรู้ประเภทมนุษย์สร้างขึ้น เช่น สถานที่สำคัญทางด้านประวัติศาสตร์ โบราณสถาน สถานที่ราชการ พิพิธภัณฑ์ ตลาด ร้านค้า หอสมุด สวนสาธารณะ เป็นต้น
3. แหล่งการเรียนรู้ประเภททรัพยากรธรรมชาติ เช่น ภูเขา ป่าไม้ พืช หิน ดิน ทะเล แม่น้ำ ห้วย หนอง คลอง บึง น้ำตก หุ่นจำลอง สัตว์ป่า สัตว์น้ำ
4. แหล่งเรียนรู้ประเภทกิจกรรมทางสังคม ประเพณี และความเชื่อ ได้แก่ ขนบธรรมเนียม ประเพณีพื้นบ้าน การละเล่นพื้นบ้าน กีฬาพื้นบ้าน วรรณกรรมท้องถิ่น ศิลปะพื้นบ้าน ดนตรีพื้นบ้าน วิถีความเป็นอยู่ประจำ

แต่ถ้าจะแบ่งแหล่งเรียนรู้ ตามสถานที่ตั้งก็สามารถแบ่งได้ 2 ประเภท คือ

1. แหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา ได้แก่ หอสมุดโรงเรียน หอสมุดเคลื่อนที่มุมหนังสือในห้องเรียน ห้องพิพิธภัณฑ์ ห้องมัลติมีเดีย ห้องคอมพิวเตอร์ ห้องอินเตอร์เน็ต ศูนย์วิชาการ ศูนย์วิทยบริการ ศูนย์โสตทัศนศึกษา ศูนย์สื่อการเรียนการสอน ศูนย์พัฒนากิจกรรมการเรียนการสอน สวนพฤกษศาสตร์ สวนวรรณคดี สวนสมุนไพร สวนสุขภาพ สวนหนังสือ สวนธรรมะ ฯลฯ
2. แหล่งการเรียนรู้ในชุมชน เช่น หอสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์ ศูนย์กีฬา ศูนย์เยาวชน ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศูนย์วัฒนธรรม ศูนย์หัตถกรรม วัด มัสยิด ครอบครัว ชุมชน สถานประกอบการ องค์การภาครัฐและเอกชน ฯลฯ

จิราภรณ์ ขยัน (2558, หน้า 43) สรุปได้ว่า ประเภทของแหล่งเรียนรู้ สามารถจำแนกได้ 2 ประเภท คือ แหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน และแหล่งเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน

พิมพ์พิมล คงจินดา (2560, หน้า 15-18) สรุปได้ว่า แหล่งเรียนรู้สามารถแบ่งออกเป็น 3 ประเภทใหญ่ ๆ ได้แก่

1. แหล่งเรียนรู้ตามธรรมชาติ หมายถึง ทรัพยากรธรรมชาติที่อยู่รอบ ๆ ชุมชน หรือแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เช่น คลอง น้ำตก ภูเขา ทะเลทราย ป่าไม้ เป็นต้น

2. แหล่งเรียนรู้ที่จัดสร้างขึ้น หมายถึง แหล่งเรียนรู้ที่เกิดจากมนุษย์เป็นผู้จัดสร้างขึ้น เพื่อใช้ในการศึกษา ค้นคว้า เพื่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

2.1 แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนหมายถึง แหล่งเรียนรู้ทั้งหมดที่อยู่ภายในโรงเรียน ทั้งแหล่งเรียนรู้วิชาการและแหล่งเรียนรู้ส่งเสริมวิชาการเช่น ห้องเรียน สื่อและอุปกรณ์ต่าง ๆ ห้องสมุดห้องปฏิบัติการทางภาษา ห้องปฏิบัติการทางดนตรี ห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์ สวนพฤกษศาสตร์ สวนหย่อม สหกรณ์โรงเรียน โรงอาหาร สนาม เป็นต้น

2.2 แหล่งเรียนรู้นอกโรงเรียน หมายถึง แหล่งเรียนรู้ทั้งหมดที่อยู่ภายนอกโรงเรียน เช่น แหล่งเรียนรู้ชุมชน พิพิธภัณฑ์ โรงภาพยนตร์ ตลาด ศาสนสถาน องค์การของรัฐ และเอกชน เป็นต้น

3. แหล่งเรียนรู้ที่เป็นบุคคลหมายถึง บุคคลที่สามารถให้ความรู้ไม่ว่าจะเป็น ด้านวิชาการหรือด้านอื่น ๆ ก็ตาม เช่น ครู ผู้นำชุมชน ปราชญ์ชาวบ้าน พระสงฆ์ อีหม่าม บาทหลวง เป็นต้น

ศิริญา เลียบคง (2560, หน้า 26) ได้สรุปว่า แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอก สถานศึกษาต่างก็จะมีลักษณะแตกต่างกันออกไปมากมายหลายประเภท ซึ่งสามารถจำแนก เป็นประเภทใหญ่ ๆ ได้ดังนี้ แหล่งเรียนรู้ที่เป็นบุคคล แหล่งเรียนรู้ที่เป็นแหล่งวิชาการ แหล่งเรียนรู้ที่เป็นธรรมชาติ แหล่งเรียนรู้ที่เป็นสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีต่าง ๆ

ปัทมา จันปัญญา (2561, หน้า 17-18) สรุปได้ว่า แหล่งเรียนรู้แบ่งออกได้ 4 ประเภท

1. แหล่งเรียนรู้ที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติคือการเรียนรู้สิ่งที่มีอยู่แล้วในธรรมชาติเช่น แม่น้ำ ลำคลอง น้ำตก ทะเล ภูเขา ดิน หิน แร่และปรากฏการณ์ทางธรรมชาติต่าง ๆ เช่น ข้างขึ้น ข้างแรม ฝนดาวตก สุริยุปราคา เป็นต้น

2. แหล่งเรียนรู้ที่มนุษย์สร้างขึ้น คือ อาคารสถานที่ต่าง ๆ ที่ได้ถูกจัดแสดงความรู้ ที่ได้รวบรวมเอาไว้ โดยแยกเป็น 2 ประเภท คือ

2.1 แหล่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา ได้แก่ ห้องเรียน ห้องสมุด สวนสมุนไพร สนามกีฬา เป็นต้น

2.2 แหล่งการเรียนรู้นอกสถานศึกษา ได้แก่ ศาสนสถาน พิพิธภัณฑ์ สถาบัน ค้นคว้าวิจัยแหล่งบริหาร สวนสาธารณะ สวนสัตว์ห้องสมุดประชาชน ศูนย์กีฬา ศูนย์การค้า เป็นต้น

3. แหล่งเรียนรู้ที่เป็นทรัพยากรบุคคล คือ บุคคลที่มีความรู้ความสามารถและเชี่ยวชาญในด้านนั้น ๆ เช่น ครูผู้ปกครอง ลุง ป้า น้า อา ปู่ย่า ตายาย ไม่ว่าจะเป็นความเชี่ยวชาญในการประกอบอาชีพ หรือในด้านของการเชี่ยวชาญในด้านขนบธรรมเนียมประเพณีท้องถิ่น

4. แหล่งเรียนรู้ที่เป็นสื่อและเทคโนโลยี คือ แหล่งเรียนรู้ที่เป็นสื่อและนวัตกรรมต่าง ๆ ที่มนุษย์สร้างขึ้น และผู้ศึกษาสามารถศึกษาผ่านสื่อและเทคโนโลยีได้ด้วยตนเองตามความสนใจ เช่น การสอนทางไกลผ่านดาวเทียม การสืบค้นข้อมูลผ่านระบบอินเทอร์เน็ตและคอมพิวเตอร์ วิทยุโทรทัศน์ และห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น

ปรีชา บุญอินทร์ (2562, หน้า 26) ได้สรุปประเภทของแหล่งเรียนรู้ ได้ 2 ประเภท คือ

1. แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน ได้แก่ ห้องสมุด ห้องปฏิบัติการต่าง ๆ ห้องเรียน และอุทยานการศึกษา เป็นต้น

2. แหล่งเรียนรู้นอกโรงเรียน ได้แก่ แหล่งเรียนรู้ที่อยู่รอบโรงเรียนภายในชุมชนและห่างไกลออกไป อาจเป็นต่างจังหวัดที่ให้นักเรียนไปศึกษาค้นคว้าได้ทุกสาขาวิชา ทั้งที่เป็นบุคคลธรรมดาและที่มนุษย์สร้างขึ้น เป็นต้น

2.1 แหล่งเรียนรู้ที่เป็นบุคคล คือ ผู้ที่สามารถเล่า อธิบาย บรรยาย หรือสาธิตการทำสิ่งต่าง ๆ ได้อย่างชำนาญ

2.2 แหล่งเรียนรู้ที่เป็นธรรมชาติ คือ แหล่งเรียนรู้ที่เกิดขึ้นและมีขึ้นเองตามธรรมชาติ เช่น น้ำตก ทะเล ภูเขา หาดทราย แหล่งน้ำ พื้นที่ป่า เป็นต้น

2.3 แหล่งเรียนรู้ที่จัดสร้างขึ้น ได้แก่ สถานที่ที่มนุษย์สร้างขึ้น เพื่อเป็นศูนย์ความรู้ต่าง ๆ ให้สืบทอดแก่ลูกหลานในท้องถิ่น เช่น ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ โบราณสถาน โบราณวัตถุ ห้องฟาร์มจำลอง สถานประกอบการต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน เป็นต้น

พระสมุห์วิมลิตย์ ธีรจิตโต (การะเกตุ) (2561, หน้า 18) ได้สรุปว่า แหล่งเรียนรู้แบ่งออกเป็น 4 ประเภท คือ แหล่งเรียนรู้ที่เป็นธรรมชาติ แหล่งเรียนรู้ที่เป็นบุคคล แหล่งเรียนรู้ที่เป็นอาคารสถานที่แหล่งเรียนรู้ที่เป็นเทคโนโลยี

ญาณิศา ดวงสีทอง (2561, หน้า 27) สรุปไว้ว่า แหล่งเรียนรู้มีอยู่รอบ ๆ ตัวเราทุกหนทุกแห่ง ซึ่งมีลักษณะแตกต่างกันออกไปมากมายหลายประเภท ซึ่งสามารถจำแนกเป็นประเภทใหญ่ ๆ ได้ดังนี้

1. แหล่งเรียนรู้ที่เป็นบุคคล เช่น ครู เพื่อนในโรงเรียน เพื่อนต่างห้องเรียน เพื่อนต่างระดับ บุคคลในโรงเรียน ผู้ปกครอง คนในชุมชน เป็นต้น

2. แหล่งเรียนรู้ที่เป็นวิทยาการ ได้แก่ สถานที่ต่าง ๆ ภายในโรงเรียนและชุมชน เช่น ห้องสมุดวัด ตลาด ร้านค้า สถานีตำรวจ สถานีอนามัย โบราณสถาน สวนสัตว์ เป็นต้น

3. แหล่งเรียนรู้ที่เป็นธรรมชาติ เช่น ห้วย หนอง คลอง บึง สวนสาธารณะ ต้นไม้ ใบไม้ อุทยานแห่งชาติ รวมทั้งสัตว์ต่าง ๆ เช่น สัตว์เลี้ยง สัตว์ป่า เป็นต้น

4. แหล่งเรียนรู้ที่เป็นสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีต่าง ๆ เช่น หนังสือ ตำรา วารสาร นิตยสารสิ่งพิมพ์ แผ่นปลิว ป้ายโฆษณา รายการวิทยุ รายการโทรทัศน์ เสียงตามสาย คอมพิวเตอร์และโปรแกรมคอมพิวเตอร์ต่าง ๆ เป็นต้น

5. โครงสร้างแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน ซึ่งจัดตามแหล่งที่ตั้งแหล่งเรียนรู้ แบ่งได้เป็น 2 ประเภท ดังนี้

5.1 แหล่งเรียนรู้ด้านวิชาการ

5.2 แหล่งเรียนรู้ด้านสนับสนุนวิชาการ

วัฒน ลาพิงค์ (2562, หน้า 26) กล่าวว่าโดยสรุปว่า แหล่งเรียนรู้สามารถจำแนกเป็น 2 ประเภท คือ

1. แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน ได้แก่ ห้องสมุด ห้องปฏิบัติการต่าง ๆ ห้องเรียน และอุทยานการศึกษา

2. แหล่งเรียนรู้นอกโรงเรียน ได้แก่ แหล่งเรียนรู้ที่อยู่รอบโรงเรียนภายในชุมชน และห่างไกลออกไป อาจเป็นต่างจังหวัดที่ให้นักเรียนไปศึกษาค้นคว้าได้ทุกสาขาวิชา ทั้งที่เป็น บุคคลธรรมชาติและแหล่งเรียนรู้ที่สร้างขึ้น ดังนี้

2.1 แหล่งเรียนรู้ที่เป็นบุคคล คือ ผู้ที่สามารถเล่า อธิบาย บรรยาย หรือสาธิต การทำสิ่งต่าง ๆ ได้อย่างชำนาญ

2.2 แหล่งเรียนรู้ที่เป็นธรรมชาติ คือ แหล่งเรียนรู้ที่เกิดขึ้นและมีขึ้นเอง ตามธรรมชาติเช่น น้ำตก ทะเล ภูเขา หาดทราย แหล่งน้ำ พื้นที่ป่า ฯลฯ

2.3 แหล่งเรียนรู้ที่จัดสร้างขึ้น ได้แก่ สถานที่ที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อเป็นศูนย์ความรู้ต่าง ๆ ให้สืบทอดแก่ลูกหลานในท้องถิ่น เช่น ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ ห้องฟาร์มจำลอง สถานประกอบการต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน เป็นต้น

จิรภา อินนารี (2564, หน้า 19) กล่าวว่าโดยสรุปได้ว่า แหล่งเรียนรู้ สามารถจำแนกออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. แหล่งเรียนรู้ที่เป็นบุคคล เช่น ครู ปราชญ์ ผู้รู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น นักการศึกษา นักวิจัย นักประดิษฐ์ และผู้ที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในด้านต่าง ๆ เป็นต้น

2. แหล่งเรียนรู้ที่เป็นสถานที่ เช่น โรงเรียน หอสมุด ศาสนสถาน สวนสัตว์ สถานที่ทางธรรมชาติต่าง ๆ เป็นต้น

3. แหล่งเรียนรู้ที่เป็นสื่อสารสนเทศ และสื่อเทคโนโลยีต่าง ๆ เช่น สื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ สื่อทางคอมพิวเตอร์ ผลงานประดิษฐ์คิดค้น นวัตกรรมต่าง ๆ เป็นต้น

สรุปได้ว่า แหล่งเรียนรู้ สามารถแบ่งออกได้ 2 ประเภท คือ แหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ภายนอกสถานศึกษา ซึ่งจะมีลักษณะที่แตกต่างกันไป และยังสามารถจัดจำแนกตามประเภทได้ ดังนี้ แหล่งเรียนรู้ที่เป็นบุคคล แหล่งเรียนรู้ที่เป็นธรรมชาติ แหล่งเรียนรู้ที่จัดสร้างขึ้น รวมไปถึงแหล่งเรียนรู้ที่เป็นเทคโนโลยีต่าง ๆ ผู้เรียนสามารถศึกษาผ่านสื่อและเทคโนโลยีได้ เช่น การสอนทางไกลผ่านดาวเทียม การสืบค้นข้อมูลผ่านระบบอินเทอร์เน็ตและคอมพิวเตอร์ วิทยุโทรทัศน์ และห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น

ประโยชน์ของแหล่งเรียนรู้

กระทรวงศึกษาธิการ (2550, หน้า 1) ได้กล่าวว่า ประโยชน์ของแหล่งเรียนรู้ในการจัดการศึกษา ไว้ว่า ประโยชน์ของแหล่งเรียนรู้ในการจัดการเรียนรู้จะเกี่ยวข้องกับบุคคล สถานที่ ธรรมชาติ หน่วยงาน องค์กร สถานประกอบการ ชุมชน และสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ โดยลักษณะเด่นของการจัดการเรียนรู้จากแหล่งการเรียนรู้มีดังต่อไปนี้

1. ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติจริง ค้นคว้าหาความรู้ได้ด้วยตนเอง
2. ผู้เรียนได้ฝึกการทำงานเป็นกลุ่มร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ปัญหาต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยให้เกิดการเรียนรู้ และทักษะกระบวนการต่าง ๆ
3. ผู้เรียนได้ฝึกทักษะการสังเกต การเก็บข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล การตีความหมาย และการสรุปความคิดแก้ปัญหาอย่างมีระบบ
4. ผู้เรียนได้ประเมินผลการทำงานได้ด้วยตนเอง
5. ผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้และเผยแพร่ความรู้ได้
6. ผู้สอนเป็นที่ปรึกษา ให้ความรู้ ให้คำแนะนำ ให้การสนับสนุน

สมศักดิ์ ทองสมุทร (2558, หน้า 45) ได้สรุปว่า ประโยชน์ที่ได้รับจากแหล่งเรียนรู้ในชุมชน หมายถึง ประสบการณ์ที่ผู้เรียน ครู และสถานศึกษา ได้รับจากการใช้แหล่งเรียนรู้ในการฝึกประสบการณ์เรียนรู้ โดยให้นักเรียนซึ่งเป็นการส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้แก่ผู้เรียนอย่างหลากหลาย ช่วยให้ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง เกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ได้โดยง่าย ซึ่งเป็นการกระตุ้นและสร้างความสนใจแก่ผู้เรียน ส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้วิธีการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ทำให้ผู้เรียนสามารถนำสิ่งที่เรียนไปใช้

ในชีวิตประจำวันได้ ช่วยให้ผู้เรียนมีทัศนคติที่ดีต่อสาระการเรียนรู้ที่เรียน ตลอดจนช่วยให้ผู้เรียนมีโลกทัศน์ที่กว้างขวางและสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างสถานศึกษากับชุมชน

พิมพ์พิมล คงจินดา (2560, หน้า 19) ประโยชน์ของแหล่งเรียนรู้ มีดังนี้

1. เป็นแหล่งเสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง
2. เป็นแหล่งจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สามารถปฏิบัติได้จริง เพื่อเพิ่มทักษะต่าง ๆ ที่ผู้เรียน
3. เป็นแหล่งข้อมูลข่าวสาร และรวบรวมสื่อต่าง ๆ สำหรับใช้ในการค้นคว้าและวิจัย
4. เป็นแหล่งการศึกษาและแหล่งเรียนรู้สำหรับประชาชนตลอดชีวิต ทุกเพศทุกวัย
5. เป็นแหล่งสร้างความสัมพันธ์ที่ดีของทุกภาคส่วน เช่น โรงเรียนกับชุมชน ภาครัฐกับภาคเอกชน เป็นต้น
6. เป็นแหล่งปลูกฝังค่านิยมและทัศนคติที่ดี รวมทั้งคุณธรรมจริยธรรมให้กับประชาชน
7. เกิดนวัตกรรมการจัดการเรียนการสอนรูปแบบใหม่ โดยการใช้แหล่งเรียนรู้ไปปรับใช้ให้เหมาะสม

สายชล วัฒนเกษกรณ์ (2560, หน้า 38) สรุปได้ว่า การจัดการศึกษาโดยใช้แหล่งเรียนรู้ประกอบการจัดการศึกษา มีผลทำให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ผู้เรียนได้รับความรู้และประสบการณ์แปลกใหม่ การที่ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงทำให้สามารถเข้าใจและจดจำเนื้อหาการเรียนได้ดี เป็นการเพิ่มพูนทักษะการเรียนรู้ด้านต่าง ๆ ที่หลากหลาย ทำให้นักเรียนเข้าใจในการเรียนเนื้อหานั้น ๆ มากยิ่งขึ้น ส่งผลให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น

กมลวรรณ คุณาสวัสดิ์ (2561, หน้า 34) สรุปได้ว่า ประโยชน์ของแหล่งเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้จะช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนให้ดีขึ้นและยังส่งเสริมสภาพการเรียนรู้แก่ผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนได้เห็นคุณค่าของการเรียนมากยิ่งขึ้น และได้เรียนรู้จากของจริง การได้จับต้องที่เป็นรูปธรรมในสถานการณ์จริง ทำให้เกิดนวัตกรรมการจัดการเรียนการสอนรูปแบบใหม่ โดยใช้สื่อธรรมชาติโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในรูปแบบต่าง ๆ ทำให้ได้ทั้งความรู้ประสบการณ์ความสนุกสนานมีชีวิตชีวาทั้งผู้เรียนและผู้สอน

ปัทมา จันปัญญา (2561, หน้า 24-25) สรุปได้ว่า แหล่งเรียนรู้นอกห้องเรียนมีประโยชน์ ดังนี้

1. ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองจากสถานการณ์จริงผ่านประสบการณ์ของตนเอง เกิดเป็นความรู้ที่ยั่งยืน

2. ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา เป็นการฝึกทักษะการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง และทำให้เห็นคุณค่าของสิ่งที่เรียน
3. ผู้เรียนได้เรียนรู้ร่วมกับเพื่อน และมีการแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน เป็นการฝึกการปรับตัวเข้าสู่สังคม
4. ทุก ๆ ฝ่ายในโรงเรียนมีส่วนร่วมในการคัดสรรแหล่งเรียนรู้นอกห้องเรียน ทำให้เกิดเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ
5. ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดแหล่งเรียนรู้ ทำให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

วัฒน์ ลาพิงค์ (2562, หน้า 26) สรุปประโยชน์ของแหล่งเรียนรู้ได้ว่า แหล่งเรียนรู้มีประโยชน์ต่อการนำมาใช้ในการเรียนการสอน สามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในการเรียนเพิ่มขึ้นเพราะได้เรียนรู้จากสภาพความเป็นจริง ได้ลงมือทำหรือปฏิบัติจริงอย่างหลากหลาย ได้รับประสบการณ์ตรง ฝึกทักษะในการคิดวิเคราะห์คิดสังเคราะห์ และการไปศึกษาแหล่งเรียนรู้สามารถปลูกฝังเจตคติให้เป็นไปตามที่พึงประสงค์ช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่ของตนต่อสังคม รักและผูกพันกับท้องถิ่นและสิ่งแวดล้อม

สรุปได้ว่า แหล่งเรียนรู้มีประโยชน์และมีความสำคัญต่อกระบวนการจัดการเรียนการสอนเป็นอย่างมาก ทำให้ผู้เรียนสามารถมีทักษะและประสบการณ์การเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง มีสังคม ประสบการณ์จากการเรียนรู้ ฝึกทักษะในการคิดวิเคราะห์คิดสังเคราะห์ ปลูกฝังเจตคติให้เป็นไปตามที่พึงประสงค์ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน และเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนการสอนมากยิ่งขึ้น ผู้เรียนมีทัศนคติที่ดีต่อสาระการเรียนรู้ที่เรียน ตลอดจนช่วยให้ผู้เรียนมีโลกทัศน์ที่กว้างขวางและสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างสถานศึกษากับชุมชน

แนวคิดการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550, หน้า 4) ได้กล่าวว่า กระบวนการบริหารแหล่งเรียนรู้เป็นเรื่องที่ต้องวางแผนดำเนินการอย่างเป็นระบบ เริ่มที่การจัดตั้งทีมอำนวยการที่มำเนินงานร่วมกันจัดทำยุทธศาสตร์ โดยยึดนโยบายและบริบทของสถานศึกษา จัดทำแผนพัฒนาเพื่อจัดสรรงบประมาณ จัดทำแผนปฏิบัติการ โครงการ ดำเนินการให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล จัดทำข้อมูลและทำความเข้าใจกับบุคลากรของโรงเรียนและชุมชน ประชาสัมพันธ์กิจกรรม โครงการ สนับสนุนให้ใช้

โดยมีการวิจัย และพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ประเมินผล สรุปรายงานพัฒนาต่อยอด ครูและบุคลากรทุกคน ต้องทำงานเป็นทีม รับผิดชอบการดำเนินการสร้างจัดหา ร่วมพัฒนา และรวบรวมข้อมูล ใช้แหล่งเรียนรู้สม่ำเสมอ เป็นตัวอย่างที่ดีของนักเรียน และจัดกิจกรรมการเรียนรู้บูรณาการเข้ากับแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมศักยภาพของผู้เรียน ใช้แหล่งเรียนรู้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด การบริหารแหล่งเรียนรู้เป็นกระบวนการสำคัญอย่างยิ่งที่โรงเรียนจะต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบและมีคุณภาพเพื่อจัดแหล่งเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย และตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ ทุกคนได้เรียนรู้ได้ด้วยตนเองตลอดชีวิตอย่างกว้างขวางตามความสามารถ ความสนใจ ความถนัด โดยไม่จำกัดอายุ เพศ เวลา สถานที่ หลักสูตร ชั้น และวิธีการเรียนรู้ จะมีแนวทางการบริหารจัดการเพื่อให้บังเกิดประสิทธิภาพสูงสุดต่อการใช้ในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งต้องคำนึงถึงหลักการบริหารจัดการสำคัญที่เรียกว่า หลักการบริหารแบบ 4 M's ดังนี้

1. บุคลากร (Man) ผู้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการที่สำคัญ ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียน ครูผู้สอนทุกคน นักเรียนทุกคน ผู้ปกครอง ชุมชน คณะกรรมการสถานศึกษา และหน่วยงาน/องค์กรต่าง ๆ
2. งบประมาณ (Money) คือ การบริหารจัดการงบประมาณให้บังเกิด ประโยชน์สูงสุดคุ้มค่ามากที่สุด โดยแหล่งที่มาของงบประมาณคือเงินนอกงบประมาณและเงินงบประมาณ โดยใช้จ่ายตามระเบียบของทางราชการ
3. ทรัพยากร (Material) คือ การบริหารจัดการทรัพยากรหรือแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา โดยมีการจัดทำทะเบียน เพื่อสะดวกในการบริหารจัดการได้ครอบคลุมครบถ้วนและเกิดประโยชน์สูงสุดจัดได้ดังนี้ แหล่งเรียนรู้ของราชการ เอกชน แหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน แหล่งเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน โดยการพัฒนาของเดิมหรือสร้างใหม่ และจัดเก็บเป็นระบบโดยแยกเป็นสื่อธรรมชาติและสื่อเทคโนโลยี
4. การบริหารจัดการ (Management) คือ การจัดทำแผนยุทธศาสตร์ แผนพัฒนา แผนปฏิบัติการ/โครงการของสถานศึกษา โดยการจัดตั้งทีมบริหารเพื่ออำนวยความสะดวกการจัดตั้งทีมครู-นักเรียน เพื่อดำเนินการส่งเสริมให้มีการวิจัยและพัฒนาให้เกิดผลคุ้มค่า ยั่งยืน โดยมุ่งผลสัมฤทธิ์ ที่เกิดประโยชน์กับผู้เรียนเป็นสำคัญส่งเสริมให้มีการประชาสัมพันธ์ ให้เป็นที่รู้จักและใช้แหล่งเรียนรู้

กระทรวงศึกษาธิการ (2551, หน้า 13) การบริหารสถานศึกษาปัจจุบันเน้นการบริหารคุณภาพตามวงจรเดมมิง (Demming Cycle: PDCA) ซึ่งสถานศึกษาสามารถนำมาใช้ในการบริหารแหล่งการเรียนรู้ เพื่อให้การจัดแหล่งการเรียนรู้ในสถานศึกษามีคุณภาพ การบริหาร

คุณภาพจะทำให้การบริหารงานพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษามีการทำงานที่เป็นระบบและมีประสิทธิภาพช่วยส่งเสริมการใช้แหล่งการเรียนรู้บรรลุเป้าหมายตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระบบบริหารจัดการที่ดีตามระบบวงจรคุณภาพด้วยการมีส่วนร่วมของบุคลากร และชุมชน ประกอบด้วย การวางแผน (Plan) การดำเนินงานตามแผน (Do) การตรวจสอบ (Check) การพัฒนาปรับปรุง (Action) ซึ่งสถานศึกษาควรดำเนินการ ดังนี้

1. ด้านการวางแผนการบริหารแหล่งเรียนรู้ (Plan) หมายถึง กำหนดนโยบายการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ โดยทำความเข้าใจนโยบายตามแผนหลัก หลักสูตร รวมทั้งแนวดำเนินการของโรงเรียน เพื่อกำหนดนโยบายการพัฒนาและใช้แหล่งการเรียนรู้ โดยให้คณะครู นักเรียนและชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนด จัดตั้งคณะกรรมการสำรวจแหล่งการเรียนรู้ เพื่อวิเคราะห์สภาพความพร้อมในการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ในโรงเรียน และคณะกรรมการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ มีบทบาทหน้าที่สำคัญที่จะเป็นผู้สำรวจ วิเคราะห์ความพร้อม รวบรวมข้อมูลแล้วจัดทำแผนพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ให้สามารถดำเนินการได้อย่างเหมาะสม โรงเรียนดำเนินการสร้างความเข้าใจกับบุคลากรทุก ๆ ฝ่ายในโรงเรียน และบุคลากรอื่นที่เกี่ยวข้องการประชาสัมพันธ์โครงการพัฒนาและใช้แหล่งการเรียนรู้เพื่อให้ครู อาจารย์ นักเรียน ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมทั้งผู้เกี่ยวข้องมีความเข้าใจตรงกัน เกิดความร่วมมือในการสนับสนุน ช่วยเหลือ เพื่อให้แหล่งการเรียนรู้เกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า

2. ด้านการบริหารแหล่งเรียนรู้ (Do) หมายถึง การดำเนินการสร้างและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ตามความพร้อมที่ได้ดำเนินการสำรวจและวิเคราะห์ข้อมูล ทั้งในโรงเรียน และชุมชนกำหนดแหล่งเรียนรู้และจัดระบบสารสนเทศเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ดำเนินการสร้างและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ตามสารสนเทศที่มีอยู่ให้มีประสิทธิภาพจัดระบบการใช้สำหรับผู้เรียน ผู้เรียนได้ใช้แหล่งการเรียนรู้ที่เหมาะสมและคุ้มค่า มีการรวบรวมข้อมูลการใช้ เพื่อเป็นข้อมูลกำหนดแนวทางในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ต่อไป

3. ด้านการประเมินการบริหารแหล่งเรียนรู้ (Check) หมายถึง โรงเรียนกำหนดให้มีผู้รับผิดชอบในการนิเทศ ติดตาม และประเมินการพัฒนาและใช้แหล่งการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ แก้ไข ปัญหาอุปสรรคในระหว่างดำเนินการ มีการประเมินทบทวนปรับปรุงกระบวนการดำเนินการ ให้เกิดการพัฒนาและใช้แหล่งการเรียนรู้ตามแผนหลัก และแนวดำเนินการของโรงเรียนในพื้นที่โรงเรียนกำหนดไว้ตามบริบทของโรงเรียนเอง มีการกำหนดวิธีการ และเครื่องมือประเมินผลการดำเนินการ การสร้าง การพัฒนา และใช้แหล่ง การเรียนรู้วิเคราะห์ผลการประเมินและสรุปผลการประเมิน

4. ด้านการปรับปรุงการบริหารแหล่งเรียนรู้ (Action) หมายถึง ผลการประเมิน หากพบปัญหา หรือข้อบกพร่อง ก็นำมาวางแผนปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น

กัญญณัฐ อินันสา (2559, หน้า 25-26) การพัฒนาแหล่งเรียนรู้เป็นงานที่โรงเรียนส่วนใหญ่ดำเนินการอยู่แล้ว ภาพความสำเร็จที่เกิดขึ้นกับนักเรียนก็คือ การเป็นบุคคล แห่งการเรียนรู้ สามารถแสวงหาความรู้ด้วยตนเองจากแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ ซึ่งมีหลายช่องทาง เพียงแต่การดำเนินการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ยังเป็นไปโดยไม่เป็นระบบ และกระบวนการ ที่ชัดเจน แหล่งเรียนรู้บางแห่งจึงไม่ได้ถูกใช้และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง แหล่งการเรียนรู้ ที่เป็นธรรมชาติก็ถูกละเลย ไม่ได้เข้าไปใช้ให้เกิดประโยชน์ผู้บริหารโรงเรียนจึงต้องเป็นผู้นำ การดำเนินการสู่ความสำเร็จโดยกำหนดเป็นนโยบายที่ชัดเจน ซึ่งอาจบริหารจัดการได้ดังนี้

1. ขั้นการวางแผน (Plan)

1.1 กำหนดนโยบายการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ โรงเรียนกำหนดนโยบาย การพัฒนาแหล่งเรียนรู้โดยทำความเข้าใจนโยบายตามแผนหลักสูตรรวมทั้งแนวดำเนินการ ของโรงเรียนในฝันเพื่อกำหนดนโยบายการพัฒนาและใช้แหล่งการเรียนรู้โดยให้คณะครู มีส่วนร่วมในการกำหนด

1.2 จัดตั้งคณะกรรมการสำรวจแหล่งการเรียนรู้เพื่อวิเคราะห์สภาพความพร้อม ในการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ในโรงเรียนและชุมชน ซึ่งอาจประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน ฝ่ายวิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ทุกกลุ่มสาระ หัวหน้างาน พัฒนาผู้เรียน ผู้เกี่ยวข้องที่โรงเรียนพิจารณาตามความเหมาะสม

1.3 จัดทำแผนงานพัฒนาแหล่งเรียนรู้ คณะกรรมการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ มีบทบาทหน้าที่สำคัญที่จะเป็นผู้สำรวจวิเคราะห์ความพร้อมรวบรวมข้อมูลแล้วจัดทำ แผนพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ให้สามารถดำเนินการได้อย่างเหมาะสม

1.4 สร้างความเข้าใจแก่บุคลากรของโรงเรียนและชุมชน โรงเรียนดำเนินการสร้าง ความเข้าใจกับบุคลากรทุกคนในโรงเรียนและบุคลากรอื่นที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ คณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เครือข่ายผู้ปกครอง เพื่อสร้างความตระหนักและเห็นความสำคัญ มีส่วนร่วมในการพัฒนาและใช้แหล่งการเรียนรู้

1.5 ประชาสัมพันธ์โครงการโรงเรียนมีการประชาสัมพันธ์โครงการพัฒนาและใช้ แหล่งเรียนรู้ เพื่อให้ครูอาจารย์นักเรียน ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมทั้งผู้เกี่ยวข้องมีความเข้าใจตรงกันเกิดความร่วมมือในการสนับสนุน ช่วยเหลือเพื่อให้ แหล่งการเรียนรู้เกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า

2. ขั้นการดำเนินงาน สร้างและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ (Do) โรงเรียนอาจมีแนวทางการสร้าง พัฒนาใช้แหล่งเรียนรู้ได้ ดังนี้

2.1 จัดตั้งคณะผู้รับผิดชอบแหล่งการเรียนรู้ซึ่งอาจประกอบด้วย บุคลากรดังต่อไปนี้ รองผู้อำนวยการโรงเรียน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ หัวหน้างานห้องสมุด หัวหน้าศูนย์คอมพิวเตอร์ของโรงเรียน รับผิดชอบการดำเนินการสร้างและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ตามความพร้อมที่ได้ดำเนินการสำรวจและวิเคราะห์ข้อมูล ทั้งในโรงเรียนและชุมชน กำหนดแหล่งเรียนรู้และจัดระบบสารสนเทศเกี่ยวกับแหล่งการเรียนรู้

2.2 สร้างและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ดำเนินการสร้างและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ตามสารสนเทศที่มีอยู่ให้มีประสิทธิภาพ จัดระบบการใช้สำหรับผู้เรียนและผู้สนใจ

2.3 ผู้เรียนและผู้สนใจได้ใช้แหล่งเรียนรู้อย่างเหมาะสมและคุ้มค่า มีการรวบรวมข้อมูลการใช้เพื่อเป็นข้อมูลกำหนดแนวทางในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ต่อไป

3. ขั้นตรวจสอบ ทบทวน กำกับติดตาม (Check) โรงเรียนกำหนดให้มีผู้รับผิดชอบในการนิเทศ ติดตาม และประเมินการพัฒนาและใช้แหล่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ แก้ไขปัญหาอุปสรรคในระหว่างดำเนินการมีการประเมินทบทวนปรับปรุงกระบวนการดำเนินการให้เกิดการพัฒนาและใช้แหล่งการเรียนรู้ตามแผนหลักและแนวดำเนินการของโรงเรียนในพื้นที่โรงเรียนกำหนดไว้ตามบริบทของโรงเรียนเอง มีการกำหนดวิธีการและเครื่องมือประเมินผลการดำเนินการ การสร้างการพัฒนาและใช้แหล่งการเรียนรู้ วิเคราะห์การประเมิน และสรุปผลการประเมิน

4. ขั้นสรุปและรายงานผลการสร้างและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ (Action) การสรุปรายงานการพัฒนาและใช้แหล่งการเรียนรู้ควรรวบรวมข้อมูลตั้งแต่เริ่มดำเนินการระหว่างดำเนินการและเสร็จสิ้นการดำเนินการเพื่อสรุปเป็นรายงานนำเสนอให้หน่วยงานต้นสังกัดทุกระดับและผู้เกี่ยวข้องทราบ ตลอดจนการประชาสัมพันธ์ให้เกิดการใช้แหล่งการเรียนรู้ให้กว้างขวางขึ้น เป็นการส่งเสริมการพัฒนาต่อยอดต่อไป

ศิริญา เลียบคง (2560, หน้า 27) พบว่า การเรียนรู้แหล่งเรียนรู้ มีจุดประสงค์ทั้งด้านเนื้อหาวิชา และกระบวนการหรือวิธีการอ่านข้อมูลให้เป็น (Information Literacy) โดยผ่านการหรือปฏิบัติกับสื่อต่าง ๆ ในแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ซึ่งผู้เรียนจะปรับเปลี่ยนพฤติกรรมผู้เรียนที่ตื่นตัวในขณะที่ใช้สื่อ วัสดุที่มีอยู่หลากหลายรูปแบบ เพื่อสำรวจ ตรวจสอบ หาคำตอบจากสื่อ หรือนวัตกรรมต่าง ๆ โดยครูหรือบรรณารักษ์จะกลายเป็นผู้สร้างแรงจูงใจ และผู้อำนวยการความสะดวกในการเรียนรู้ด้วยการจัดหาสิ่งสนับสนุนเนื้อหา นั้น ๆ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนแสวงหาข้อมูลและกลายเป็นักเรียนนักแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ผลที่เกิดท้ายที่สุด

คือ เกิดวัฒนธรรมการเรียนรู้ที่มั่นคงขึ้นในขณะเดียวกันก็กระตุ้นให้เกิดบรรยากาศการเรียนรู้แบบกระตือรือร้น และแบบสร้างสรรค์ขึ้นภายในโรงเรียนต่อไป

มนัสสินธ์ จงปัญญานนท์ (2560, หน้า 47-48) สรุปการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ในด้านต่าง ๆ ของโรงเรียน ได้แก่ ด้านการวางแผน ด้านการบริหารจัดการ ด้านการอำนวยความสะดวก ด้านการควบคุม โดยวงจรคุณภาพ PDCA ด้านการเก็บรวบรวมข้อมูล ด้านการสรุปผล ด้านการประเมินผลด้านบุคคลและด้านงบประมาณ

สายชล วัฒนเกษกรณ์ (2560, หน้า 42-43) ได้กล่าวว่า หลักการบริหารแบบ 4 M's คือ การบริหารจัดการใด ๆ ที่องค์กรได้ใช้ทรัพยากร ซึ่งได้แก่ คน เงิน วัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่ สภาพแวดล้อม และการบริหารจัดการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่องค์กรได้ตั้งเป้าหมายไว้หรือศิลปะและกระบวนการการกระทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลาย ๆ อย่าง เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่วางไว้มีการดำเนินการ เพื่อให้คงอยู่ มีการวางแผน การจัดการองค์การ การจูงใจ การควบคุมและการกระทำที่ทำให้เกิดการเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันอย่างมีระบบแบบแผน

กมลวรรณ คุณาสวัสดิ์ (2561, หน้า 34) สรุปได้ว่า แนวทางการบริหารและการจัดการแหล่งเรียนรู้ คือ

1. สร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแหล่งการเรียนรู้
2. มีการกำหนดนโยบายที่ชัดเจน
3. มีการจัดทำแผนในระดับพื้นที่ในการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ
4. ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการวางแผน
5. หน่วยงานส่วนกลางสนับสนุนงบประมาณและทรัพยากรในการจัดสร้างหรือพัฒนา

ชนิษฐา กาดั่ง (2561, หน้า 17) สรุปหลักการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ไว้ว่า การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพของสถานศึกษา ต้องมีการวางแผนในการดำเนินงานการดำเนินการตามแผน การนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผล รวมไปถึงการนำข้อมูลที่ได้ไปปรับปรุงแก้ไข ทั้งนี้หากสถานศึกษาได้ดำเนินการตามแผนที่วางไว้โดยใช้ผลจากการวิเคราะห์และการจัดการอย่างละเอียดรอบคอบ พร้อมทั้งรับเปลี่ยนแปลงตามสภาพสังคมและการเปลี่ยนแปลงของโลกแล้วการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้อย่อมมีประสิทธิภาพไปด้วย

สุภารัตน์ งามวิสัย (2561, หน้า 53) สรุปได้ว่า แนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้จะประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่

1. การวางแผน เป็นขั้นตอนที่มีการกำหนดนโยบาย แผน โครงการ ก่อนการปฏิบัติงาน
2. การปฏิบัติตามแผนงาน เป็นปฏิบัติตามขั้นตอน วิธีการที่ได้วางแผนไว้
3. การตรวจสอบ เป็นการตรวจสอบการดำเนินงานตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายจากที่ได้กำหนดไว้
4. การปรับปรุง พัฒนา เป็นขั้นตอนที่มีนำข้อมูลจากการรายงานมาใช้ในการพัฒนาปรับปรุง

จิรภา อินนารี (2564, หน้า 31-32) ได้สรุปไว้ว่า แนวทางการบริการจัดการที่สามารถนำไปใช้ในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ มีอยู่ 4 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการวางแผน (Planning) หมายถึง การวางแผนเป็นเรื่องของการกำหนดความต้องการ วิธีการดำเนินการและคาดหวังผลการดำเนินการในอนาคต โดยใช้หลักวิชาการเหตุผล มีข้อมูลตัวเลขประกอบ มีการสำรวจ วิเคราะห์เสนอปัญหา เพื่อจัดอุปสรรคที่จะมาถึงเป้าหมายข้างหน้าได้ ทำให้ผู้ปฏิบัติรู้ได้ว่าจะทำอะไร ที่ไหน เมื่อใด กับใคร ทำอย่างไร และทำเพื่ออะไรได้อย่างชัดเจน ซึ่งนำไปสู่แนวทางการปฏิบัติงานที่ถูกต้องและได้ผล

2. ด้านการจัดองค์การ (Organizing) หมายถึง การจัดโครงสร้างองค์การ ซึ่งประกอบด้วยการบริหารงานบุคคล ตามตำแหน่ง บทบาท และหน้าที่ ตลอดจนการทำงาน ของทุกภาคส่วนให้สอดคล้อง ราบรื่น และไม่ทับซ้อนกัน และการบริหารงานงบประมาณ เพื่อสนับสนุนในการจัดสรรทรัพยากรอย่างเหมาะสม และคุ้มค่า โดยทั้งหมดนี้ เป็นองค์ประกอบเพื่อการตัดสินใจในการดำเนินการให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงานมากที่สุด

3. ด้านการนำ (Leading) หมายถึง การที่ผู้บริหารใช้ความพยายามในการอำนวยความสะดวกหรือสั่งการและมอบหมายภาระงานให้สัมพันธ์และสอดคล้องกับความรับผิดชอบ โดยมีการประสานงานและติดต่อสื่อสารเพื่อสร้างความสัมพันธ์ให้ทำงานร่วมกันให้ ซึ่งผู้บริหารพึงมีความเข้าใจในการสร้างแรงจูงใจและภาวะผู้นำในการทำงานรวมถึงมีทักษะในการแก้ไขปัญหาได้ดีและมีการตัดสินใจที่รอบคอบ รวมทั้งการเป็นตัวแทนขององค์กรหรือการเป็นหัวหน้าในการปฏิบัติภารกิจต่าง ๆ

4. ด้านการควบคุม (Controlling) หมายถึง กระบวนการตรวจสอบ หรือติดตามผล และประเมินการปฏิบัติงานในกิจกรรมต่าง ๆ ของพนักงาน เพื่อรักษาให้องค์กรดำเนินไปในทิศทางสู่เป้าหมายอย่างถูกต้องตามวัตถุประสงค์หลักขององค์กร ในเวลาที่กำหนดไว้ มีความสำเร็จมากน้อยเพียงไร เกิดการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ บ้างหรือไม่ รวมทั้งการแก้ไขปรับปรุงและพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อเตรียมการวางแผนในอนาคตต่อไป

การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 8 ผู้ศึกษาได้สังเคราะห์จากนักวิชาการ และผู้ที่ศึกษาเกี่ยวกับการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ทั้งหมด 13 แหล่ง โดยทำการศึกษาเอกสาร ตั้งแต่ปี 2550–2564 ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2550; กระทรวงศึกษาธิการ, 2551; กัญญาณัฐ อินปันสา, 2559; พระครูวิสิฐวรณารถ ทองอินทร์ ฟองคำดี, 2560; มนัสสินธ์ จงปัญญานนท์, 2560; ศิริญาญ์ เลียบคง, 2560; สายชล วัฒนเกษภรณ์, 2560; กมลวรรณ คุณสวัสดิ์, 2561; ขนิษฐา กาทัง, 2561; รุ่งนภา มาอุต, 2561; สุดาร์ตน์ งามวิสัย, 2561; จิรภา อินนารี, 2564; โชคชัย แสนวิชา, 2564

ตาราง 1 แสดงการสังเคราะห์การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้

ปัจจัย	สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550)	กระทรวงศึกษาธิการ (2551)	กัญญาณัฐ อินปันสา (2559)	ศิริญาญ์ เลียบคง (2560)	มนัสสินธ์ จงปัญญานนท์ (2560)	สายชล วัฒนเกษภรณ์ (2560)	พระครูวิสิฐวรณารถ ทองอินทร์ ฟองคำดี (2560)	กมลวรรณ คุณสวัสดิ์ (2561)	ขนิษฐา กาทัง (2561)	รุ่งนภา มาอุต (2561)	สุดาร์ตน์ งามวิสัย (2561)	จิรภา อินนารี (2564)	โชคชัย แสนวิชา (2564)	ความถี่
1. ด้านการวางแผน	✓	✓	✓		✓			✓	✓	✓	✓	✓	✓	8
2. ด้านการดำเนินงานบริหารแหล่งเรียนรู้	✓	✓			✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓	9
3. ด้านการประเมินการบริหารแหล่งเรียนรู้	✓	✓		✓				✓	✓	✓	✓	✓	✓	8
4. ด้านสรุปรายงานการปรับปรุงและแก้ไขการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้	✓	✓							✓	✓	✓	✓	✓	7
6. หลักการมีส่วนร่วม								✓					✓	2
7. การสัมผัสหรือปฏิบัติสื่อต่างๆ ในแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย			✓											1
7. สร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้								✓						1

ตาราง 1 (ต่อ)

ปัจจัย	สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาระดับพื้นฐาน (2550)	กระทรวงศึกษาธิการ (2551)	กัญญาณัฐ อินันสา (2559)	ศิริกัญญา เลียบคง (2560)	มนัสสินิตย์ จงปัญญานนท์ (2560)	สายชล วัฒนเกษตร (2560)	พระครูวิสิฐวรณารม พงอินทร์ พองคำดี (2560)	กมลวรรณ คุณสวัสดิ์ (2561)	ชนิษฐา กาทัง (2561)	รุ่งนภา มาอุดม (2561)	สุภารัตน์ งามวิสัย (2561)	จิรภา อินนารี (2564)	โชคชัย แสนวิชา (2564)	ความถี่
9. จัดทำแผนในระดับพื้นที่ ในการนำนโยบายไปสู่ การปฏิบัติ								✓						1
10. หน่วยงานส่วนกลาง สนับสนุนงบประมาณ								✓						1
11. ด้านอำนวยการ				✓			✓							2
12. ด้านการควบคุมโดยวงจร คุณภาพ PDCA				✓										1
13. ด้านการเก็บข้อมูลรวบรวม				✓										1
14. ด้านสรุปผล				✓			✓							2
15. ด้านงบประมาณ	✓			✓	✓	✓	✓	✓						4
16. ด้านทรัพยากร	✓					✓	✓							3
17. ด้านบุคคล	✓					✓								2
18. ด้านบริหารจัดการ	✓						✓							2
19. ด้านบริการและกิจกรรรม							✓							1
20. ด้านการปฏิบัติเป็น มาตรฐาน												✓		1
21. ด้านความคิดสร้างสรรค์ และนวัตกรรม												✓		1

จากการสังเคราะห์งานวิจัยข้างต้นพบว่า หลักการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้
มีประเด็นที่น่าสนใจในการศึกษาอยู่หลายประเด็นด้วยกัน ซึ่งในการศึกษางานวิจัยในครั้งนี้
ผู้วิจัยได้พิจารณาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ที่มีค่าความถี่สูงตั้งแต่ 4 ขึ้นไป เพื่อคัดสรร

เป็นการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาที่เป็นกรอบแนวคิดเพื่อการวิจัยได้จำนวน 5 ด้าน ได้แก่

1. ด้านการวางแผน จำนวน 8 แหล่ง คือ กระทรวงศึกษาธิการ, 2551; วิทยาลัยชุมชน, 2559; มนัสสินิตย์ จงปัญญานนท์, 2560; ชนิษฐา กาทัง, 2561; รุ่งนภา มาอุดม, 2561; สุภารัตน์ งามวิสัย, 2561; จิรภา อินนารี, 2564; โชคชัย แสนวิชา, 2564

2. ด้านการดำเนินงานบริหารแหล่งเรียนรู้ จำนวน 9 แหล่ง คือ กระทรวงศึกษาธิการ, 2551; วิทยาลัยชุมชน, 2559; มนัสสินิตย์ จงปัญญานนท์, 2560; สายชล วัฒนเกษภรณ์, 2560; ชนิษฐา กาทัง, 2561; รุ่งนภา มาอุดม, 2561; สุภารัตน์ งามวิสัย, 2561; จิรภา อินนารี, 2564; โชคชัย แสนวิชา, 2564

3. ด้านการประเมินการบริหารแหล่งเรียนรู้ จำนวน 8 แหล่ง คือ กระทรวงศึกษาธิการ, 2551; วิทยาลัยชุมชน, 2559; มนัสสินิตย์ จงปัญญานนท์, 2560; ชนิษฐา กาทัง, 2561; รุ่งนภา มาอุดม, 2561; สุภารัตน์ งามวิสัย, 2561; จิรภา อินนารี, 2564; โชคชัย แสนวิชา, 2564

4. ด้านสรุปรายงานการปรับปรุงและแก้ไขการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ จำนวน 7 แหล่ง คือ กระทรวงศึกษาธิการ, 2551; วิทยาลัยชุมชน, 2559; ชนิษฐา กาทัง, 2561; รุ่งนภา มาอุดม, 2561; สุภารัตน์ งามวิสัย, 2561; จิรภา อินนารี, 2564; โชคชัย แสนวิชา, 2564

5. ด้านงบประมาณ จำนวน 4 แหล่ง คือ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2550; มนัสสินิตย์ จงปัญญานนท์, 2560; สายชล วัฒนเกษภรณ์, 2560; พระครูวิสิฐวรณารท ทองอินทร์ พองคำดี, 2560

โดยผู้วิจัยขออธิบายความหมายของแต่ละด้าน ดังต่อไปนี้

1. ด้านการวางแผน คือ

1.1 หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา (2559) ได้ให้แนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ จะต้องมีการบริหารจัดการที่ดี โดยมีระบบวงจรควบคุมคุณภาพ PDCA ซึ่งประกอบด้วย การวางแผน การดำเนินงาน ตามแผนการตรวจสอบความพร้อมในการพัฒนาและการปรับปรุง เพื่อบริหารแหล่งเรียนรู้ ซึ่งในด้านการวางแผนมีขั้นตอน เช่น การตั้งคณะกรรมการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ กำหนดยุทธศาสตร์ วัตถุประสงค์และเป้าหมาย จัดประชุมบุคลากร เพื่อสร้างความตระหนัก และร่วมกันวางแผน จัดทำแผนงานโครงการและการกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานการจัดแหล่งเรียนรู้

1.2 กระทรวงศึกษาธิการ (2551) ได้ให้ความหมายว่า ด้านการวางแผน หมายถึง กำหนดนโยบายการพัฒนา แหล่งการเรียนรู้ โดยทำความเข้าใจนโยบายตามแผนหลัก

หลักสูตร รวมทั้งแนวดำเนินการของโรงเรียน เพื่อกำหนดนโยบายการพัฒนา และใช้แหล่งการเรียนรู้โดยให้คณะครู นักเรียน และชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนด จัดตั้งคณะกรรมการสำรวจแหล่งการเรียนรู้ เพื่อวิเคราะห์สภาพความพร้อมในการพัฒนา แหล่งการเรียนรู้ในโรงเรียนและคณะกรรมการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ มีบทบาทหน้าที่สำคัญ ที่จะเป็นผู้สำรวจ วิเคราะห์ความพร้อม รวบรวมข้อมูลแล้วจัดทำแผนพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ ให้สามารถดำเนินการได้อย่างเหมาะสม โรงเรียนดำเนินการสร้างความเข้าใจกับบุคลากร ทุก ๆ ฝ่ายในโรงเรียน และบุคลากรอื่นที่เกี่ยวข้อง การประชาสัมพันธ์โครงการพัฒนา และใช้แหล่งการเรียนรู้เพื่อให้ครู อาจารย์ นักเรียน ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน รวมทั้งผู้เกี่ยวข้องมีความเข้าใจตรงกัน เกิดความร่วมมือในการสนับสนุน ช่วยเหลือ เพื่อให้แหล่งการเรียนรู้เกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า

1.3 กฎหมายอื่น (2559) ได้ให้ความหมายว่า ขั้นการวางแผน คือ

1.3.1 กำหนดนโยบายการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ โรงเรียนกำหนดนโยบาย การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้โดยทำความเข้าใจนโยบายตามแผนหลักสูตรรวมทั้งแนวดำเนินการ ของโรงเรียนในพื้นที่เพื่อกำหนดนโยบายการพัฒนาและใช้แหล่งการเรียนรู้โดยให้คณะครู มีส่วนร่วมในการกำหนด

1.3.2 จัดตั้งคณะกรรมการสำรวจแหล่งการเรียนรู้เพื่อวิเคราะห์สภาพ ความพร้อมในการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ในโรงเรียนและชุมชน ซึ่งอาจประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน ฝ่ายวิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ทุกกลุ่มสาระ หัวหน้างานพัฒนาผู้เรียน ผู้เกี่ยวข้องที่โรงเรียนพิจารณาตามความเหมาะสม

1.3.3 จัดทำแผนงานพัฒนาแหล่งเรียนรู้ คณะกรรมการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ มีบทบาทหน้าที่สำคัญที่จะเป็นผู้สำรวจวิเคราะห์ความพร้อมรวบรวมข้อมูลแล้วจัดทำแผนพัฒนา แหล่งการเรียนรู้ให้สามารถดำเนินการได้อย่างเหมาะสม

1.3.4 สร้างความเข้าใจแก่บุคลากรของโรงเรียนและชุมชน โรงเรียน ดำเนินการสร้างความเข้าใจกับบุคลากรทุกคนในโรงเรียนและบุคลากรอื่นที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เครือข่ายผู้ปกครอง เพื่อสร้างความตระหนัก และเห็นความสำคัญมีส่วนร่วมในการพัฒนาและใช้แหล่งการเรียนรู้

1.3.5 ประชาสัมพันธ์โครงการโรงเรียนมีการประชาสัมพันธ์โครงการพัฒนา และใช้แหล่งเรียนรู้ เพื่อให้ครูอาจารย์นักเรียน ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมทั้งผู้เกี่ยวข้องมีความเข้าใจตรงกันเกิดความร่วมมือในการสนับสนุน ช่วยเหลือเพื่อให้ แหล่งการเรียนรู้เกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า

1.4 มนัสสินิตย์ จงปัญญานนท์ (2560) ได้ให้ความหมายว่า ด้านการวางแผน หมายถึง กระบวนการในการกำหนดวัตถุประสงค์และวิธีการว่าจะทำอย่างไรให้บรรลุ วัตถุประสงค์นั้น หากจะกล่าวในแง่ของสถานการณ์การวางแผนเป็นขบวนการในการเผชิญกับ ความไม่แน่นอน ด้วยการกำหนดการกระทำขึ้นล่วงหน้าเพื่อให้ได้ผลตามที่กำหนดไว้ การวางแผนจะเกี่ยวข้องกันสองอย่างคือจุดหมายปลายทางกับวิธีการ

1.5 ขนิษฐา กาทั้ง (2561) ได้กล่าวไว้ว่า การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ให้มี ประสิทธิภาพของสถานศึกษาต้องมีการวางแผน

1.6 รุ่งนภา มาอุด (2561) ได้กล่าวไว้ว่า การจัดการแหล่งเรียนรู้ จะต้องใช้ กระบวนการบริหารและการจัดการงานวิชาการซึ่งประกอบด้วย การกำหนดยุทธศาสตร์ นโยบาย แผนงาน เป้าหมายของการบริหารงาน (Plan)

1.7 สุภารัตน์ นามวิสัย (2561) ได้กล่าวไว้ว่า การวางแผน เป็นขั้นตอนที่มี การกำหนดนโยบาย แผน โครงการ ก่อนการปฏิบัติงาน

1.8 จิรภา อินนารี (2564) ได้ให้ความหมายว่า ด้านการวางแผน (Planning) หมายถึง การวางแผนเป็นเรื่องของการกำหนดความต้องการ วิธีการดำเนินการและคาดการณ์ ผลการดำเนินการในอนาคต โดยใช้หลักวิชาการเหตุผล มีข้อมูลตัวเลขประกอบ มีการสำรวจ วิเคราะห์เสนอปัญหา เพื่อขจัดอุปสรรคที่จะมาถึงเป้าหมายข้างหน้าได้ทำให้ผู้ปฏิบัติรู้ว่า จะทำอะไร ที่ไหนเมื่อไหร่ กับใคร ทำอย่างไรและทำเพื่ออะไรได้อย่างชัดเจน ซึ่งนำไปสู่แนวทางการปฏิบัติงานที่ถูกต้องและได้ผล

1.9 โชคชัย แสนวิชา (2564) ได้ให้ความหมายว่า ด้านการวางแผน หมายถึง การที่สถานศึกษามีการกำหนดนโยบายและเป้าหมายการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ให้เหมาะสมกับสภาพปัจจุบันและเทคโนโลยี แต่งตั้งผู้มีความรู้ความเข้าใจในด้านเทคโนโลยี เป็นคณะกรรมการสำรวจแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา รวบรวมข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับ แหล่งเรียนรู้ ไว้ในรูปแบบฐานข้อมูลเช่น คอมพิวเตอร์หรืออินเทอร์เน็ต มีการสร้างความเข้าใจ แก่บุคลากรเพื่อมีส่วนร่วมในการวางแผนในรูปแบบ Infographic, Website, Facebook, Line วางแผนการใช้ข้อมูลจาก Big Data เพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม วางแผนบริหารแหล่งเรียนรู้ผ่าน Google form, Facebook, Line

สรุปได้ว่า ด้านการวางแผน หมายถึง สถานศึกษามีการกำหนดนโยบาย และเป้าหมายการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ โดยให้คณะครู นักเรียนและชุมชนมีส่วนร่วม ในการกำหนด จัดทำคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการหรือผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจร่วมเป็น คณะกรรมการสำรวจแหล่งเรียนรู้ภายในและภายนอกสถานศึกษา เพื่อวิเคราะห์สภาพ

ความพร้อมในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนและชุมชน สร้างความเข้าใจแก่บุคลากรของสถานศึกษาและชุมชน เพื่อเปิดโอกาสให้ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ เกิดความร่วมมือในการสนับสนุน ช่วยเหลือ และเกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า

2. ด้านการดำเนินงานบริหารแหล่งเรียนรู้ คือ

2.1 กระทรวงศึกษาธิการ (2551) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ด้านการบริหารแหล่งเรียนรู้ (Do) หมายถึง การดำเนินการสร้างและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ ตามความพร้อมที่ได้ดำเนินการสำรวจและวิเคราะห์ข้อมูล ทั้งในโรงเรียนและชุมชนกำหนดแหล่งเรียนรู้และจัดระบบสารสนเทศเกี่ยวกับแหล่งการเรียนรู้ดำเนินการสร้างและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ตามสารสนเทศที่มีอยู่ให้มีประสิทธิภาพจัดระบบการใช้สำหรับผู้เรียน ผู้เรียนได้ใช้แหล่งการเรียนรู้อย่างเหมาะสมและคุ้มค่า มีการรวบรวมข้อมูลการใช้ เพื่อเป็นข้อมูลกำหนดแนวทางในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ต่อไป

2.2 กัญญาณัฐ อินปันสา (2559) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ขั้นตอนการดำเนินงานสร้างและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ (Do) โรงเรียนอาจมีแนวทางการสร้าง พัฒนาใช้แหล่งเรียนรู้ได้ดังนี้

2.2.1 จัดตั้งคณะผู้รับผิดชอบแหล่งการเรียนรู้ ซึ่งอาจประกอบด้วย บุคลากรดังต่อไปนี้ รองผู้อำนวยการโรงเรียน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ หัวหน้างานห้องสมุด หัวหน้าศูนย์คอมพิวเตอร์ของโรงเรียน รับผิดชอบการดำเนินการสร้างและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ตามความพร้อมที่ได้ดำเนินการสำรวจและวิเคราะห์ข้อมูล ทั้งในโรงเรียนและชุมชนกำหนดแหล่งเรียนรู้และจัดระบบสารสนเทศเกี่ยวกับแหล่งการเรียนรู้

2.2.2 สร้างและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ดำเนินการสร้างและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ ตามสารสนเทศที่มีอยู่ให้มีประสิทธิภาพ จัดระบบการใช้สำหรับผู้เรียนและผู้สนใจ

2.2.3 ผู้เรียนและผู้สนใจได้ใช้แหล่งเรียนรู้อย่างเหมาะสมและคุ้มค่า มีการรวบรวมข้อมูลการใช้เพื่อเป็นข้อมูลกำหนดแนวทางในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ต่อไป

2.3 มนัสสินิตย์ จงปัญญานนท์ (2560) ได้ให้ความหมายไว้ว่า กระบวนการที่มีแนวทางการดำเนินงานมีการวางแผนในการทำงานร่วมกันและด้วยการทำงานผ่านบุคลากรและทรัพยากรอื่น ๆ ขององค์กร เพื่อให้งานลุล่วงและสำเร็จไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

2.4 สายชล วัฒนเกษภรณ์ (2560) ได้ให้ความหมายไว้ว่า เป็นการกำหนดนโยบาย การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาการสำรวจ เพื่อวิเคราะห์สภาพความพร้อมรวบรวมข้อมูล สร้างความเข้าใจ ประชาสัมพันธ์โครงการการบริหารแหล่งเรียนรู้ ส่งเสริม นิเทศติดตามและประเมินการบริหารแหล่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และมีประสิทธิภาพ

2.5 ขนิษฐากาตั้ง (2561) ได้กล่าวไว้ว่า หากมีการวางแผนในการดำเนินงาน ต้องดำเนินการตามแผน

2.6 รุ่งนภา มาอุต (2561) ได้กล่าวว่า เป็นการปฏิบัติตามยุทธศาสตร์นโยบาย แผนงานเป้าหมายของการบริหารงาน

2.7 สุภารัตน์ งามวิสัย (2561) ได้กล่าวไว้ว่า การปฏิบัติตามแผนงาน เป็นปฏิบัติตามขั้นตอน วิธีการที่ได้วางแผนไว้

2.8 จิรภา อินนารี (2564) ได้กล่าวไว้ว่า การจัดโครงสร้างองค์การซึ่งประกอบด้วย การบริหารงานบุคคล ตามตำแหน่ง บทบาท และหน้าที่ ตลอดจนการทำงานของทุกภาคส่วน ให้สอดคล้อง ราบรื่น และไม่ทับซ้อนกัน และการบริหารงานงบประมาณเพื่อสนับสนุนในการจัดสรรทรัพยากรอย่างเหมาะสม และคุ้มค่า โดยทั้งหมดนี้เป็นองค์ประกอบเพื่อการตัดสินใจในการดำเนินการให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงานมากที่สุด

2.9 โชติชัย แสนวิชา (2564) ได้ให้ความหมายไว้ว่า กระบวนการเรียนรู้ โดยมีนโยบายการสำรวจ ประชุม ชี้แจงจัดแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ทันสมัย จัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ประชาสัมพันธ์ สนับสนุน งบประมาณ สนับสนุนให้ครูใช้แหล่งเรียนรู้ มีการยกย่องให้กำลังใจสถานศึกษา ชี้แจงให้ครูเห็นความสำคัญ การเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ เช่น ผ่าน Video Conference , Facebook Live, Youtube, Line

สรุปได้ว่า ด้านการดำเนินงานบริหารแหล่งเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการเรียนรู้ โดยมีนโยบายการสำรวจ ประชุมชี้แจง อบรม และจัดแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายที่มี สภาพแวดล้อมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ประชาสัมพันธ์สนับสนุน งบประมาณ สนับสนุนให้บุคลากรทางการศึกษาใช้แหล่งเรียนรู้มี สถานศึกษามีการชี้แจง ให้บุคลากรทางการศึกษาเล็งเห็นความสำคัญของการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ภายใน และภายนอกสถานศึกษา ผู้เรียนได้มีการใช้แหล่งเรียนรู้อย่างคุ้มค่าและเหมาะสม มีการรวบรวมข้อมูลการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อเป็นข้อมูลกำหนดแนวทางในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ต่อไป

3. ด้านการประเมินการบริหารแหล่งเรียนรู้ คือ

3.1 กระทรวงศึกษาธิการ (2551) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ด้านการประเมินการบริหารแหล่งเรียนรู้ (Check) หมายถึง โรงเรียนกำหนดให้มีผู้รับผิดชอบในการนิเทศ ติดตาม และประเมินการพัฒนาและใช้แหล่งการเรียนรู้ อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ แก้ไขปัญหาอุปสรรคในระหว่างการดำเนินการ มีการประเมินทบทวนปรับปรุงกระบวนการดำเนินการ ให้เกิดการพัฒนาและใช้แหล่งการเรียนรู้ตามแผนหลักและแนวดำเนินการ ของโรงเรียนในพื้นที่โรงเรียนกำหนดไว้ตามบริบทของโรงเรียนเองมีการกำหนดวิธีการ และเครื่องมือประเมินผลการดำเนินการ การสร้างการพัฒนาและใช้แหล่ง การเรียนรู้วิเคราะห์ ผลการประเมินและสรุปผลการประเมิน

3.2 กัญญาณัฐ อินปลื้ม (2559) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ขั้นตรวจสอบ ทบทวน กำกับติดตาม (Check) โรงเรียนกำหนดให้มีผู้รับผิดชอบในการนิเทศ ติดตาม และประเมิน การพัฒนาและใช้แหล่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ แก้ไขปัญหาอุปสรรค ในระหว่างการดำเนินการมีการประเมินทบทวนปรับปรุงกระบวนการดำเนินการให้เกิด การพัฒนาและใช้แหล่งการเรียนรู้ตามแผนหลักและแนวดำเนินการของโรงเรียนในพื้นที่ โรงเรียนกำหนดไว้ตามบริบทของโรงเรียนเองมีการกำหนดวิธีการและเครื่องมือประเมินผล การดำเนินการ การสร้างการพัฒนาและใช้แหล่งการเรียนรู้วิเคราะห์การประเมินและสรุปผล การประเมิน

3.3 มนัสสินิตย์ จงปัญญานนท์ (2560) ได้ให้ความหมายไว้ว่า กระบวนการ ดำเนินงานด้านการกำกับควบคุมเพื่อติดตามความก้าวหน้าของภารกิจ หรือประเมินว่าภารกิจ สำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่

3.4 ขนิษฐา กาตั้ง (2561) ได้กล่าวไว้ว่า การประเมินการบริหารแหล่งเรียนรู้ ต้องมีการนิเทศ กำกับ ติดตาม

3.5 รุ่งนภา มาอุต (2561) ได้กล่าวไว้ว่า มีการติดตาม และประเมินผล การปฏิบัติงาน

3.6 สุภารัตน์ งามวิสัย (2561) ได้กล่าวไว้ว่า การตรวจสอบ เป็นการตรวจสอบ การดำเนินงานตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายจากที่ได้กำหนดไว้

3.7 จิรภา อินนารี (2564) ได้กล่าวไว้ว่า การที่ผู้บริหารใช้ความพยายามในการ อำนวยความสะดวกและมอบหมายภาระงานให้สัมพันธ์และสอดคล้องกับความรับผิดชอบ โดยมีการประสานงานและติดต่อสื่อสารเพื่อสร้างความสัมพันธ์ให้ทำงานร่วมกันให้ ซึ่งผู้บริหาร พึงมีความเข้าใจในการสร้างแรงจูงใจและภาวะผู้นำในการทำงานรวมถึงมีทักษะในการแก้ไข

ปัญหาได้ดีและมีการตัดสินใจที่รอบคอบ รวมทั้งการเป็นตัวแทนขององค์กรหรือการเป็นหัวหน้าในการปฏิบัติภารกิจต่าง ๆ

3.8 โชคชัย แสนวิชา (2564) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การดำเนินการบริหารแหล่งเรียนรู้การประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ เพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาการใช้แหล่งเรียนรู้ด้วยโรงเรียนมีการจัดทำแบบบันทึกการใช้แหล่งเรียนรู้ มีการวางแผนแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินผล ติดตามการดำเนินงานมีการรายงานประเมินผล การที่สถานศึกษาแต่งตั้งผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการประเมินการใช้แหล่งเรียนรู้ มีแผนกำกับติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้ นิเทศ กำกับ ติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้ตามแผนที่กำหนด มีเครื่องมือและวิธีการในการนิเทศกำกับติดตามที่เหมาะสมและหลากหลาย

สรุปได้ว่า ด้านการประเมินการบริหารแหล่งเรียนรู้ หมายถึง ในการดำเนินการบริหารแหล่งเรียนรู้ ในการดำเนินการบริหารแหล่งเรียนรู้ การประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ เพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาการใช้แหล่งเรียนรู้โดยสถานศึกษามีการจัดทำแบบบันทึกการใช้แหล่งเรียนรู้ภายในและภายนอก มีการวางแผนแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินผลติดตามการดำเนินการ การรายงานประเมินผลการนิเทศ กำกับ ติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ มีการแก้ไขปัญหา อุปสรรคระหว่างการทำงาน ประเมิน ทบทวน ปรับปรุง กระบวนการ การดำเนินการให้เกิดการพัฒนาและมีการใช้แหล่งเรียนรู้ตามแนวทางการดำเนินการของสถานศึกษา

4. ด้านสรุปรายงานการปรับปรุงและแก้ไขการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ คือ

4.1 กระทรวงศึกษาธิการ (2551) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ด้านการปรับปรุงการบริหารแหล่งเรียนรู้ (Action) หมายถึง ผลการประเมินหากพบปัญหา หรือข้อบกพร่องก็นำมาวางแผนปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น

4.2 กัญญาณัฐ อินบัส (2559) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ขั้นสรุปและรายงานผลการสร้างและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ (Action) การสรุปรายงานการพัฒนาและใช้แหล่งการเรียนรู้ควรรวบรวมข้อมูลตั้งแต่เริ่มดำเนินการระหว่างดำเนินการและเสร็จสิ้นการดำเนินการเพื่อสรุปเป็นรายงานนำเสนอให้หน่วยงานต้นสังกัดทุกระดับและผู้เกี่ยวข้องทราบ ตลอดจนการประชาสัมพันธ์ให้เกิดการใช้แหล่งการเรียนรู้ให้กว้างขวางขึ้น เป็นการส่งเสริมการพัฒนาต่อยอดต่อไป

4.3 ขนิษฐา กาทัง (2561) ได้กล่าวไว้ว่า การนำข้อมูลที่ได้นำไปปรับปรุงแก้ไขทั้งนี้หากสถานศึกษาได้ดำเนินการตามแผนที่วางไว้ โดยใช้ผลจากการวิเคราะห์และการจัดการ

อย่างละเอียดรอบคอบ พร้อมทั้งรับเปลี่ยนตามสภาพสังคมและการเปลี่ยนแปลงของโลกแล้ว การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้อย่อมมีประสิทธิภาพไปด้วย

4.4 รุ่งนภา มาอุต (2561) ได้กล่าวไว้ว่า การปรับปรุงแก้ไข เพื่อปรับปรุง การบริหารจัดการและเพื่อพัฒนาระดับคุณภาพการศึกษาให้สูงขึ้น

4.5 สุภารัตน์ งามวิสัย (2561) ได้กล่าวไว้ว่า การปรับปรุง พัฒนา เป็นขั้นตอนที่มี นำข้อมูลจากการรายงานมาใช้ในการพัฒนาปรับปรุง

4.6 จิรภา อินนารี (2564) ได้กล่าวไว้ว่า กระบวนการตรวจสอบ หรือติดตามผล และประเมินการปฏิบัติงานในกิจกรรมต่าง ๆ ของพนักงาน เพื่อรักษาให้องค์กรดำเนินไปใน ทิศทางสู่เป้าหมายอย่างถูกต้องตามวัตถุประสงค์หลักขององค์กรในเวลาที่กำหนดไว้ มีความสำเร็จมากน้อยเพียงไร เกิดการสร้างสรรค์สิ่งใหม่บ้างหรือไม่ รวมทั้งการแก้ไข ปรับปรุง และพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อเตรียมการวางแผนในอนาคตต่อไป

4.7 โชคชัย แสนวิชา (2564) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การนำผลการประเมิน มาพิจารณา วิเคราะห์เพื่อนำไปปรับปรุง การดำเนินงานแหล่งเรียนรู้เพื่อจัดการศึกษา ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น การที่สถานศึกษานำระบบคอมพิวเตอร์มาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล การให้แหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษานำผลการใช้แหล่งเรียนรู้รวมทั้งปัญหาต่าง ๆ มาเป็นพื้นฐาน ในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ได้จัดทำแผนพัฒนาแหล่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

สรุปได้ว่า ด้านสรุปรายงานการปรับปรุงและแก้ไขการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ หมายถึง การรวบรวมข้อมูลตั้งแต่เริ่มดำเนินการเป็นกระบวนการขั้นตอนจนสิ้นสุด ทุกกระบวนการการดำเนินการ การปฏิบัติตามแผนงาน การตรวจสอบการดำเนินงาน ตามเป้าหมายที่กำหนด พัฒนา ปรับปรุงระบบสารสนเทศให้เป็นปัจจุบันอย่างต่อเนื่อง แล้วนำมาสรุปเป็นรายงานผลการดำเนินการเมื่อเสร็จสิ้นการดำเนินการทุกกระบวนการ เพื่อที่จะนำเสนอให้หน่วยงานต้นสังกัดทุกระดับที่เกี่ยวข้องทราบตลอดจนถึงจัดให้มีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ เพื่อให้เกิดการใช้แหล่งเรียนรู้ให้กว้างขวางมากยิ่งขึ้น เพื่อเป็น การส่งเสริม พัฒนาต่อยอดและเตรียมการวางแผนในอนาคตต่อไป

5. ด้านงบประมาณ คือ

5.1 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550) ได้ให้ความหมายไว้ ว่างบประมาณ คือ การบริหารจัดการงบประมาณให้บังเกิดประ โยชน์สูงสุดคุ้มค่ามากที่สุด โดยแหล่งที่มาของงบประมาณคือเงินนอกงบประมาณและเงินงบประมาณ โดยใช้จ่ายตาม ระเบียบของทางราชการ

5.2 มนัสสินิตย์ จงปัญญานนท์ (2560) ได้ให้ความหมายไว้ว่า แผนเบ็ดเสร็จ ซึ่งแสดงออกในรูปตัวเงินแสดงโครงการดำเนินงานทั้งหมดในระยะหนึ่งรวมถึงการประมาณการบริหารกิจกรรมโครงการและค่าใช้จ่ายตลอดจนทรัพยากรที่จำเป็นในการสนับสนุนการดำเนินงานให้บรรลุตามแผนนี้

5.3 สายชล วัฒนเกษภรณ์ (2560) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การจัดทำงบประมาณประจำปีตามแผนการปฏิบัติการการเบิก-จ่ายงบประมาณ การดำเนินงานโครงการต่าง ๆ แบบมุ่งการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา มีการกำกับ ดูแล การดำเนินงานด้านการเงินการบัญชี เพื่อให้การจัดสรรงบประมาณเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาการเรียนการสอนพร้อมทั้งรายงานผลการใช้เงินงบประมาณ มีการควบคุมระบบการจัดซื้อ จัดจ้าง วัสดุครุภัณฑ์ การจัดทำทะเบียนคุมทรัพย์สินของสถานศึกษาให้เป็นปัจจุบันและแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบพัสดุประจำปี เพื่อให้การบริหารจัดการมีประสิทธิภาพ

5.4 พระครูวิสิฐวรนารถ ทองอินทร์ ฟองคำดี (2560) ได้ให้ความหมายไว้ว่า สถานศึกษาจัดทำแผนการใช้งบประมาณจัดสรรงบประมาณในการจัดซื้อหนังสือเอกสาร การซ่อมแซมทรัพยากรห้องสมุดการขอรับ การสนับสนุนงบประมาณจากชุมชนในการจัดซื้อ วัสดุอุปกรณ์สำหรับแหล่งเรียนรู้และขอรับบริจาคสิ่งของเข้าห้องสมุดอย่างต่อเนื่องรวมทั้งจัดงบประมาณจัดทำรางวัลเกียรติบัตรเพื่อสนับสนุนกิจกรรมในแหล่งเรียนรู้

สรุปได้ว่า ด้านงบประมาณ หมายถึง การจัดทำงบประมาณตามแผนปฏิบัติการประจำปี เพื่อใช้ในการดำเนินงานตามโครงการทั้งหมด ดำเนินการและควบคุมการจัดซื้อ-จัดจ้าง วัสดุ ครุภัณฑ์ ตลอดจนจนถึงค่าใช้จ่ายทรัพยากรที่จำเป็นในการสนับสนุนการดำเนินงานได้อย่างถูกต้อง โปร่งใส ตรวจสอบสอบได้ตามระเบียบของทางราชการ เพื่อส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษารวมถึงการจัดทำรางวัลเกียรติบัตรเพื่อสนับสนุนกิจกรรมในแหล่งเรียนรู้ภายในและภายนอกสถานศึกษาให้บังเกิดประโยชน์สูงสุดคุ้มค่ามากที่สุด

บทบาทหน้าที่ของสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ (2565, สือออนไลน์) ได้กล่าวว่า สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ มีอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบ ดังนี้

1. รวบรวม ศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลและประสานการจัดทำข้อเสนอนโยบายและแผนการจัดการศึกษาพิเศษ เพื่อคนพิการและด้อยโอกาสให้สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานและการศึกษาปฐมวัย นโยบายของรัฐที่เกี่ยวข้องประเมิน

และรายงานผลการจัดการศึกษาพิเศษต่อคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาพิเศษ
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ

2. ประสาน ส่งเสริม และดำเนินการเกี่ยวกับการจัดการศึกษาเพื่อคนพิการ
และผู้ด้อยโอกาส จัดระบบสื่อและสิ่งอำนวยความสะดวก รวมทั้งดำเนินการเกี่ยวกับ
กองทุนการศึกษาสำหรับคนพิการ และผู้ด้อยโอกาส

3. ส่งเสริม สนับสนุน และดำเนินการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน
และการเรียนรู้ของคนพิการและผู้ด้อยโอกาส

4. ปฏิบัติหน้าที่ฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาพิเศษ

5. บริหารงานบุคคลในสถานศึกษาสำหรับคนพิการของสำนักบริหารงานการศึกษา
พิเศษ

6. ปฏิบัติงานร่วมกัน หรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง
หรืองานที่ได้รับมอบหมาย

เครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ ศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 8

เครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ ศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 8 หมายถึง
ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัด ในเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษา
ศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่ายที่ 8 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ จำนวน 8 จังหวัด
ประกอบด้วย จังหวัดแม่ฮ่องสอน จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดลำพูน จังหวัดลำปาง จังหวัดเชียงราย
จังหวัดพะเยา จังหวัดแพร่ และจังหวัดน่าน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

นิตา นิมวงษ์ (2559) บทความการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อจัดการเรียนการสอนของครู
โรงเรียนอัมรินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌิมศึกษา เขต 4 สอดคล้องกับวิจัย
จิรวัดร ป.ปาน (2556) ศึกษาผลการเปรียบเทียบระดับการใช้ประเภทแหล่งเรียนรู้ของครู
ในโรงเรียนกลุ่มไตรสัมพันธ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.5 พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนและครูทุกคนเห็นความสำคัญ
ประโยชน์ของการใช้แหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่ภายในโรงเรียน นอกโรงเรียน ครูผู้สอนควรเลือกสรร
แหล่งเรียนรู้ให้มีความเหมาะสมกับผู้เรียนในการจัดการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนครูผู้สอน
ควรสอดแทรกแหล่งเรียนรู้สถานการณ์จริง ของจริงที่อยู่ใกล้ผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการสร้าง
องค์ความรู้ที่แท้จริงกล่าวโดยสรุปความสำคัญของแหล่งเรียนรู้ โดยใช้แหล่งการเรียนรู้

มีประโยชน์ทั้งต่อผู้เรียน ต่อการจัดการศึกษา ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจความจริงของชีวิตที่มีการเปลี่ยนแปลง ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติหาความรู้ และสรุปความรู้ได้ด้วยตนเองจนเป็นผู้ที่คิดเป็นและเกิดการใฝ่รู้ใฝ่เรียนอย่างต่อเนื่อง ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความสุข การจัดการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน ครูผู้สอนควรสอดแทรกแหล่งเรียนรู้ สถานที่จริง ของจริงที่อยู่ใกล้ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการสร้างองค์ความรู้ที่แท้จริง

จิระพล พู่กัน (2559) ได้ศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการ แหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนที่ 35 สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร พบว่า แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียน ในกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนที่ 35 สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร ให้มีความสำคัญ สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร ให้มีความสำคัญที่ตัวผู้เรียนเป็นสำคัญที่จัดสรร ควรปรับ ภูมิทัศน์ภายในบริเวณการจัดแหล่งเรียนรู้ สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร ให้มีความสำคัญที่ตัวผู้เรียนเป็นสำคัญที่จัดสรรจากกรุงเทพนั้นได้รับให้มากที่สุดทางการพัฒนา มากที่สุด ความปรับภูมิทัศน์ภายในบริเวณการจัดแหล่งเรียนรู้ให้สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร ให้มีความสำคัญที่ตัวผู้เรียนเป็นสำคัญที่จัดสรรจากกรุงเทพนั้นได้รับให้มากที่สุดทางการพัฒนามากที่สุด ปรับภูมิทัศน์ภายในบริเวณการจัดแหล่งเรียนรู้ให้มีความสวยงาม สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร ได้ให้ความสำคัญที่ตัวผู้เรียนเป็นสำคัญที่จัดสรรจาก กรุงเทพ นั้น ได้รับให้มากที่สุดทางการพัฒนามากที่สุดความปรับภูมิทัศน์ภายในบริเวณการจัดแหล่งเรียนรู้ให้มีความสวยงามสะอาดภายในบริเวณจัดแหล่งเรียนรู้และสร้างสื่อการเรียนการสอนและอุปกรณ์ให้เพียงพอและเหมาะสมควรส่งเสริมการทำงานเป็นทีมของ เจ้าหน้าที่และครูควรมีการอบรมในเรื่องให้บริการและเอาใจใส่ของเจ้าหน้าที่และควรจัดให้มี จำนวนเจ้าหน้าที่และครูให้คำปรึกษาแก่ผู้ใช้บริการอย่างเพียงพอผู้บริหารควรมีแผนงานหรือ โครงการการพัฒนาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ควรมีการตรวจสอบปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้อยู่ในสภาพดีและพร้อมใช้ให้บริการมีการประเมินผลพัฒนาการของ ผู้เรียนในการใช้แหล่งเรียนรู้ได้อย่างถูกต้องด้วย ช่วยเช็คให้ใหม่ เพราะข้อความซ้ำซ้อน อ่าน แล้วงง

ชวนพิศ พร้อมสุข (2559) ได้ศึกษาแนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายใน สถานศึกษาโรงเรียนเทศบาล 1 (พะเยาประชานุกูล) อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา ผลการวิจัย พบว่า สภาพการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาโรงเรียนเทศบาล 1 (พะเยาประชานุกูล) อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยาตามหลักกระบวนการบริหารงานด้วย วงจรคุณภาพ (P-D-C-A) ตามกรอบแนวคิดของเดมมิง (Deming) มีคุณภาพการดำเนินงาน

โดยภาพรวม มีระดับคุณภาพอยู่ในระดับมาก แยกเป็นรายด้าน พบว่า การปฏิบัติในแต่ละด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดสามอันดับแรก ได้แก่ ด้านการวางแผน การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายใน รองลงมา ได้แก่ ด้านการดำเนินงานบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายใน ถัดมา ได้แก่ ด้านการนำผลการประเมินการใช้แหล่งเรียนรู้ภายในไปใช้ เหตุและปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาโรงเรียนเทศบาล 1 (พะเยาประชานุกูล) อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา ตามหลักการบริหารทรัพยากร (4 Ms) โดยภาพรวมมีระดับอยู่ในระดับมาก ซึ่งเมื่อแยกเป็นรายด้าน พบว่า ระดับความคิดเห็นในแต่ละด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดสามอันดับแรก ได้แก่ ด้านครู (Man) รองลงมา ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการ (Management) ถัดมา ได้แก่ ด้านงบประมาณ (Money)

แนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาโรงเรียนเทศบาล 1 (พะเยาประชานุกูล) ตามหลักกระบวนการบริหารงานด้วยวงจรคุณภาพ (P-D-C-A) ตามกรอบแนวคิดของเดมมิง (Deming) ดังนี้

1. ด้านการวางแผนการบริหารจัดการ ควรมีการวางแผนพัฒนาครูให้มีบทบาทหน้าที่ในการจัดการแหล่งเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และมีกระบวนการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญให้เต็มศักยภาพ การใช้สื่ออุปกรณ์นวัตกรรม เทคโนโลยี แหล่งเรียนรู้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยให้ผู้ปกครองได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

2. ด้านการดำเนินงานบริหาร ควรจัดอบรมเชิงปฏิบัติการด้านการพัฒนาทักษะการสอนและปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศน์ในการจัดการเรียนรู้วิธีใหม่แก่ผู้เรียน มีรายวิชา/กิจกรรมที่หลากหลาย จัดหาหรือสร้างแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย จัดให้ครูมีเวลาปฏิบัติงานด้านการพัฒนาการเรียนการสอนอย่างเต็มที่ สร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ให้บุคลากรเกิดการใฝ่รู้ จัดหาสื่อ วัสดุอุปกรณ์ ทั้งที่เป็นเทคโนโลยีและสื่อ ให้พร้อมและกระตุ้นให้ครูใช้ประโยชน์จากสื่อเหล่านี้ เพื่อพัฒนาคุณภาพการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน

3. ด้านการตรวจสอบทบทวน ติดตามการใช้ ควรมีการนิเทศแบบกัลยาณมิตรด้วยกิจกรรมการนิเทศที่หลากหลาย ประเมินบุคลากรตามจรรยาบรรณวิชาชีพโดยยึดแนวทางการประเมินตามเกณฑ์การพัฒนาคุณภาพของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประกันคุณภาพการศึกษา (สมศ) จัดทำเป็น (SAR)

4. ด้านการนำผลการประเมินไปใช้ควรมีการพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่องและใช้วิธีการบริหารงานบุคคลเข้ามาใช้เพื่อเพิ่มขีดความสามารถของบุคลากรที่มีอยู่ให้สามารถ

ร่วมดำเนินการตามเป้าหมายนำข้อมูลที่ได้ ไปใช้ในการปรับปรุง ส่งเสริมและพัฒนาแหล่งเรียน ภายในสถานศึกษาให้เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน

สายชล วัฒนเกษกรณ์ (2560) ได้ศึกษาแนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 ผลการวิจัย พบว่า

1. สภาพการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 ในภาพรวมอยู่ระดับปานกลาง เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีอันดับสูงสุด คือ ด้านทรัพยากร อยู่ในระดับมาก และด้านที่มีอันดับต่ำสุด ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการ อยู่ในระดับปานกลาง

2. แนวทางสภาพการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 แนวทาง คือ 1. ด้านบุคลากร สถานศึกษาควรจัด ประชุมเพื่อวางแผนการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น 2. ด้านงบประมาณสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ ครูใช้วัสดุ และสินทรัพย์ 3. ด้านทรัพยากร สถานศึกษาควรส่งเสริมให้จัดกิจกรรม บูรณาการการศึกษา แหล่งเรียนรู้ภายในท้องถิ่น 4. ด้านการบริหารจัดการ สถานศึกษาควรจัดทำ ข้อมูลสารสนเทศแหล่งเรียนรู้ให้เป็นปัจจุบัน

สาคร มหาหิงค์ (2560) ได้ศึกษาการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ผลการวิจัย พบว่า

1. ปัญหาการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ภาพรวมมีการดำเนินงานในระดับปานกลาง เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการวางแผนบริหารแหล่งเรียนรู้ ด้านการดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ ด้านการตรวจสอบติดตาม การใช้แหล่งเรียนรู้ และ ด้านการประเมินผลการนำแหล่งเรียนรู้ไปใช้

2. แนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 1) ด้านการวางแผนบริหารแหล่งเรียนรู้ต้องจัดทำ ข้อมูลสารสนเทศแหล่งเรียนรู้ให้เป็นระบบ 2) ด้านการดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ ต้องบูรณาการ การใช้แหล่งเรียนรู้ให้ครอบคลุมทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 3) ด้านการตรวจสอบติดตาม การใช้แหล่งเรียนรู้ ต้องแต่งตั้ง คณะกรรมการนิเทศติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้ 4) ด้านการประเมินผลการนำแหล่งเรียนรู้ไปใช้ ต้องนำผลการประเมินการใช้แหล่งเรียนรู้ไปปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

สุภารัตน์ งามวิสัย (2561) ได้ศึกษาแนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียน กลุ่มสหวิทยาเขตร่มเกล้า-นวมินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 ผลการวิจัย พบว่า

1. สภาพการบริหารแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนกลุ่มสหวิทยาเขตร่มเกล้า-นวมินทร์ ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการวางแผนการบริหาร แหล่งเรียนรู้สูงสุด รองมา ด้านการดำเนินการแหล่งเรียนรู้ รองมา ด้านการประเมินการบริหาร แหล่งเรียนรู้ และต่ำสุด ด้านการปรับปรุงการบริหารแหล่งเรียนรู้และแก้ไขพัฒนาแหล่งเรียนรู้

2. แนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนกลุ่มสหวิทยาเขตร่มเกล้า-นวมินทร์ มีแนวทางการบริหาร ดังนี้ 1. ด้านการวางแผนการบริหารแหล่งเรียนรู้ ได้แก่ ผู้บริหารแต่งตั้ง คณะกรรมการเพื่อพัฒนาจัดทำแผนการบริหารแหล่งเรียนรู้ กำหนดปฏิทินในการดำเนินงาน ของแผน 2 ด้านการดำเนินการแหล่งเรียนรู้ คือ ผู้บริหารแต่งตั้งคณะกรรมการในการจัดทำ แผนการบริหารแหล่งเรียนรู้ให้บูรณาการทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ให้ครูผู้สอนเขียนแผนการ จัดการเรียนรู้ที่บูรณาการกับแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ และจัดทำคู่มือประกอบการบริหาร แหล่งเรียนรู้

3. ด้านการประเมินการบริหารแหล่งเรียนรู้ คือ ผู้บริหารแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำ เกณฑ์การวัดและประเมินการบริหารแหล่งเรียนรู้ทำเป็นรูปเล่ม มีการรายงานการบริหาร แหล่งเรียนรู้ทุกภาคเรียน

4. ด้านการปรับปรุงการบริหารแหล่งเรียนรู้ คือ ผู้บริหารแต่งตั้งคณะกรรมการ วิเคราะห์ข้อมูลการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อปรับปรุงและหาแนวทางจัดทำแผนในปีต่อไป

มนัสสินธ์ จงปัญญานนท์ (2560) ได้ศึกษาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของ โรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายการศึกษายมเหนือ อำเภอสอง จังหวัดแพร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 2 ผลการวิจัย พบว่า 1) ระดับคุณภาพความคิดเห็นของ ผู้บริหารและครูในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายการศึกษา ยมเหนือ อำเภอสอง จังหวัดแพร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 1 โดยภาพรวมของโรงเรียนทั้ง 9 ด้าน พบว่า ระดับความคิดเห็นการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายการศึกษา อำเภอสอง จังหวัดแพร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านการวางแผนอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านบุคคล ด้านการอำนวยความสะดวก ด้านการ ประเมินผล ด้านการบริหารจัดการด้านงบประมาณ ด้านการควบคุมโดยวงจรคุณภาพ PDCA ด้านการเก็บรวบรวมข้อมูลและด้านการสรุปผล 2) ผลการศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะ

ของผู้บริหารและครูในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายการศึกษา ยมเหนือ อำเภอสอง จังหวัดแพร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 1 โดยใช้แบบสอบถามแบบปลายเปิด 9 ด้าน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีผู้เสนอ แนวทางจำนวนมากที่สุด ได้แก่ การเก็บรวบรวมข้อมูล ด้านการวางแผนและงานบุคคล คือ สถานศึกษาควรให้ผู้บริหารและครูมีการจัดทำหลักฐานการใช้แหล่งเรียนรู้และเก็บรวบรวม ข้อมูลแหล่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและเป็นระบบขั้นตอนเพื่อจัดทำเป็นข้อมูลสารสนเทศต่อไป ควรส่งเสริมให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ โดยให้มีส่วนร่วมในการ ดำเนินการแนะแนวทางการแก้ไข การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ

ธนพล ด้านวิวัฒน์วงศ์ (2561) ได้ศึกษาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้โรงเรียน บ้านริมใต้ อำเภอมะริม จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัย พบว่า

สภาพปัญหาการบริหารจัดการแหล่งการเรียนรู้ พบว่า แหล่งเรียนรู้ประเภทบุคคล มีไม่เพียงพอ ยังขาดการวางแผนในการทำงาน ผู้รับผิดชอบมีภาระงานอื่นมากและขาดความรู้ ความเข้าใจ แหล่งเรียนรู้ทรัพยากรธรรมชาติไม่มีการวางแผนการซ่อมแซมและดูแลรักษา ขาดผู้ดูแลรับผิดชอบโดยตรง การตรวจสอบข้อมูลมีความล่าช้าและไม่สามารถนำข้อมูลที่ใช้ไป ปรับปรุงแก้ไขได้ต่อเนื่องและมีจำกัดและไม่หลากหลาย แหล่งเรียนรู้ประเภทสื่อมีไม่เพียงพอ ไม่ทันสมัยและอยู่ในสภาพไม่พร้อมใช้งาน แหล่งเรียนรู้ประเภทวัตถุและอาคารสถานที่ ใช้ผิดหลักการ ใช้ไม่ถูกต้องตามจุดมุ่งหมาย คับแคบไม่สะดวกต่อการใช้

แนวทางแก้ไขปัญหาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ พบว่า (1) แหล่งเรียนรู้ประเภท บุคคลควรจัดทำปฏิทินการดำเนินงานให้ชัดเจน จัดหาบุคลากรที่มีความถนัดมีความสามารถ เพื่อปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนเพิ่มขึ้น (2) แหล่งเรียนรู้ประเภททรัพยากรธรรมชาติ ควรจัดเก็บผลงานของนักเรียน มีการตรวจสอบและมีการประเมินความพึงพอใจของผู้เรียน (3) แหล่งเรียนรู้ประเภทสื่อควรสร้างความตระหนักให้ครู นักเรียนและผู้ปกครองได้เห็น ความสำคัญในการพัฒนาการเรียนการสอนและพัฒนาการสร้างสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยี ให้ทันสมัย และควรมีการตรวจสอบและประเมินโดยผู้รับผิดชอบ (4) แหล่งเรียนรู้ประเภทวัตถุ และอาคารสถานที่ ควรมีการกำหนดนโยบายการใช้ตามความเหมาะสมของกิจกรรมและควรมี การนำผลการตรวจสอบมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม

ชุดิมาพร เซาว์โน (2562) ได้ศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหาร แหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัย พบว่า

1. บทบาทในการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดปทุมธานี โดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากสูงที่สุดไปต่ำสุด ตามลำดับ ดังนี้ ด้านการส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ในการใช้แหล่งเรียนรู้ด้านการกำหนดนโยบายและวางแผนการใช้แหล่งเรียนรู้ ด้านการนิเทศ กำกับติดตาม ดูแล และประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้และด้านการสนับสนุนให้บุคลากรทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการนำเสนอผลงานที่เกิดจากการใช้แหล่งเรียนรู้

2. ความคิดเห็นของครูที่มีต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี ที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน โดยภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยครูที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีมีความเห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษาแสดงบทบาทในการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาสูงกว่าครูที่มีวุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี ครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่างกัน มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานตั้งแต่ 11 ปี ขึ้นไป มีความเห็นแตกต่างจากประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่ำกว่า 5 ปี และมีประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน 5-10 ปี ครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียน ขนาดโรงเรียนต่างกัน มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดใหญ่มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นแตกต่างจากโรงเรียนขนาดกลาง ครูที่ปฏิบัติงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่างกัน มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา ภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 โดยครูที่ปฏิบัติงานประเภทเทศบาลมีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาค่าเฉลี่ยที่ต่ำกว่าครูที่ปฏิบัติงานประเภทองค์การบริหารส่วนจังหวัด

ภาณุพันธ์ พรหมสวัสดิ์, ชุติมา พรหมผุย และภควรรณ ลุนสำโรง (2564, สืบออนไลน์) ได้ศึกษาสภาพการบริหารแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนปากช่อง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31 จังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัย พบว่า

1. สภาพการบริหารแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนปากช่อง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31 ตามความคิดเห็นของครูและผู้บริหารในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

และเมื่อพิจารณาตามขั้นตอนการบริหารแหล่งเรียนรู้ พบว่า ขั้นตอนวางแผน (Plan) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ขั้นตอนการวางแผน และพัฒนาแหล่งเรียนรู้ (Do) ขั้นตอนสรุปและรายงานผลการสร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ (Action) สำหรับขั้นตอนที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ขั้นตอนตรวจสอบ ทบทวน กำกับติดตาม (Check)

2. ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อการบริหารแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนปากช่อง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31 จำแนกตามตำแหน่ง และประสบการณ์การทำงานไม่แตกต่างกัน

3. ข้อเสนอแนะแนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนปากช่อง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31 ที่มีค่าความถี่มากที่สุดอยู่ในขั้นตอนวางแผน (Plan) ควรมีการจัดสรรงบประมาณสำหรับบริหารและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้เพียงพอ รองลงมา คือ ขั้นตอนการวางแผนและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ (Do) ควรมีการนิเทศการใช้แหล่งเรียนรู้ของครู และนักเรียนอย่างจริงจัง และสม่ำเสมอ และขั้นตอนตรวจสอบ ทบทวน กำกับติดตาม (Check) ควรมีการปรับปรุงและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผลให้ทันสมัยเป็นปัจจุบัน ขั้นตอนการบริหารที่มีค่าความถี่น้อยที่สุดคือขั้นตอนสรุปและรายงานผลการสร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ (Action) ควรมีการนำเสนอ หรือรายงานความคืบหน้าของการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ

จิรา อินนารี (2564) ได้ศึกษาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า

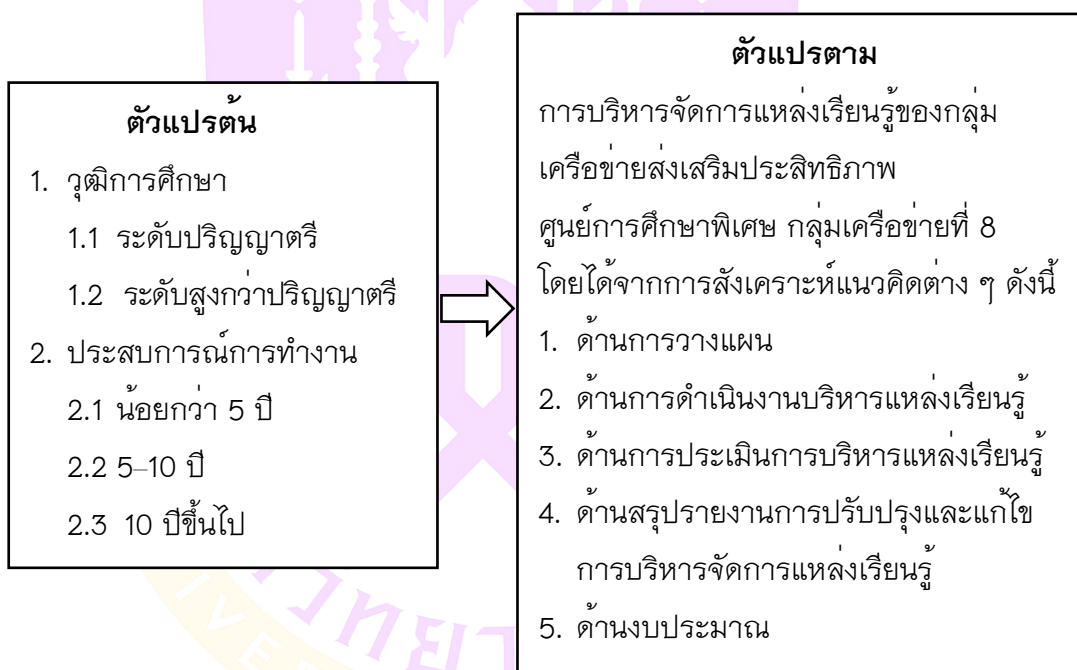
1. ผลศึกษาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทุกด้าน เรียงตามลำดับ ได้แก่ ด้านการจัดองค์การ รองลงมา คือ ด้านการวางแผน ด้านการนำ และด้านการควบคุม ตามลำดับ

2. ผลการศึกษาแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 พบว่า ควรมีการเปิดโอกาสให้บุคลากรทุกคนมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์การพัฒนา มีการวางแผนจัดเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ เพื่อการปฏิบัติงานให้เพียงพอกับการปฏิบัติงาน สนับสนุน ให้บุคลากรมีส่วนร่วม รับรู้ เข้าใจ ร่วมแสดงความคิดเห็นในการดำเนินงาน และประเด็นที่เกี่ยวข้องจัดให้มีการทำและจัดเก็บเอกสารหลักฐานการวัดผลและประเมินผล การปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบตามสภาพจริงและเป็นปัจจุบัน ผู้บริหารควรหาทางเลือก

ที่หลากหลายแนวทาง โดยใช้ข้อมูลทุก ๆ ด้าน และการตัดสินใจควรมีความเหมาะสม ทั้งแบบตัดสินใจคนเดียวและเป็นทีม ควรส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรมีการพัฒนา และแลกเปลี่ยน ความรู้ ความสามารถอย่างต่อเนื่อง และควรมีการจัดทำรายงานการประเมิน ผลการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษา ค้นคว้าแนวคิด ทฤษฎีและผลงานวิจัยต่าง ๆ มาประยุกต์เป็นกรอบแนวคิดสำคัญการวิจัยเพื่อศึกษาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ของกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ ศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 8 โดยได้จากการสังเคราะห์แนวคิดต่าง ๆ สรุปเป็นกรอบแนวคิด ดังต่อไปนี้

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

ในการวิจัย เรื่อง การศึกษาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ ศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 8 โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาตามขั้นตอนการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวม
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ประชากรในการใช้วิจัยครั้งนี้ ได้แก่ บุคลากรทางการศึกษาที่สอนในศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดของกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ ศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 8 ประกอบด้วยศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัด 8 จังหวัดภาคเหนือตอนบน รวมทั้งหมด 645 คน (สำนักงานบริหารงานการศึกษาพิเศษ, 2564, สืบออนไลน์)

กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ บุคลากรทางการศึกษาในศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัด กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่ายที่ 8 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครซี และมอร์แกน (Kercie and Morgan, 1970 อ้างอิงใน ธานีรินทร์ คิลป์จารุ, 2557 หน้า 64) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 248 คน ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) แล้วนำมากำหนด สัดส่วน ตามขนาดของประชากรในแต่ละศูนย์ฯ และทำการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

ตาราง 2 แสดงข้อมูลประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

สถานศึกษา	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดพะเยา	75	29
ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดเชียงราย	100	39
ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดลำพูน	61	23
ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 8 จังหวัดเชียงใหม่	143	56
ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดน่าน	77	30
ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดลำปาง	76	29
ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดแม่ฮ่องสอน	57	21
ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดแพร่	56	21
รวม	654	248

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือในการวิจัย คือ แบบสอบถาม โดยเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งได้แก่ วุฒิการศึกษาและประสบการณ์การทำงาน เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ ศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 8 ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับตามแนวลีเคิร์ต (Likert) ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่

1. ด้านการวางแผน
2. ด้านการดำเนินงานบริหารแหล่งเรียนรู้
3. ด้านการประเมินการบริหารแหล่งเรียนรู้
4. ด้านสรุปรายงานการปรับปรุงและแก้ไขการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้
5. ด้านงบประมาณ

แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับของลีเคิร์ต (Likert Scale) โดยกำหนดค่าคะแนนของการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ ศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 8 โดยกำหนดตัวเลือกไว้ 5 ระดับ ตามแนวคิดของลีเคิร์ต (Likert's) (บุญชม ศรีสะอาด, 2545 หน้า 73) ดังนี้

5 หมายถึง มีการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ระดับมากที่สุด

4 หมายถึง มีการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ระดับมาก

3 หมายถึง มีการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ระดับปานกลาง

2 หมายถึง มีการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ระดับน้อย

1 หมายถึง มีการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ระดับน้อยที่สุด

การสร้างเครื่องมือและหาคุณภาพของเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้การเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินงานตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้าเอกสารตำรา บทความและงานวิจัยเกี่ยวกับแนวคิดและทฤษฎี ที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา ตามทฤษฎีของครุรวบรวมข้อมูล มาใช้เป็นกรอบหรือเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม ซึ่งประกอบด้วย 5 ด้าน คือ

1.1 ด้านการวางแผน

1.2 ด้านการดำเนินงานบริหารแหล่งเรียนรู้

1.3 ด้านการประเมินการบริหารแหล่งเรียนรู้

1.4 ด้านสรุปรายงานการปรับปรุงและแก้ไขการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้

1.5 ด้านงบประมาณ

2. สร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยและตัวแปรทุกตัว ตามกรอบแนวคิดและขอบเขตของการวิจัย โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (วุฒิการศึกษา, ประสบการณ์ ในการปฏิบัติงาน) มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ (Check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ของกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ ศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 8 มีลักษณะเป็น แบบสอบถามแบบเลือกตอบ (Check List)

3. นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้วไปหาคุณภาพของเครื่องมือ ดังนี้

3.1 นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จ เสนออาจารย์ที่ปรึกษา พิจารณาตรวจสอบ ความสอดคล้อง และครอบคลุมกรอบแนวคิด นิยามศัพท์เฉพาะ ความเหมาะสมของภาษาแล้ว นำมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

3.2 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน พิจารณา ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และนำข้อมูลมาวิเคราะห์หาค่าดัชนี ความสอดคล้องของข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (Index of Item-objective Congruence: IOC) โดยกำหนดคะแนนไว้ ดังนี้

ให้คะแนน +1 ผู้เชี่ยวชาญแน่ใจคำถามนั้นสอดคล้องกับวัตถุประสงค์

ให้คะแนน 0 ผู้เชี่ยวชาญไม่แน่ใจคำถามนั้นสอดคล้องกับวัตถุประสงค์

ให้คะแนน -1 ผู้เชี่ยวชาญแน่ใจคำถามนั้นไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์

แล้วนำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์กับข้อความรวมถึงการใช้ภาษา ผู้เชี่ยวชาญประกอบด้วย

3.2.1 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุนทร คล้ายอ่ำ อาจารย์ประจำวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา

3.2.2 นายสุวิทย์ สุทาลา ผู้อำนวยการ ชำนาญการพิเศษ ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดพะเยา

3.2.3 นางสาวปาริฉัตร ปรงเขียว หัวหน้ากลุ่มบริหารวิชาการ ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดพะเยา

โดยใช้สูตร ค่า IOC ดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{n}$$

เมื่อ IOC แทน ค่าความสอดคล้องระหว่างข้อความกับนิยามศัพท์เฉพาะ

$\sum R$ แทน ผลรวมคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

n แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

นำความคิดเห็น ข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญมาพิจารณาหาค่าดัชนีความสอดคล้องของเนื้อหาในข้อความกับวัตถุประสงค์ (Index of Item Objective Congruence: IOC) โดยใช้เกณฑ์ในการพิจารณา ดังนี้ ค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป แสดงว่าข้อความนั้นใช้ได้ พบว่าทุกข้อความ อยู่ระหว่าง 0.67–1.00

4. ปรับปรุงข้อความบางข้อตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ภายใต้การดูแลของอาจารย์ที่ปรึกษา แล้วนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจอีกครั้ง

5. นำเครื่องมือวัดที่ได้ทำการตรวจสอบแล้วไปทดลองใช้ (Try-out) กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ชุด จึงปรับแก้ไขค่า เพื่อหาคุณภาพเครื่องมือโดยการตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability) ซึ่งใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ตามวิธีของครอนบาคของแบบสอบถาม (บุญชม ศรีสะอาด, 2545) ได้เท่ากับ .97

6. นำแบบสอบถามที่ได้ทดลองใช้มาพิจารณาปรับปรุงแก้ไข ภายใต้คำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา ก่อนนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจริงกับกลุ่มตัวอย่าง

7. จัดพิมพ์เป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ สำหรับใช้ในการจัดเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อการวิจัยต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ทำหนังสือจากมหาวิทยาลัยพะเยาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่ายที่ 8 เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลจากสถานศึกษา
2. ทำหนังสือถึงกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่ายที่ 8 เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล
3. เก็บข้อมูลด้วยตนเองโดยส่งแบบสอบถามไปศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่ายที่ 8 จำนวน 248 ชุด

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าสถิติ ดังนี้

1. แบบสอบถามที่ส่งไปทั้งหมด ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาแล้ว คัดไว้เฉพาะแบบสอบถามที่ตอบครบถ้วนทุกข้อคำถาม

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยวิเคราะห์หาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ ศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 8 โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยใช้เกณฑ์ ชูศรี วงศ์รัตน์ (2553, หน้า 69) นำเสนอในรูปแบบตารางเป็นรายด้านและรายข้อ เพื่อนำค่าเฉลี่ยมาแปลผล ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.50–5.00 หมายถึง มีการบริหารแหล่งเรียนรู้ อยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.50–4.49 หมายถึง มีการบริหารแหล่งเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.50–3.49 หมายถึง มีการบริหารแหล่งเรียนรู้ อยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.50–2.49 หมายถึง มีการบริหารแหล่งเรียนรู้ อยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00–1.49 หมายถึง มีการบริหารแหล่งเรียนรู้ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

2. ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบการศึกษาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ สถานศึกษาเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่าย 8 โดยการแบ่งจำแนกตามวุฒิทางการศึกษา ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน

โดยการทดสอบค่า t-test, F-test และวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) เมื่อพบความแตกต่างกันทำการเปรียบเทียบเป็นรายคู่โดยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe's Method) (สมชาย วรภิเษมสกุล, 2554)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติและวิธีวิเคราะห์ข้อมูลที่สอดคล้องกับคำถามในการวิจัย และการทดสอบสมมติฐาน ดังนี้

1. สถิติที่ใช้หาคุณค่าของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษาศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่าย 8 ประกอบด้วย

1.1 ค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถามแต่ละข้อโดยใช้สูตร IOC

$$IOC = \frac{\sum R}{n}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ

$\sum R$ แทน ผลรวมคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

n แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

1.2 การหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยการใช้การหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient)

$$\alpha = \frac{k}{k-1} \left[\frac{1 - \sum S_i^2}{S_T^2} \right]$$

α คือ ค่าสัมประสิทธิ์ของเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

S_i คือ ความแปรปรวนของแบบสอบถามแต่ละข้อ

k คือ จำนวนข้อของแบบสอบถาม

S_T คือ ความแปรปรวนของแบบสอบถามทั้งฉบับ

2. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน โดยการแจกแจงความถี่ ใช้สถิติบรรยาย คือ ร้อยละ (Percentage)

$$P = \frac{f}{n} \times 100$$

เมื่อ P แทน ร้อยละ

f แทน ความถี่หรือจำนวนข้อมูลที่ต้องการหาร้อยละ

n แทน จำนวนของมูลทั้งหมด

3. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้สถานศึกษาเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่าย 8 สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

3.1 ค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{n}$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทน ร้อยละ

$\sum X$ แทน ความถี่หรือจำนวนข้อมูลที่ต้องการหาร้อยละ

n แทน จำนวนข้อมูลทั้งหมด

3.2 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

$$S.D. = \sqrt{\frac{n \sum X^2 - (\sum X)^2}{n(n-1)}}$$

เมื่อ S.D. แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

X แทน คะแนนแต่ละคน

$\sum X^2$ แทน ผลรวมของคะแนนแต่ละคนยกกำลังสอง

$(\sum X)^2$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง

n แทน จำนวนกลุ่มเป้าหมาย

4. วิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้สถานศึกษาเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่าย 8 จำแนกตามวุฒิการศึกษา สถิติที่ใช้ คือ การทดสอบค่าที (t-test Independent)

$$t = \frac{\frac{\sum D}{n} - \frac{\sum D^2}{n(n-1)}}{\sqrt{\frac{n \sum D^2 - (\sum D)^2}{n(n-1)}}} \quad \text{เมื่อ } df = n - 1$$

เมื่อ t แทน ค่าสถิติที่จะใช้เปรียบเทียบกับค่าวิกฤต เพื่อทราบความมีนัยสำคัญ

D แทน ความแตกต่างระหว่างคะแนนแต่ละคู่

n แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่างหรือจำนวนคู่คะแนน

5. วิเคราะห์ความแปรปรวนแบบองค์ประกอบเดียว (One-Way Analysis of Variance) หากพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยใช้สูตร

$$F = \frac{MS_B}{MS_w}$$

เมื่อ F แทน ค่าแจกแจงของ F

MS_B แทน ความแปรปรวน (Mean Square) ระหว่างกลุ่ม

MS_w แทน ความแปรปรวนภายในกลุ่ม

6. วิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้สถานศึกษาเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่าย 8 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน สถิติที่ใช้ คือ การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) และการทดสอบรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe's Method)

$$S = \sqrt{(K - 1)F(a; df_r, df_2)} \sqrt{MS_E \left[\sum_{j=1}^K \frac{(c_j)^2}{n_j} \right]}$$

เมื่อ s แทน ค่าวิกฤตของ Sheffe

K แทน จำนวนของกลุ่มตัวอย่างที่นำมาเปรียบเทียบกัน

$a; df_r, df_2$ แทน เปิดค่า F ในตารางแจกแจงค่า F ที่ a มีค่า 0.05 และ df_r คือ ค่า df_8 ถ้าเป็นการวิเคราะห์ ความแปรปรวนแบบทิศทางเดียวในตารางวิเคราะห์ความแปรปรวน ส่วน df_2 คือ ค่า df_w หรือค่า df_E ค่าใดค่าหนึ่ง

MS_E แทน ค่าความคลาดเคลื่อนของตารางความแปรปรวน

C_j แทน ค่าสัมประสิทธิ์ Contrast ซึ่งจะมีค่าเป็น 1, -1, 1, -1, ...

n_j แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่ม

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล เรื่อง การศึกษาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ ศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 8 ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ ศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 8

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตาราง 3 แสดงจำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามวุฒิการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. ระดับปริญญาตรี	177	71.37
2. ระดับสูงกว่าปริญญาตรี	71	28.63
รวม	248	100.00

จากตาราง 3 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมดที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามวุฒิการศึกษา พบว่า ผู้ที่สำเร็จการศึกษา ระดับปริญญาตรี จำนวน 177 คน คิดเป็นร้อยละ 71.37 และระดับสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 71 คน คิดเป็นร้อยละ 28.63

ตาราง 4 แสดงจำนวนและร้อยละของสถานภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน

ประสบการณ์การทำงาน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. น้อยกว่า 5 ปี	28	11.29
2. 5-10 ปี	139	56.05
3. 10 ปี ขึ้นไป	81	32.66
รวม	248	100.00

จากตาราง 4 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมดที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำแนกเป็นประสบการณ์การทำงาน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีประสบการณ์การทำงาน น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 11.29 มีประสบการณ์การทำงานอยู่ระหว่าง 5-10 ปี จำนวน 139 คน คิดเป็นร้อยละ 56.05 และมีประสบการณ์การทำงานมากกว่า 10 ปีขึ้นไป จำนวน 81 คน คิดเป็นร้อยละ 32.66

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของกลุ่มเครือข่ายส่งเสริม
ประสิทธิภาพ ศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 8

ตาราง 5 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของ
กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ ศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 8
ภาพรวมแต่ละด้าน (n = 248)

ข้อ	การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้	(n = 248)		แปลผล	ลำดับที่
		($\bar{X}$)	(S.D.)		
1	ด้านการวางแผน	4.52	.40	มากที่สุด	2
2	ด้านการดำเนินงานบริหารแหล่งเรียนรู้	4.49	.40	มาก	3
3	ด้านการประเมินการบริหารแหล่งเรียนรู้	4.47	.39	มาก	5
4	ด้านสรุปรายงานการปรับปรุงและแก้ไข การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้	4.48	.40	มาก	4
5	ด้านงบประมาณ	4.55	.39	มากที่สุด	1
รวมเฉลี่ย		4.50	.34	มากที่สุด	

จากตาราง 5 พบว่า การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ ศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 8 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.50$) โดยมีค่าเฉลี่ยรายด้าน เรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านงบประมาณ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.55$) รองลงมา คือ ด้านการวางแผน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$) รองลงมา คือ ด้านการดำเนินงานบริหารแหล่งเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.49$) รองลงมา คือ ด้านสรุปรายงานการปรับปรุงและแก้ไขการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.48$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการประเมินการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.47$)

ตาราง 6 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ ศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 8 รายด้านการวางแผน (n = 248)

ข้อ	ด้านการวางแผน	(n = 248)		แปลผล	ลำดับที่
		($\bar{X}$)	(S.D.)		
1	สถานศึกษามีการกำหนดนโยบายและเป้าหมายการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้	4.54	.53	มากที่สุด	3
2	สถานศึกษาเปิดโอกาสให้คณะครู นักเรียน และชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและเป้าหมายในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้	4.62	.51	มากที่สุด	1
3	สถานศึกษาจัดทำคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสำรวจแหล่งเรียนรู้ภายในและภายนอกสถานศึกษาเป็นลายลักษณ์อักษร	4.50	.52	มากที่สุด	4
4	สถานศึกษามีการวิเคราะห์สภาพความพร้อมในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาและชุมชน	4.57	.52	มากที่สุด	2
5	สถานศึกษามีการสร้างความรู้ ความเข้าใจให้แก่บุคลากรของสถานศึกษาและชุมชนในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้	4.42	.53	มาก	6
6	สถานศึกษาเปิดโอกาสให้ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้	4.49	.53	มาก	5
รวมเฉลี่ย		4.52	.40	มากที่สุด	

จากตาราง 6 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ ศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 8 รายด้านการวางแผน ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$) ซึ่งเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ สถานศึกษาเปิดโอกาสให้คณะครู นักเรียนและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและเป้าหมายในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.62$) รองลงมา คือ สถานศึกษามีการวิเคราะห์สภาพความพร้อมในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาและชุมชน ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.57$) ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ สถานศึกษามีการสร้างความรู้ ความเข้าใจให้แก่บุคลากรของสถานศึกษาและชุมชนในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.42$)

ตาราง 7 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ ศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 8 รายด้านการดำเนินงานบริหารแหล่งเรียนรู้ (n = 248)

ข้อ	ด้านการดำเนินงานบริหารแหล่งเรียนรู้	(n = 248)		แปลผล	ลำดับที่
		($\bar{X}$)	(S.D.)		
1	สถานศึกษากำหนดนโยบายการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้โดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา	4.50	.54	มากที่สุด	3
2	สถานศึกษาสำรวจแหล่งเรียนรู้เพื่อวิเคราะห์สภาพความพร้อมของแหล่งเรียนรู้หลากหลายที่มีสภาพแวดล้อมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน	4.54	.54	มากที่สุด	2
3	สถานศึกษาประชุมชี้แจงอบรมให้ผู้สอนและผู้เรียนเห็นความสำคัญของการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้	4.42	.53	มาก	6

ตาราง 7 (ต่อ)

ข้อ	ด้านการดำเนินงาน บริหารแหล่งเรียนรู้	(n = 248)		แปลผล	ลำดับที่
		($\bar{X}$)	(S.D.)		
4	สถานศึกษามีการประชาสัมพันธ์ในการ ใช้แหล่งเรียนรู้ภายในและภายนอก สถานศึกษา	4.49	.57	มาก	4
5	สถานศึกษาส่งเสริมให้ผู้เรียนมีการใช้ แหล่งเรียนรู้อย่างคุ้มค่าและเหมาะสม	4.44	.54	มาก	5
6	สถานศึกษามีการรวบรวมข้อมูลเพื่อ เป็นข้อมูลในการกำหนดแนวทางในการ พัฒนาแหล่งเรียนรู้ต่อไป	4.56	.54	มากที่สุด	1
รวมเฉลี่ย		4.49	.40	มาก	

จากตาราง 7 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ ศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 8 รายด้านการดำเนินงานบริหารแหล่งเรียนรู้ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.49$) ซึ่งเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ สถานศึกษามีการรวบรวมข้อมูลเพื่อเป็นข้อมูลในการกำหนดแนวทางในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ต่อไป ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.56$) รองลงมา คือ สถานศึกษาสำรวจแหล่งเรียนรู้ เพื่อวิเคราะห์สภาพความพร้อมของแหล่งเรียนรู้หลากหลายที่มีสภาพแวดล้อมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.54$) ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ สถานศึกษาประชุมชี้แจงอบรมให้ผู้สอนและผู้เรียนเห็นความสำคัญของการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.42$)

ตาราง 8 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ ศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 8 รายด้านการประเมินการบริหารแหล่งเรียนรู้ (n = 248)

ข้อ	ด้านการประเมิน การบริหารแหล่งเรียนรู้	(n = 248)		แปลผล	ลำดับที่
		($\bar{X}$)	(S.D.)		
1	สถานศึกษามีการจัดทำแบบบันทึกการใช้แหล่งเรียนรู้ภายในและภายนอก	4.47	.52	มาก	4
2	สถานศึกษามีการแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้	4.55	.55	มากที่สุด	1
3	สถานศึกษามีปฏิทินการนิเทศติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้	4.52	.54	มาก	2
4	สถานศึกษา มีการนิเทศกำกับติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมอย่างต่อเนื่อง	4.39	.52	ปานกลาง	6
5	สถานศึกษามีการประเมินทบทวนและปรับปรุงกระบวนการดำเนินงานการใช้แหล่งเรียนรู้	4.47	.53	มาก	3
6	สถานศึกษามีการใช้แหล่งเรียนรู้ตามแนวทางการดำเนินการของสถานศึกษา	4.42	.56	มาก	5
รวมเฉลี่ย		4.47	.39	มาก	

จากตาราง 8 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ ศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 8 รายด้านการประเมินการบริหารแหล่งเรียนรู้ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.47$) ซึ่งเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ สถานศึกษามีการแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.55$) รองลงมา คือ สถานศึกษามีปฏิทินการนิเทศติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้ ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$) ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ สถานศึกษามีการนิเทศกำกับติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมอย่างต่อเนื่อง ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 4.39$)

ตาราง 9 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ ศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 8 ราชดำเนินสุราษฎร์ธานีการปรับปรุงและแก้ไขการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ (n = 248)

ข้อ	ด้านสุปรายงานการปรับปรุงและ แก้ไขการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้	(n = 248)		แปลผล	ลำดับที่
		($\bar{X}$)	(S.D.)		
1	สถานศึกษามีการวิเคราะห์ข้อมูลการใช้แหล่งเรียนรู้	4.43	.52	มาก	4
2	สถานศึกษานำผลการใช้แหล่งเรียนรู้รวมทั้งปัญหาต่าง ๆ มาใช้เป็นฐานในการพัฒนา/ปรับปรุงแหล่งเรียนรู้	4.52	.55	มากที่สุด	1
3	สถานศึกษามีการใช้ข้อมูลและระบบสารสนเทศในการวางแผนปรับปรุงและพัฒนาแหล่งเรียนรู้	4.51	.52	มากที่สุด	3
4	สถานศึกษามีการจัดทำรายงานผลการดำเนินงานเพื่อนำเสนอให้หน่วยงานต้นสังกัดที่เกี่ยวข้องทราบ	4.43	.50	มาก	5
5	สถานศึกษามีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์การใช้แหล่งเรียนรู้แก่สาธารณชนและองค์กรต่าง ๆ	4.52	.52	มากที่สุด	2
6	สถานศึกษาในการส่งเสริม พัฒนาต่อยอดการใช้แหล่งเรียนรู้ เพื่อนำไปต่อยอดและเตรียมการวางแผนในอนาคตต่อไป	4.47	.52	มาก	6
รวมเฉลี่ย		4.48	.40	มาก	

จากตาราง 9 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ ศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 8 ราชดำเนินสุราษฎร์ธานีการปรับปรุงและแก้ไขการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.48$) ซึ่งเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ สถานศึกษานำผลการใช้แหล่งเรียนรู้รวมทั้งปัญหาต่าง ๆ มาใช้เป็นฐานในการพัฒนา/ปรับปรุง

แหล่งเรียนรู้ ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$) และสถานศึกษามีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์การใช้แหล่งเรียนรู้แก่สาธารณชนและองค์กรต่าง ๆ ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$) รองลงมา คือ สถานศึกษามีการใช้ข้อมูลและระบบสารสนเทศในการวางแผนปรับปรุงและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.51$) ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ สถานศึกษาในการส่งเสริมพัฒนาต่อยอดการใช้แหล่งเรียนรู้ เพื่อนำไปต่อยอดและเตรียมการวางแผนในอนาคตต่อไป ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.47$)

ตาราง 10 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ ศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 8 รายด้านงบประมาณ (n = 248)

ข้อ	ด้านงบประมาณ	(n = 248)		แปลผล	ลำดับที่
		($\bar{X}$)	(S.D.)		
1	สถานศึกษามีการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีเพื่อใช้ในการดำเนินงานตามโครงการทั้งหมด	4.53	.51	มากที่สุด	5
2	สถานศึกษามีการจัดสรรงบประมาณในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ อย่างเหมาะสมและเพียงพอ	4.51	.54	มากที่สุด	6
3	สถานศึกษามีการดำเนินการควบคุมการจัดซื้อ-จัดจ้าง วัสดุ ครุภัณฑ์ ตลอดจนถึงค่าใช้จ่ายทรัพยากรที่จำเป็นในการสนับสนุนการดำเนินงานได้อย่างถูกต้อง	4.53	.52	มากที่สุด	4
4	สถานศึกษามีการรายงานด้านการเงินบัญชี พัสดุและสวัสดิการต่าง ๆ ในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้	4.60	.51	มากที่สุด	1

ตาราง 10 (ต่อ)

ข้อ	ด้านงบประมาณ	(n = 248)		แปลผล	ลำดับที่
		($\bar{X}$)	(S.D.)		
5	สถานศึกษามีการนิเทศ ตรวจสอบ ติดตาม แนะนำ การปฏิบัติงาน ด้านงบประมาณและจัดทำบัญชีรายรับ รายจ่ายของสถานศึกษาในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้	4.53	.52	มากที่สุด	3
6	สถานศึกษาจัดสรรงบประมาณจัดทำ รางวัลเกียรติบัตรเพื่อสนับสนุน กิจกรรมในแหล่งเรียนรู้ภายใน และภายนอกสถานศึกษา	4.58	.52	มากที่สุด	2
รวมเฉลี่ย		4.55	.39	มากที่สุด	

จากตาราง 10 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ ศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 8 รายด้านงบประมาณ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.55$) ซึ่งเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ สถานศึกษามีการรายงานด้านการเงินบัญชี พัสดุและสวัสดิการต่าง ๆ ในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.60$) รองลงมา คือ สถานศึกษาจัดสรรงบประมาณจัดทำรางวัลเกียรติบัตรเพื่อสนับสนุนกิจกรรมในแหล่งเรียนรู้ภายในและภายนอกสถานศึกษา ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.58$) ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ สถานศึกษามีการจัดสรรงบประมาณในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมและเพียงพอ ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.51$)

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการเปรียบเทียบการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ
ศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 8 จำแนกตามวุฒิการศึกษา และประสิทธิภาพการทำงาน
ตาราง 11 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ
ศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 8 จำแนกตามวุฒิการศึกษา

การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของกลุ่ม เครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ ศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 8	ปริญญตรี		สูงกว่าปริญญตรี		t	P-value
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านการวางแผน	4.50	.40	4.58	.39	1.480	.140
2. ด้านการดำเนินงานบริหารแหล่งเรียนรู้	4.48	.40	4.53	.39	.828	.409
3. ด้านการประเมินการบริหารแหล่งเรียนรู้	4.46	.40	4.50	.39	.882	.379
4. ด้านสรุป รายงานการปรับปรุงและแก้ไข การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้	4.45	.38	4.56	.43	2.117*	.035
5. ด้านงบประมาณ	4.53	.38	4.60	.39	1.275	.203
โดยรวม	4.48	.35	4.55	.32	1.526	.128

หมายเหตุ: * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 11 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามวุฒิการศึกษา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ ศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 8 ตามวุฒิการศึกษา โดยภาพรวมมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ด้านสรุปรายงานการปรับปรุงและแก้ไขการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 12 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การบริหารจัดการพื้นฐาน การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ
ศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 8 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน

การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้	น้อยกว่า 5				5-10				10 ขึ้นไป			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	F	P-value
ของกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ ศูนย์การศึกษาพิเศษ												
กลุ่มเครือข่ายที่ 8												
1. ด้านการวางแผน	4.33	.43	4.58	.38	4.50	.39	4.791*					.009
2. ด้านการดำเนินงานบริหาร แหล่งเรียนรู้	4.34	.47	4.54	.38	4.47	.40	3.112*					.046
3. ด้านการประเมินการบริหาร แหล่งเรียนรู้	4.33	.42	4.52	.40	4.43	.37	3.183*					.043
4. ด้านสรุป รายงานการปรับปรุงและ แก้ไขการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้	4.32	.46	4.52	.39	4.48	.40	3.242*					.041
5. ด้านงบประมาณ	4.45	.36	4.60	.38	4.49	.39	3.527*					.031
โดยรวม	4.35	.35	4.55	.33	4.47	.34	4.632*					.011

หมายเหตุ: * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 12 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามประสบการณ์การทำงาน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ ศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 8 โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีด้านที่แตกต่างกันจำนวน 5 ด้าน คือ ด้านการวางแผน ด้านการดำเนินงานบริหารแหล่งเรียนรู้ ด้านการประเมินการบริหาร แหล่งเรียนรู้ ด้านสรุป รายงานการปรับปรุงและแก้ไขการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ และด้านงบประมาณ จึงได้เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ โดยวิธีของ Scheffe' ดังแสดงในตาราง 13-17

ตาราง 13 แสดงเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็น เกี่ยวกับการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของกลุ่มเครือข่ายส่งเสริม ประสิทธิภาพ ศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 8 ด้านการวางแผน จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน

ประสบการณ์การทำงาน	5 ปี	ตั้งแต่ 5-10 ปี	10 ปีขึ้นไป
5 ปี	-	-.24341*	-
ตั้งแต่ 5-10 ปี	-	-	-
10 ปีขึ้นไป	-	-	-

หมายเหตุ: *มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 13 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีประสบการณ์การทำงาน 5 ปี มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ ศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 8 ด้านการวางแผน แตกต่างกับผู้ที่ มีประสบการณ์การทำงานตั้งแต่ 5-10 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 14 แสดงเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็น
เกี่ยวกับการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของกลุ่มเครือข่ายส่งเสริม
ประสิทธิภาพ ศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 8 ด้านการดำเนินงาน
บริหารแหล่งเรียนรู้ จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน

ประสบการณ์การทำงาน	5 ปี	ตั้งแต่ 5-10 ปี	10 ปีขึ้นไป
5 ปี	-	-.19788*	-
ตั้งแต่ 5-10 ปี	-	-	-
10 ปีขึ้นไป	-	-	-

หมายเหตุ: *มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 14 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีประสบการณ์การทำงาน 5 ปี
มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ
ศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 8 ด้านการดำเนินงานบริหารแหล่งเรียนรู้ แตกต่างกับ
ผู้ที่มีประสบการณ์การทำงานตั้งแต่ 5-10 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 15 แสดงเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็น
เกี่ยวกับการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของกลุ่มเครือข่ายส่งเสริม
ประสิทธิภาพ ศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 8 ด้านการประเมิน
การบริหารแหล่งเรียนรู้ จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน

ประสบการณ์การทำงาน	5 ปี	ตั้งแต่ 5-10 ปี	10 ปีขึ้นไป
5 ปี	-	-.18585*	-
ตั้งแต่ 5-10 ปี	-	-	-
10 ปีขึ้นไป	-	-	-

หมายเหตุ: *มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 15 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีประสบการณ์การทำงาน 5 ปี
มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ
ศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 8 ด้านการประเมินการบริหารแหล่งเรียนรู้ แตกต่างกับ
ผู้ที่มีประสบการณ์การทำงานตั้งแต่ 5-10 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 16 แสดงเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ ศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 8 ด้านสรุป รายงานการปรับปรุงและแก้ไขการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน

ประสบการณ์การทำงาน	5 ปี	ตั้งแต่ 5-10 ปี	10 ปีขึ้นไป
5 ปี	-	-.20255*	-
ตั้งแต่ 5-10 ปี	-	-	-
10 ปีขึ้นไป	-	-	-

หมายเหตุ: *มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 16 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีประสบการณ์การทำงาน 5 ปี มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ ศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 8 ด้านสรุป รายงานการปรับปรุงและแก้ไขการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ แตกต่างกับผู้ที่มีประสบการณ์การทำงานตั้งแต่ 5-10 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 17 แสดงเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ ศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 8 ด้านงบประมาณ จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน

ประสบการณ์การทำงาน	5 ปี	ตั้งแต่ 5-10 ปี	10 ปีขึ้นไป
5 ปี	-	-.15669*	-
ตั้งแต่ 5-10 ปี	-	-	-.11752*
10 ปีขึ้นไป	-	-	-

หมายเหตุ: *มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 17 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีประสบการณ์การทำงาน 5 ปี มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ

ศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 8 ด้านงบประมาณ แตกต่างกับผู้ที่มีประสบการณ์การทำงานตั้งแต่ 5-10 ปี และผู้ที่มีประสบการณ์การทำงานตั้งแต่ 5-10 ปี มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ ศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 8 ด้านงบประมาณ แตกต่างกับผู้ที่มีประสบการณ์การทำงานตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

บทที่ 5

บทสรุป

การนำเสนอผลการวิจัย เรื่อง การศึกษาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ ศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 8 ผู้วิจัยได้สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ตามลำดับ ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์การศึกษาผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 8 สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. การศึกษาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ ศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 8 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ ศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 8 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านงบประมาณ และด้านการวางแผนตามลำดับ รองลงมา คือ ด้านการดำเนินงานบริหารแหล่งเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ด้านสรุปรายงานการปรับปรุงและแก้ไขการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการประเมินการบริหารแหล่งเรียนรู้ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ดังนี้

1.1 ด้านการวางแผน การศึกษาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ ศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 8 พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ สถานศึกษาเปิดโอกาสให้คณะครู นักเรียนและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและเป้าหมายในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ สถานศึกษามีการวิเคราะห์สภาพความพร้อมในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา และชุมชน ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ สถานศึกษามีการสร้างความรู้ ความเข้าใจให้แก่บุคลากรของสถานศึกษาและชุมชนในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

1.2 ด้านการดำเนินงานบริหารแหล่งเรียนรู้ การศึกษาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ ศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 8

พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ สถานศึกษามีการรวบรวมข้อมูลเพื่อเป็นข้อมูลในการกำหนดแนวทางในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ต่อไป ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ สถานศึกษาสำรวจแหล่งเรียนรู้ เพื่อวิเคราะห์สภาพความพร้อมของแหล่งเรียนรู้หลากหลายที่มีสภาพแวดล้อมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ สถานศึกษาประชุมชี้แจงอบรมให้ผู้สอนและผู้เรียนเห็นความสำคัญของการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

1.3 ด้านการประเมินการบริหารแหล่งเรียนรู้ การศึกษาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ ศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 8 พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ สถานศึกษามีการแต่งตั้งคณะกรรมการ ประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ สถานศึกษามีปฏิทินการนิเทศติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้ ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ สถานศึกษามีการนิเทศกำกับติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมอย่างต่อเนื่อง ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง

1.4 ด้านสรุปรายงานการปรับปรุงและแก้ไขการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ การศึกษาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ ศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 8 พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ สถานศึกษานำผลการใช้แหล่งเรียนรู้ รวมทั้งปัญหาต่าง ๆ มาใช้เป็นฐานในการพัฒนา/ปรับปรุงแหล่งเรียนรู้ ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด และสถานศึกษามีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์การใช้แหล่งเรียนรู้แก่สาธารณชนและองค์กรต่าง ๆ ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ สถานศึกษามีการใช้ข้อมูลและระบบสารสนเทศในการวางแผนปรับปรุงและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ สถานศึกษาในการส่งเสริมพัฒนาต่อยอดการใช้แหล่งเรียนรู้ เพื่อนำไปต่อยอดและเตรียมการวางแผนในอนาคตต่อไป ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

1.5 ด้านงบประมาณ การศึกษาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ ศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 8 พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ สถานศึกษามีการรายงานด้านการเงินบัญชี พัสดุและสวัสดิการต่าง ๆ ในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้

ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ สถานศึกษาจัดสรรงบประมาณจัดทำรางวัลเกียรติบัตรเพื่อสนับสนุนกิจกรรมในแหล่งเรียนรู้ภายในและภายนอกสถานศึกษา ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ สถานศึกษามีการจัดสรรงบประมาณในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้อย่างเหมาะสมและเพียงพอ ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด

2. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ ศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 8 โดยจำแนกตามวุฒิทางการศึกษาและประสบการณ์การทำงาน สรุปผลดังนี้

2.1 ผลการศึกษาเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ ศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 8 จำแนกตามวุฒิการศึกษา พบว่า โดยภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ด้านสรุปรายงานการปรับปรุงและแก้ไขการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ ศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 8 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ โดยภาพรวมแตกต่างกันทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผน ด้านการดำเนินงานบริหารแหล่งเรียนรู้ ด้านการประเมินการบริหารแหล่งเรียนรู้ ด้านสรุปรายงานการปรับปรุงและแก้ไขการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ และด้านงบประมาณ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีของ Scheffe' พบว่า ผู้ที่มีประสบการณ์การทำงานแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ด้านการวางแผน ด้านการดำเนินงานบริหารแหล่งเรียนรู้ ด้านการประเมินการบริหารแหล่งเรียนรู้ ด้านสรุปรายงานการปรับปรุงและแก้ไขการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้และด้านงบประมาณ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ ศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 8 มีประเด็นสำคัญที่จะนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. การศึกษาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ ศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 8 ผลการวิจัย พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานศึกษามีการกำหนดนโยบายและเป้าหมายในการบริหารจัดการ แหล่งเรียนรู้ โดยมีครู นักเรียนและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม จัดให้มีการประเมินผลการใช้ แหล่งเรียนรู้ เพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาการใช้แหล่งเรียนรู้ นิเทศ กำกับ ติดตามอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนจนถึงการจัดให้มีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ เพื่อเป็นการส่งเสริม พัฒนาต่อยอด และเตรียมการวางแผนในอนาคตต่อไป สอดคล้องกับแนวทาง กระทรวงศึกษาธิการ (2560) ในการให้ความสำคัญกับการใช้แหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการจัดการศึกษาให้แก่ ผู้เรียน โดยกำหนดแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ในยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนา ศักยภาพคนทุกช่วงวัยและการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ มีแหล่งเรียนรู้ สื่อตำราเรียน นวัตกรรมและสื่อการเรียนรู้ที่มีคุณภาพและมาตรฐาน ประชาชนสามารถเข้าถึงได้โดยไม่จำกัด เวลาและสถานที่ แหล่งเรียนรู้ได้รับการพัฒนาให้สามารถจัดการศึกษา/จัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตลอดชีวิตที่มีคุณภาพเพิ่มขึ้น สื่อสารมวลชนเผยแพร่หรือจัดรายงานเพื่อการศึกษาเพิ่มขึ้นได้ พัฒนาศักยภาพการมีส่วนร่วมจากภาครัฐและเอกชนเพิ่มขึ้น ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ จิรภา อินนารี (2563) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการจัดองค์การ รองลงมา คือ ด้านการวางแผน ด้านการนำ และด้านการควบคุม ตามลำดับ และอภิปรายผล รายด้าน ดังนี้

1.1 ด้านการวางแผน พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็น เพราะว่าสถานศึกษามีการกำหนดนโยบายและเป้าหมายการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ โดยให้คณะครู นักเรียนและชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนด จัดทำคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการ หรือผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจร่วมเป็นคณะกรรมการสำรวจแหล่งเรียนรู้ภายในและภายนอก สถานศึกษา เพื่อวิเคราะห์สภาพความพร้อมในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนและชุมชน สร้างความเข้าใจแก่บุคลากรของสถานศึกษาและชุมชน เพื่อเปิดโอกาสให้ชุมชนได้เข้ามา มีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ เกิดความร่วมมือในการสนับสนุน ช่วยเหลือ และเกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย

ของ ภาณุพันธุ์ พรหมสวัสดิ์, ชุตินา พรหมพุย และภควรรณ ลุนสำโรง (2564, สื่อบนไลน์) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ สภาพการบริหารแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนปากช่องสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาเขต 31 จังหวัดนครราชสีมา พบว่า ด้านการวางแผน อยู่ในระดับ มากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานศึกษามีการนำวงจร PDCA เข้ามาช่วยในการบริหารทำให้ ผู้ปฏิบัติมีการวางแผนที่ดี ช่วยป้องกันปัญหาที่ไม่ควรเกิด ช่วยลดความสับสนในการทำงาน ลดการใช้ทรัพยากรที่มากเกินไปจนเกิดความจำเป็น ลดความสูญเสียในรูปแบบต่าง ๆ ส่งผลต่อคุณภาพ ที่ดีของการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา และยังสอดคล้องกับแนวคิดของ สุดารัตน์ งามวิสัย (2561) ที่ได้กล่าวไว้ว่า การวางแผนเป็นขั้นตอนที่มีการกำหนดนโยบายแผนโครงการ ก่อนการปฏิบัติงาน เช่นกัน

1.2 ด้านการดำเนินงานบริหารแหล่งเรียนรู้ พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าสถานศึกษามีการสร้างกระบวนการเรียนรู้โดยมีนโยบายการสำรวจ ประชุมชี้แจง อบรม และจัดแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายที่มีสภาพแวดล้อมและบรรยากาศ ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ มนัสสินิตย์ จงปัญญานนท์ (2560) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายการศึกษามหาเมือง อำเภอสอง จังหวัดแพร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 1 พบว่า ด้านการดำเนินงานบริหารแหล่งเรียนรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ สถานศึกษาทุกแห่งจะต้องดำเนินงานให้สนองนโยบายของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ในมาตรา 22 ที่กล่าวว่า การจัดการศึกษาที่ดีหลักว่าผู้เรียนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียน มีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ และมาตรา 24 ยังกำหนดว่า การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สถานศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียน เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง ส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ นอกจากนี้ในมาตรา 25 ได้กำหนด ไว้ว่า “รัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงานและการจัดตั้งแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ ได้แก่ ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศูนย์การกีฬาและนันทนาการ แหล่งข้อมูลและ แหล่งการเรียนรู้อื่น ๆ อย่างเพียงพอและมีประสิทธิภาพ” ดังนั้นโรงเรียนจึงจำเป็นต้องส่งเสริม

ให้ผู้เรียนรู้จักและใช้ประโยชน์จากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2542)

1.3 ด้านการประเมินการบริหารแหล่งเรียนรู้ พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าสถานศึกษามีการประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ เพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาการใช้แหล่งเรียนรู้โดยสถานศึกษามีการจัดทำแบบบันทึกการใช้แหล่งเรียนรู้ภายในและภายนอก วางแผนแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินผลติดตามการดำเนินการ การรายงานประเมินผล การนิเทศ กำกับ ติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมอย่างต่อเนื่อง มีการแก้ไขปัญหา อุปสรรคระหว่างการทำงาน ประเมินทบทวน ปรับปรุงกระบวนการดำเนินการให้เกิดการพัฒนาและมีการใช้แหล่งเรียนรู้ตามแนวทางการดำเนินการของสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จิรภา อินนารี (2564) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และนอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สายสุนีย์ แสงเชื่อนแก้ว (2547) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับการบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาลำพูน ผลการศึกษาพบว่า โรงเรียนมีการนิเทศ กำกับ ตรวจสอบ ติดตามและนำข้อมูลไปใช้ในการวางแผน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเช่นกัน

1.4 ด้านสรุปรายงานการปรับปรุงและแก้ไขการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าสถานศึกษาได้มีการรวบรวมข้อมูลตั้งแต่เริ่มดำเนินการเป็นกระบวนการขั้นตอนจนสิ้นสุดทุกระบวนการดำเนินการ การปฏิบัติตามแผนงาน การตรวจสอบการดำเนินงานตามเป้าหมายที่กำหนด พัฒนา ปรับปรุงระบบสารสนเทศให้เป็นปัจจุบันอย่างต่อเนื่อง แล้วนำมาสรุปเป็นรายงานผลการดำเนินการเมื่อเสร็จสิ้นการดำเนินการทุกระบวนการ เพื่อที่จะนำเสนอให้หน่วยงานต้นสังกัดทุกระดับที่เกี่ยวข้องทราบ ตลอดจนจนถึงจัดให้มีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ เพื่อให้เกิดการใช้แหล่งเรียนรู้ให้กว้างขวางมากยิ่งขึ้น เพื่อเป็นการส่งเสริม พัฒนาต่อยอดและเตรียมการวางแผนในอนาคตต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ชนิษฐา กาดั่ง (2561) ได้กล่าวไว้ว่า การนำข้อมูลที่ได้ไปปรับปรุงแก้ไข ทั้งนี้หากสถานศึกษาได้ดำเนินการตามแผนที่วางไว้ โดยใช้ผลจากการวิเคราะห์ และการจัดการอย่างละเอียดรอบคอบ พร้อมทั้งรับเปลี่ยนแปลงตามสภาพสังคมและการเปลี่ยนแปลงของโลกแล้วการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้อย่อมมีประสิทธิภาพไปด้วยและนอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ โชคชัย แสนวิชา (2564) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาในโรงเรียนกลุ่มเมืองใต้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

เชียงราย เขต 1 พบว่า สถานศึกษาจัดทำแผนการพัฒนาแหล่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะสถานศึกษาส่วนใหญ่สรุปรายงานการปรับปรุงและแก้ไข จัดทำแผนการพัฒนาแหล่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

1.5 ด้านงบประมาณ พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานศึกษาได้มีการจัดทำงบประมาณ ตามแผนปฏิบัติการประจำปี เพื่อใช้ในการดำเนินงานตามโครงการทั้งหมด ดำเนินการและควบคุมการจัดซื้อ-จัดจ้าง วัสดุครุภัณฑ์ ตลอดจนถึงค่าใช้จ่ายทรัพยากรที่จำเป็นในการสนับสนุนการดำเนินงานได้อย่างถูกต้อง โปร่งใส ตรวจสอบได้ตามระเบียบของทางราชการ เพื่อส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษารวมถึงการจัดทำรางวัลเกียรติบัตรเพื่อสนับสนุนกิจกรรมในแหล่งเรียนรู้ภายในและภายนอกสถานศึกษาให้บังเกิดประโยชน์สูงสุดคุ้มค่ามากที่สุด ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ สายชล วัฒนเกษภรณ์ (2560) ได้ศึกษาแนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 พบว่า ในด้านงบประมาณผู้บริหารส่งเสริมการใช้วัสดุและสินทรัพย์ของโรงเรียนให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน ทั้งนี้เนื่องมาจากการจัดระบบบริหารการใช้วัสดุและสินทรัพย์ในการจัดกิจกรรมเรียนรู้ การกำกับติดตาม ตรวจสอบประเมินผลการดำเนินงานการใช้แหล่งเรียนรู้การสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานในท้องถิ่นค่อนข้างน้อย ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการบริหารการใช้แหล่งเรียนรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อยที่สุด ทั้งนี้สอดคล้องกับหลักการแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550) ที่ได้กล่าวไว้อีกว่า การบริหารจัดการงบประมาณให้บังเกิดประโยชน์สูงสุดและคุ้มค่าที่สุด โดยแหล่งที่มาของงบประมาณคือ เงินนอกงบประมาณและเงินงบประมาณ โดยใช้จ่ายตามระเบียบของทางราชการเช่นกัน

2. ผลการเปรียบเทียบระดับการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ ศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 8 จำแนกตามวุฒิการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน มีดังนี้

2.1 จากผลการเปรียบเทียบระดับการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ ศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 8 ตามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามวุฒิการศึกษา ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ จากการทดสอบสมมติฐานการวิจัย พบว่า โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษานั้น มีการจัดทำนโยบาย เป้าหมาย วางแผน และจัดทำงบประมาณตามแผนปฏิบัติการประจำปีในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ รวมไปถึง

จัดทำรายงานประเมินผล นิเทศ กำกับ ติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมอย่างต่อเนื่อง สร้างความเข้าใจแก่บุคลากรของสถานศึกษา และเปิดโอกาสให้ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วม ในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ เกิดความร่วมมือในการสนับสนุน ช่วยเหลือ และเกิดประโยชน์ต่อ ผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่าตลอดจนถึงจัดให้มีการประชาสัมพันธ์ เพื่อให้เกิดการใช้ แหล่งเรียนรู้ให้กว้างขวางมากยิ่งขึ้น เพื่อเป็นการส่งเสริมพัฒนาต่อยอด จึงทำให้ความคิดเห็น ต่อการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของผู้ตอบแบบสอบถามไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับ งานวิจัยของ ชูติมาพร เซาว์นไว (2562) ได้ทำการศึกษา เรื่อง บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ในการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี ผลการศึกษา พบว่า ครูที่มีวุฒิการศึกษาแตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับ บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องจากครูที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี มีความเห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษาแสดงบทบาทในการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา สูงกว่าครูที่มีวุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี ทั้งนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูวิสิฐ วรนาถ ทองอินทร์ พongคำดี (2560) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารแหล่งเรียนรู้ ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเชียงราย ผลการศึกษา พบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอน มีวุฒิการศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหาร แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา จังหวัดเชียงราย โดยภาพรวมแล้ว แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2.2 จากผลการเปรียบเทียบระดับการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของ กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ ศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 8 ตามความคิดเห็น ของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน ผู้ตอบแบบสอบถาม มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้แตกต่างกัน จากการทดสอบสมมุติฐาน การวิจัย พบว่า โดยภาพรวมแล้วแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไป ตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่มีประสบการณ์ในการทำงาน ต่างกัน ได้พบเจอกับเหตุการณ์หรือกรณีศึกษาที่หลากหลาย ต่างมีความคิดเห็นต่อการบริหาร จัดการแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาที่แตกต่างกัน เนื่องจากผู้บริหาร สถานศึกษาและครูต่างให้ความสำคัญในการประเมินผล นิเทศ กำกับ ติดตาม แก้ไข ปรับปรุง การใช้แหล่งเรียนรู้ตลอดจนถึงการส่งเสริม พัฒนาต่อยอดและเตรียมการวางแผนในอนาคต ต่อไป สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชูติมาพร เซาว์นไว (2562) ได้ทำการศึกษา เรื่อง บทบาทของ ผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครอง

ส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี ผลการศึกษา พบว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของฐิติวัจน์ พัฒน์เจริญ (2560) ได้ทำการศึกษา เรื่อง สภาพและปัญหาการบริหารแหล่งเรียนรู้ในศูนย์การศึกษา สังกัดหน่วยงานทหารบก จังหวัดลพบุรี ผลการศึกษา พบว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานที่ต่างกันมีสภาพและปัญหาการบริหารแหล่งเรียนรู้ในศูนย์การศึกษา สังกัดหน่วยงานทหารบก จังหวัดลพบุรีต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ด้านการวางแผน สถานศึกษาควรมีการสร้างความรู้ ความเข้าใจ ให้แก่คณะครู นักเรียน และชุมชน เพื่อร่วมกันวางแผนวิเคราะห์ สรรวจแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องเป็นประจำทุกปี
2. ด้านการดำเนินงานบริหารแหล่งเรียนรู้ สถานศึกษาควรมีการดำเนินการเกี่ยวกับการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ให้ชัดเจน โดยแจ้งเป็นลายลักษณ์อักษรที่ชัดเจนเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานให้ผู้ปฏิบัติหรือผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ ส่งเสริมให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้
3. ด้านการประเมินการบริหารแหล่งเรียนรู้ สถานศึกษาควรมีการประเมินผลการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้อย่างเป็นระบบขั้นตอนในการบริหารจัดการ โดยมีการแจ้งผลการประเมินเป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อความโปร่งใสในการดำเนินการ
4. ด้านการสรุปรายงานการปรับปรุงและแก้ไขการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ สถานศึกษาควรมีวิธีการบริหารโดยสถานศึกษาได้เปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานมีส่วนร่วมในการบริหารงานด้านต่าง ๆ และเปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกคนมีส่วนร่วมในการวางแผน
5. ด้านงบประมาณ สถานศึกษาควรมีการส่งเสริมการใช้พัสดุและสินทรัพย์ของสถานศึกษาให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน นอกจากนี้ยังมีการประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชนเพื่อขอรับงบประมาณในการจัดการแหล่งเรียนรู้และมีการตรวจสอบงบประมาณตามแผนปฏิบัติการประจำปีอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 8
2. ควรศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 8

บรรณานุกรม

- กมลวรรณ คุณาสวัสดิ์. (2561). **แนวทางการบริหารและการจัดการแหล่งเรียนรู้ที่ส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนปิยะพริพทยา. การศึกษาอิสระ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, เชียงราย.**
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). **แนวทางปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ: ที.เอส. บี. โปรดักส์.**
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551. กรุงเทพฯ: สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย.**
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2542 (ฉบับที่ 2). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.**
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.**
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). **คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.**
- กัญญาณัฐ อินันสา. (2559). **การส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนสันติสุข อำเภอโดยหล่อ จังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าแบบอิสระ ศษ.ม., มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.**
- กิจจา บานชื่น. (2559). **หลักการจัดการ. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดยูเคชั่น.**
- ชนิษฐา กาดัง. (2561). **การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนบ้านแม่แต่น้อย อำเภอกัลยาณิวัฒนา จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่, เชียงใหม่.**
- จิรภา อินนารี. (2564). **การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง กศ.ม., มหาวิทยาลัยพะเยา, พะเยา.**
- จิระพล พู่กัน. (2559). **ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนที่ 35 สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร. งานนิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.**

- จิราภรณ์ ขยัน. (2558). การศึกษาบทบาทการนำแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1. วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏ
พระนครศรีอยุธยา, พระนครศรีอยุธยา.
- จิรวัตร ป.ปาน. (2556). ผลการเปรียบเทียบระดับการใช้ประเภทแหล่งเรียนรู้ของครูใน
โรงเรียนกลุ่มไตรสัมพันธ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
เขต 1. ม.ป.ท.: ม.ป.พ.
- ชนงกรณ์ กุณทลบุตร. (2556). หลักการจัดการและองค์การและการจัดการสมัยใหม่.
กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชวนพิศ พรหมสุข. (2559). การบริหารจัดการแหล่ง เรียนรู้ ภายในสถานศึกษาโรงเรียน
เทศบาล 1 (พะเยาประชานุกูล) อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา. การศึกษา
ค้นคว้าด้วยตนเอง กศ.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, เชียงราย.
- ชุดิมาพร ชาวนันไ. (2562). บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารแหล่งเรียนรู้
ภายในสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี.
วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์, ปทุมธานี.
- ชูศรี วงศ์รัตน์. (2553). เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. กรุงเทพฯ: เทพเนรมิตการพิมพ์.
- โชคชัย แสนวิชา. (2564). การบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาในโรงเรียนกลุ่มเมืองใต้
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1. การศึกษาค้นคว้า
ด้วยตนเอง กศ.ม., มหาวิทยาลัยพะเยา, พะเยา.
- โชติ บดีรัฐ. (2558). เทคนิคการบริหาร. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ญาณิศา ดวงสีทอง. (2561). การพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ใน
ศตวรรษที่ 21 โรงเรียนหนองไผ่พรเจริญวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาสกลนคร เขต 2. วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร,
สกลนคร.
- จิตติวัฒน์ พัฒน์เจริญ. (2560). สภาพและปัญหาการบริหารแหล่งเรียนรู้ในศูนย์การศึกษา
สังกัดหน่วยงาน ทหารบก จังหวัดลพบุรี. วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพ
สตรี, ลพบุรี.

- ณัด เดชทรัพย์. (2550). **การบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลไทยชนะศึก อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย ตามหลักธรรมาภิบาล**. วิทยานิพนธ์ รป.ม. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์, อุตรดิตถ์.
- ชนพล ด้านวิวัฒน์วงศ์. (2561). **การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้โรงเรียนบ้านริมใต้ อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่**. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม., มหาวิทยาลัยมหาสารคาม วิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา, เชียงใหม่.
- ธานีรินทร์ ศิลป์จารุ. (2557). **การศึกษาและการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ ด้วย SPSS**. กรุงเทพฯ:วีอินเตอร์พรีนทร์.
- นัยนา ตรงบรรทัด. (2557). **การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดประจวบคีรีขันธ์**. วิทยานิพนธ์ รป.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี, เพชรบุรี.
- นิดา นิมวงษ์. (2559). **การใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อจัดการเรียนการสอนของครูโรงเรียนอัญรัตน์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4**. สารนิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยปทุมธานี, ปทุมธานี.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). **การวิจัยเบื้องต้น** (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาสน.
- ประภาพรรณ รักเลี้ยง. (2556). **หลักทฤษฎีและปฏิบัติการบริหารการศึกษา**. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยพิษณุโลก.
- ปรีชา บุญอินทร์. (2562). **การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนแม่เจดีย์วิทยาคม สำนักงานเขตการศึกษามัธยมศึกษา เขต 36**. การศึกษาอิสระ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, เชียงราย.
- ปัทมพร วงศ์เนตร. (2555). **พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ประจวบคีรีขันธ์ เขต 1**. วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี, เพชรบุรี.
- ปัทมา จันปัญญา. (2561). **การศึกษาปัญหาและแนวทางการจัดการแหล่งเรียนรู้นอกห้องเรียนของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายวังบูรพา จังหวัดสระแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7**. งานนิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.

- พระครูวิสิฐวรณารถ ทองอินทร์ ฟองคำดี. (2560). **สภาพและปัญหาการบริหารแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเชียงราย**. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง กศ.ม., มหาวิทยาลัยพะเยา, พะเยา.
- พระสมุทรนิตยั ถิระจิตโต (การะเกตุ). (2561). **การบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ 4 ของโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ**. วิทยานิพนธ์ พศ.ม., มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, พระนครศรีอยุธยา.
- พิมพ์พิมล คงจินดา. (2560). **สภาพและปัญหาการใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพตะวันออก**. วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร, กรุงเทพฯ.
- ภาณุพันธ์ พรหมสวัสดิ์, ชุติมา พรหมผุย และภควรรณ ลุนสำโรง. (2564). **สภาพการบริหารแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนปากช่อง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31 จังหวัดนครราชสีมา**. สืบค้นเมื่อ 27 มิถุนายน 2565, จาก http://journal.nmc.ac.th/th/admin/Journal/2564Vol13No1_2.pdf.
- มนัสนิตยั จงปัญญานนท์. (2560). **การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายการศึกษายมเหนือ อำเภอสอง จังหวัดแพร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 1**. วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยพะเยา, พะเยา.
- รุ่งนภา มาอุต. (2561). **บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา พหุวัฒนธรรมกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาเวียงพางคำ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย**. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง กศ.ม., มหาวิทยาลัยพะเยา, พะเยา.
- วัฒน ลาพิงค์. (2562). **การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามศาสตร์พระราชา โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 15 (เวียงเก่าแสนภูวิทยาประชาท)**. การศึกษาอิสระปริญญา ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, เชียงราย.
- วันชัย มีชาติ. (2548). **พฤติกรรมการบริหารองค์การสาธารณะ**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิริญาญ์ เลียบคง. (2560). **การบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดองค์ปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา**. สารนิพนธ์ ศษ.ม., มหาวิทยาลัยหาดใหญ่, สงขลา.

- สมชาย วรภิเษมสกุล. (2554). **ระเบียบวิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์ และสังคมศาสตร์**. อุดรธานี: อักษรศิลป์การพิมพ์.
- สมศักดิ์ ทองสมุทร. (2558). **การศึกษาการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนการสอนของครูในโรงเรียน ประถมศึกษา เครือข่ายฉนวนนิพนธ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3**. ภาคนิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี, สุราษฎร์ธานี.
- สาคร มหาหิงค์. (2560). การอ้างอิงแหล่งสารนิเทศอิเล็กทรอนิกส์. **วารสารวิชาการแพรวากาฬสินธุ์ มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์**, 4(3), 574-589.
- สายชล วัฒนเกษกรณ์. (2560). **แนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2**. วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, นครสวรรค์.
- สายสุนีย์ แสงเชื่อนแก้ว. (2547). **การบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการจัดการเรียนรู้ ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาลำพูน เขต 2**. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม., มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2542). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2550). **แนวทางการกระจายอำนาจบริหารและการจัดการศึกษาให้คณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาตามกฎหมายกระทรวงกำหนด หลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- สำนักงานบริหารงานการศึกษาพิเศษ. (2564). **ระบบสารสนเทศการศึกษาพิเศษและการศึกษาสงเคราะห์**. สืบค้นเมื่อ 27 มิถุนายน 2565, จาก http://www.specialset.bopp.go.th/set_index/.
- สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. (2545). **ปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542**. กรุงเทพฯ: สำนักงานปฏิรูปการศึกษา.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2550). **แนวทางการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็น**

สำคัญจัดการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

สุดารัตน์ งามวิสัย. (2561). **แนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนกลุ่มสกวทยาเขต**

ร่มเกล้า-นวมินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42.

วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, นครสวรรค์.

อริภัทร มีแสงเพชร. (2560). **การวิเคราะห์องค์ประกอบทักษะผู้บริหารสถานศึกษา ยุคไทย**

แลนด์ 4.4 สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานศึกษาธิการภาค 1. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม.,

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, ปทุมธานี.

อรรถวัจน์ ตูยาสัย. (2561). **การจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษา**

ในจังหวัดลำพูน : ข้อเสนอแนะแนวทางการจัดการแหล่งเรียนรู้. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม.,

, มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น, เชียงใหม่.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุนทร คล้ายอ่ำ อาจารย์ประจำวิทยาลัยการศึกษา
มหาวิทยาลัยพะเยา
2. นายสุวิทย์ สุทาลา ผู้อำนวยการ ชำนาญการพิเศษ
ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดพะเยา
3. นางสาวปาริฉัตร ประังเขียว หัวหน้ากลุ่มบริหารวิชาการ
ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดพะเยา

ภาคผนวก ข ผลการตรวจค่าความสอดคล้องข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของแบบสอบถาม
เพื่อการวิจัย (Item Congruence Index: IOC)

สูตร

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยาม
 $\sum R$ แทน ผลรวมคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด
N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

โดยใช้เกณฑ์การคัดเลือกข้อคำถาม คือ

- 1) ข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.5–1.00 คัดเลือกไว้ใช้ได้
- 2) ข้อคำถามที่มีค่า IOC ต่ำกว่า 0.5 ควรพิจารณาปรับปรุงหรือตัดทิ้ง

ข้อคำถามเกี่ยวกับการศึกษาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ของกลุ่มเครือข่ายส่งเสริม
ประสิทธิภาพ ศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 8 ประกอบด้วยข้อคำถาม 5 ด้าน

ข้อ ที่	รายการ	ผู้เชี่ยวชาญคนที่			ค่า IOC	แปลผล
		1	2	3		
1. ด้านการวางแผน						
1	สถานศึกษามีการกำหนดนโยบายและเป้าหมายการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
2	สถานศึกษาเปิดโอกาสให้คณะครูนักเรียนและชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและเป้าหมายในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้	+1	0	+1	0.67	ใช้ได้
3	สถานศึกษาจัดทำคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสำรวจแหล่งเรียนรู้ภายในและภายนอกสถานศึกษาเป็นลายลักษณ์อักษร	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
4	สถานศึกษามีการวิเคราะห์สภาพความพร้อมในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาและชุมชน	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
5	สถานศึกษามีการสร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่บุคลากรของสถานศึกษาและชุมชนในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
6	สถานศึกษาเปิดโอกาสให้ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
2. ด้านการดำเนินงานบริหารแหล่งเรียนรู้						
7	สถานศึกษากำหนดนโยบายการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้โดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา	+1	+1	0	0.67	ใช้ได้

ข้อ ที่	รายการ	ผู้เชี่ยวชาญคนที่			ค่า IOC	แปลผล
		1	2	3		
8	สถานศึกษาสำรวจแหล่งเรียนรู้เพื่อวิเคราะห์สภาพความพร้อมของแหล่งเรียนรู้หลากหลายที่มีสภาพแวดล้อมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
9	สถานศึกษาประชุมชี้แจง อบรม ให้ผู้สอนและผู้เรียนเห็นความสำคัญของการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
10	สถานศึกษามีการประชาสัมพันธ์ในการใช้แหล่งเรียนรู้ภายในและภายนอกสถานศึกษา	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
11	สถานศึกษาส่งเสริมให้ผู้เรียนมีการใช้แหล่งเรียนรู้อย่างคุ้มค่าและเหมาะสม	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
12	สถานศึกษามีการรวบรวมข้อมูล เพื่อเป็นข้อมูลในการกำหนดแนวทางในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ต่อไป	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
3. ด้านการประเมินการบริหารแหล่งเรียนรู้						
13	สถานศึกษามีการจัดทำแบบบันทึกการใช้แหล่งเรียนรู้ภายในและภายนอก	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
14	สถานศึกษามีการแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
15	สถานศึกษามีปฏิทินการนิเทศติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
16	สถานศึกษามีการนิเทศ กำกับ ติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมอย่างต่อเนื่อง	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
17	สถานศึกษามีการประเมิน ทบทวน และปรับปรุงกระบวนการดำเนินงานการใช้แหล่งเรียนรู้	+1	+1	+1	1	ใช้ได้

ข้อ ที่	รายการ	ผู้เชี่ยวชาญคนที่			ค่า IOC	แปลผล
		1	2	3		
18	สถานศึกษามีการใช้แหล่งเรียนรู้ ตามแนวทางการดำเนินการของ สถานศึกษา	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
4. ด้านสรุปรายงานการปรับปรุงและแก้ไขการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้						
19	สถานศึกษามีการวิเคราะห์ข้อมูลการใช้ แหล่งเรียนรู้	0	+1	+1	0.67	ใช้ได้
20	สถานศึกษานำผลการใช้แหล่งเรียนรู้ รวมทั้งปัญหาต่าง ๆ มาใช้เป็นพื้นฐาน ในการพัฒนา/ปรับปรุงแหล่งเรียนรู้	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
21	สถานศึกษามีการใช้ข้อมูลและระบบ สารสนเทศในการวางแผน ปรับปรุงและ พัฒนาแหล่งเรียนรู้	+1	+1	0	0.67	ใช้ได้
22	สถานศึกษามีการจัดทำรายงานผล การดำเนินงาน เพื่อนำเสนอให้หน่วยงาน ต้นสังกัดที่เกี่ยวข้องทราบ	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
23	สถานศึกษามีการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ การใช้แหล่งเรียนรู้แก่สาธารณชนและ องค์กรต่าง ๆ	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
24	สถานศึกษามีการส่งเสริม พัฒนาต่อยอด การใช้แหล่งเรียนรู้ เพื่อนำไปต่อยอด และเตรียมการวางแผนในอนาคตต่อไป	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
5. ปัจจัยด้านบุคลากร						
25	สถานศึกษามีการจัดทำแผนปฏิบัติการ ประจำปี เพื่อใช้ในการดำเนินงานตาม โครงการทั้งหมด	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
26	สถานศึกษามีการจัดสรรงบประมาณ ในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ อย่างเหมาะสมและเพียงพอ	+1	+1	+1	1	ใช้ได้

ข้อ ที่	รายการ	ผู้เชี่ยวชาญคนที่			ค่า IOC	แปลผล
		1	2	3		
27	สถานศึกษามีการดำเนินการควบคุมการจัดซื้อ-จัดจ้าง วัสดุ ครุภัณฑ์ ตลอดจนจนถึงค่าใช้จ่ายทรัพยากรที่จำเป็นในการสนับสนุนการดำเนินงานได้อย่างถูกต้อง	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
28	สถานศึกษามีการรายงานด้านการเงินบัญชี วัสดุ และสวัสดิการต่าง ๆ ในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
29	สถานศึกษามีการนิเทศ ตรวจสอบ ติดตาม แนะนำ การปฏิบัติงานด้านงบประมาณและจัดทำบัญชีรายรับรายจ่ายของสถานศึกษาในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
30	สถานศึกษาจัดสรรงบประมาณจัดทำรางวัลเกียรติบัตร เพื่อสนับสนุนกิจกรรมในแหล่งเรียนรู้ภายในและภายนอกสถานศึกษา	+1	+1	+1	1	ใช้ได้

ภาคผนวก ค ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

Reliability

Scale: ALL VARIABLES

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	30	100.0
	Excluded ^a	0	.0
	Total	30	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.974	44

แบบสอบถามงานวิจัย

เรื่อง การศึกษาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ของกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ
ศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 8

คำชี้แจง

1. ผู้ตอบแบบสอบถามฉบับนี้คือ บุคลากรทางการศึกษา ในศูนย์การศึกษาพิเศษ
ประจำจังหวัด กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่ายที่ 8

2. แบบสอบถามฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้
ของกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ ศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 8 แบ่งออกเป็น
2 ตอนได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ

ตอนที่ 2 การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนค่า

ข้อมูลในแบบสอบถามฉบับนี้ให้ใช้เพื่อการวิจัยเท่านั้นผู้วิจัยถือว่าเป็นความลับ
ไม่มีผลกระทบต่อผู้ตอบแบบสอบถาม ขอความกรุณาท่านโปรดตอบแบบสอบถามให้ครบ
ทุกข้อ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณท่านที่ได้กรุณาให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดี

นางสาวชื่นนภา ชันธพันธ์

นิสิตปริญญาโทมหาบัณฑิต

วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ถูก ใน ☐ หน้าข้อความตามความเป็นจริง

1. วุฒิทางการศึกษา

- ☐ ระดับปริญญาตรี
☐ สูงกว่าระดับปริญญาตรี

2. ประสบการณ์การปฏิบัติงาน

- ☐ น้อยกว่า 5 ปี
☐ 5-10 ปี
☐ 10 ปีขึ้นไป

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงกับระดับการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้

- 5 หมายถึง มีระดับการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ระดับมากที่สุด
 4 หมายถึง มีระดับการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ระดับมาก
 3 หมายถึง มีระดับการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ระดับปานกลาง
 2 หมายถึง มีระดับการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ระดับน้อย
 1 หมายถึง มีระดับการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ระดับน้อยที่สุด

ตัวอย่างการตอบแบบสอบถาม

ข้อ	การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
0	สถานศึกษามีการกำหนดนโยบายและเป้าหมายการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้	✓				

จากตัวอย่างแสดงว่า

ข้อ 0 ท่านทำเครื่องหมาย (✓) ในช่องระดับการบริหาร 5 หมายถึง ท่านมีความคิดเห็นว่าสถานศึกษามีการกำหนดนโยบายและเป้าหมายการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ มีการบริหารแหล่งเรียนรู้ในระดับมากที่สุด

ข้อ	การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
1. ด้านการวางแผน						
1	สถานศึกษามีการกำหนดนโยบายและเป้าหมายการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้					
2	สถานศึกษาเปิดโอกาสให้คณะครู นักเรียนและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและเป้าหมายในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้					
3	สถานศึกษาจัดทำคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสำรวจแหล่งเรียนรู้ภายในและภายนอกสถานศึกษาเป็นลายลักษณ์อักษร					
4	สถานศึกษามีการวิเคราะห์สภาพความพร้อมในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาและชุมชน					
5	สถานศึกษามีการสร้างความรู้ ความเข้าใจให้แก่บุคลากรของสถานศึกษาและชุมชนในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้					
6	สถานศึกษาเปิดโอกาสให้ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้					
2. ด้านการดำเนินงานบริหารแหล่งเรียนรู้						
7	สถานศึกษากำหนดนโยบายการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้โดยคำนึงถึงความสะดวกคล่องกับบริบทของสถานศึกษา					
8	สถานศึกษาลำรวจแหล่งเรียนรู้ เพื่อวิเคราะห์สภาพความพร้อมของแหล่งเรียนรู้หลากหลายที่มีสภาพแวดล้อมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน					
9	สถานศึกษาประชุมชี้แจง อบรม ให้ผู้สอนและผู้เรียนเห็นความสำคัญของการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้					
10	สถานศึกษามีการประชาสัมพันธ์ในการใช้แหล่งเรียนรู้ภายในและภายนอกสถานศึกษา					
11	สถานศึกษาส่งเสริมให้ผู้เรียนมีการใช้แหล่งเรียนรู้ อย่างคุ้มค่าและเหมาะสม					

ข้อ	การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
12	สถานศึกษามีการรวบรวมข้อมูล เพื่อเป็นข้อมูลในการกำหนดแนวทางในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ต่อไป					
3. ด้านการประเมินการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้						
13	สถานศึกษามีการจัดทำแบบบันทึกการใช้แหล่งเรียนรู้ภายในและภายนอก					
14	สถานศึกษามีการแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้					
15	สถานศึกษามีปฏิทินการนิเทศติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้					
16	สถานศึกษามีการนิเทศ กำกับ ติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมอย่างต่อเนื่อง					
17	สถานศึกษามีการประเมิน ทบทวน และปรับปรุงกระบวนการดำเนินงานการใช้แหล่งเรียนรู้					
18	สถานศึกษามีการใช้แหล่งเรียนรู้ตามแนวทางการดำเนินการของสถานศึกษา					
4. ด้านสรุปรายงานการปรับปรุงและแก้ไขการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้						
19	สถานศึกษามีการวิเคราะห์ข้อมูลการใช้แหล่งเรียนรู้					
20	สถานศึกษานำผลการใช้แหล่งเรียนรู้ รวมทั้งปัญหาต่าง ๆ มาใช้เป็นพื้นฐานในการพัฒนา/ปรับปรุงแหล่งเรียนรู้					
21	สถานศึกษามีการใช้ข้อมูลและระบบสารสนเทศในการวางแผน ปรับปรุงและพัฒนาแหล่งเรียนรู้					
22	สถานศึกษามีการจัดทำรายงานผลการดำเนินงานเพื่อนำเสนอให้หน่วยงานต้นสังกัดที่เกี่ยวข้องทราบ					
23	สถานศึกษามีการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ การใช้แหล่งเรียนรู้แก่สาธารณชนและองค์กรต่าง ๆ					
24	สถานศึกษามีการส่งเสริม พัฒนาต่อยอดการใช้แหล่งเรียนรู้ เพื่อนำไปต่อยอดและเตรียมการวางแผนในอนาคตต่อไป					

ข้อ	การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
5. ด้านงบประมาณ						
25	สถานศึกษามีการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี เพื่อใช้ในการดำเนินงานตามโครงการทั้งหมด					
26	สถานศึกษามีการจัดสรรงบประมาณในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้เหมาะสมและเพียงพอ					
27	สถานศึกษามีการดำเนินการควบคุมการจัดซื้อ-จัดจ้างวัสดุ ครุภัณฑ์ ตลอดจนจนถึงค่าใช้จ่ายทรัพยากรที่จำเป็นในการสนับสนุนการดำเนินงานได้อย่างถูกต้อง					
28	สถานศึกษามีการรายงานด้านการเงิน บัญชี พัสดุ และสวัสดิการต่าง ๆ ในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้					
29	สถานศึกษามีการนิเทศ ตรวจสอบ ติดตาม แนะนำการปฏิบัติงานด้านงบประมาณและจัดทำบัญชีรายรับรายจ่ายของสถานศึกษาในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้					
30	สถานศึกษาจัดสรรงบประมาณจัดทำรางวัลเกียรติบัตรเพื่อสนับสนุนกิจกรรมในแหล่งเรียนรู้ภายในและภายนอกสถานศึกษา					

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล	ชินนภา ชันธพันธ์
วัน เดือน ปี เกิด	22 เมษายน 2533
สถานที่เกิด	จังหวัดพะเยา
วุฒิการศึกษา	พ.ศ. 2557 ค.บ. 5 ปี (วิทยาศาสตร์), มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, เชียงราย
ที่อยู่ปัจจุบัน	ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดพะเยา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
ผลงานตีพิมพ์	ชินนภา ชันธพันธ์ (ผู้บรรยาย). (30 เมษายน 2566). การศึกษาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 8. ใน การประชุมวิชาการบัณฑิตศึกษา ครั้งที่ 9 (หน้า 977-989). พะเยา: กองบริหารงานวิจัยมหาวิทยาลัยพะเยา.